

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**RAZISKAVA STROKOVNOSTI RAČUNOVODIJ IN NJIHOVEGA
IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI**

Ljubljana, maj 2015

MARINA MIJČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Mijič Marina, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom Raziskava strokovnosti računovodij in njihovega izobraževanja v Sloveniji, pripravljene v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Markom Hočevarjem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
  - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
  - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD	1
1 RAZVOJ RAČUNOVODSKE DEJAVNOSTI V SLOVENIJI	3
1.1 Definicija računovodstva	3
1.2 Zgodovina razvoja računovodstva	6
1.3 Vrste računovodstev	8
1.3.1 Finančno računovodstvo	8
1.3.2 Stroškovno računovodstvo	9
1.3.3 Poslovodno računovodstvo	9
1.3.4 Državno računovodstvo	10
1.4 Institucije s področja računovodstva	11
1.4.1 Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov (International Federation of Accountants – IFAC).....	11
1.4.2 Mednarodni odbor za računovodske standarde (International Accounting Standard Board – IASB).....	11
1.4.3 Evropska zveza računovodskih strokovnjakov (Fédération des Experts Comptables Européens – FEE).....	12
1.4.4 Slovenski inštitut za revizijo (SIR).....	12
1.4.5 Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (ZRFR)	12
1.4.6 Zbornica računovodskih servisov	13
1.4.7 Inštitut za računovodstvo	13
1.5 Zakonodaja	14
1.5.1 Predlog zakona o računovodski dejavnosti	16
1.5.2 Standard izvajalcev računovodskih storitev	17
2 IZOBRAŽEVANJE RAČUNOVODIJ	19
2.1 Splošno izobraževanje	20
2.2 Ekonomske usmeritve.....	23
2.3 Izobraževanje s seminarji, tečaji, delavnicami, šolami	26
2.4 Izobraževanje računovodij v tujini	28
2.4.1 Pogoji za opravljanje računovodske funkcije v izbranih državah članicah EU .	28
2.5 Pogoji za opravljanje računovodske dejavnosti v Sloveniji	35

3 RAZISKAVA STROKOVNOSTI RAČUNOVODIJ IN NJIHOVEGA IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI.....	38
3.1 Zasnova raziskave in opredelitev ciljev	39
3.2 Struktura vzorca	40
3.3 Obdelava in analiza zbranih podatkov	43
3.3.1 Izobrazbena struktura računovodij	44
3.3.2 Dodatno izobraževanje	48
3.3.3 Preizkušanje hipotez.....	58
SKLEP	65
LITERATURA IN VIRI.....	69

KAZALO SLIK

Slika 1: Informacijske funkcije in sestavine računovodstva.....	5
Slika 2: Zgradba vzgoje in izobraževanja v Sloveniji 2014/2015.....	22
Slika 3: Najbolj obiskani organizatorji izobraževanj.....	27
Slika 4: Zasnova kvantitativne metode raziskave strokovnosti računovodij in njihovega izobraževanja v Sloveniji.....	41
Slika 5: Struktura vzorca glede na velikost podjetja (št. zaposlenih).....	42
Slika 6: Struktura vzorca glede na regijo v %	43
Slika 7: Struktura vzorca glede na organiziranost računovodske funkcije.....	43
Slika 8: Delež podjetij z vsaj enim zaposlenim z več kot srednješolsko izobrazbo po fakultetah in višje ter visokošolskih zavodih.....	48
Slika 9: Najbolj brane spletne strani s področja računovodstva in davkov.....	50
Slika 10: Najbolj brane strokovne publikacije s področja računovodstva in davkov.....	51
Slika 11: Pogostost udeleževanja izobraževanj iz računovodstva in davkov.....	51
Slika 12: Delež anketiranih podjetij glede na znesek letnega vlaganja v izobraževanje.....	52
Slika 13: Razlogi za udeležbo na izobraževanjih.....	53
Slika 14: Najbolj uporabna tematika izobraževanj.....	53
Slika 15: Najbolj obiskani organizatorji izobraževanj.....	54
Slika 16: Moteči elementi pri izobraževanju.....	55
Slika 17: Moteči atributi predavatelja.....	57

Slika 18: Razlogi za nesodelovanje.....	57
Slika 19: Nadgradnja obstoječega znanja na seminarju.....	58

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ključni koncept zmožnosti in kompetenc.....	20
Tabela 2: Vpisani študentje v višje strokovno izobraževanje.....	24
Tabela 3: Vpisani študentje v visokošolsko izobraževanje v študijskem letu 2013/2014...24	
Tabela 4: Pogoji za opravljanje računovodske dejavnosti po posameznih državah članicah EU.....	29
Tabela 5: Število in delež podjetij z vsaj enim zaposlenim v računovodstvu z izbrano stopnjo izobrazbe.....	44
Tabela 6: Izobrazbena struktura prebivalcev Slovenije starih 15 let ali več.....	45
Tabela 7: Število in delež zaposlenih v računovodstvu po stopnji izobrazbe.....	46
Tabela 8: Delež javnih izdatkov za formalno izobraževanje v BDP (%) po letih.....	46
Tabela 9: Uporaba informacijskih virov.....	49
Tabela 10: Najpomembnejši atributi predavatelja.....	55
Tabela 11: Povezanost med velikostjo podjetja in višino izdatkov za izobraževanje (Spearmanov korelacijski koeficient).....	59
Tabela 12: Primerjava velikosti sodelujočih podjetij v raziskavi v letih 2006 in 2014.....	60
Tabela 13: Podjetja glede na višino vlaganj v izobraževanje v letu 2006 in 2014.....	60
Tabela 14: Število in delež podjetij, ki so jasno izrazila mnenje glede potrebe po ureditvi računovodske dejavnosti.....	61
Tabela 15: Število in delež MAJHNIH podjetij glede na izobrazbo zaposlenih in vlaganjem v izobraževanje.....	63
Tabela 16: Povezanost med velikostjo podjetja in višino izdatkov za izobraževanje (Spearmanov korelacijski koeficient).....	64

UVOD

»Kadar govorimo o želji po pravni ureditvi položaja neke dejavnosti in njenih nosilcev, se moramo vprašati, kdo, zakaj in kdaj jo potrebuje. Zgodovina nas uči, da do tega pride tedaj, ko se v družbi že pojavljajo ali bi se utegnili pojaviti primeri, ki povzročijo neupravičeno in/ali namerno škodo posameznikom in/ali celotni družbi, ovirajo zdrave medsebojne odnose, ne spoštujejo dostojanstva posameznikov....« (Koletnik, 2012, str. 47). Kot podjetnica sem velikokrat pomislila na vprašanje, v kakšni meri lahko zaupam svoji računovodji. Pri tem sem seveda mislila na njeno strokovnost oz. izobrazbenost in kolikšen je njen vložek v dodatno izobraževanje, kakšna je njena primarna izobrazba in kakšen je prispevek prakse k njenemu znanju in usposobljenosti. Vse to je bil povod, da svoje ugotovitve na podlagi raziskave strnem v zaključno delo na mojem znanstvenem magistrskem študiju na oddelku računovodstva in revizije.

Vsem je znano, da morajo pri nas pooblaščen revizorji vsake dve leti obnavljati svojo licenco oz. dovoljenje za delo, kar pomeni da je znanje revizorja pod konstantnim nadzorom. To pa ne velja za računovodje, ki morajo biti pri izpopolnjevanju znanja precej samoiniciativni. V Kodeksu poklicne etike računovodij je že v temeljnih načelih poklicne etike jasno opredeljeno, da je naloga vsakega računovodje nenehno spremljanje strokovnih dosežkov na področju računovodenja in strokovno izpopolnjevanje na vseh področjih dela, ki ga opravlja (Kodeks poklicne etike računovodje, 1998, str.1). Znanje oz. izobrazba namreč ni nekaj, kar zavzame prvi dve in pol desetletji našega življenja ter se nato uporablja v naslednjih štirih ali petih desetletjih. Na izobrazbo moramo gledati kot stalno tekoč proces, ki nam širi obzorja, bogati znanje, preprečuje napake in definira naše cilje. Prav tako se Turk in Melavc (1999, str. 11) strinjata, da je sistem računovodstva dinamičen, saj se njegov ustroj in delovanje nenehno spreminjata.

Tudi na Zbornici računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS) že več let ugotavljajo, da je področje računovodskih storitev izredno neurejeno, saj za opravljanje dejavnosti ni predpisanih nobenih pogojev. Računovodski servis lahko ustanovi tako rekoč kdorkoli, ne glede na izobrazbo oz. izkušnje, ki jih ima na tem področju in lahko posledično svojim strankam povzroči nepopravljivo škodo, na drugi strani pa tudi država ne pridobi ustreznih podatkov. Prav iz tega razloga je delovna skupina ZRS od leta 2005 že večkrat apelirala na Ministrstvo za gospodarstvo, naj se to področje zakonsko uredi, saj smo ena redkih držav v EU, kjer regulativa tega področja ne obstaja (Gospodarska Zbornica Slovenije (v nadaljevanju GZS), 2015).

Namen magistrskega dela je s pomočjo raziskave ter na podlagi del domačih in tujih avtorjev celovito preučiti izobrazbeno strukturo računovodij (pridobljeni uradni nazivi in dodatna izobraževanja) v Republiki Sloveniji. Delo bo v prvi vrsti namenjeno ponudnikom izobraževanj s področja računovodenja in davkov – v glavnih vlogah se tu pojavljajo

Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (v nadaljevanju RFR), Inštitut za revizijo (v nadaljevanju SIR), GZS, Obrtna zbornica, Inštitut za računovodstvo, Davčna uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS), Davčno-izobraževalni inštitut (v nadaljevanju DIZI) in ostali. Tem inštitucijam bodo podane informacije o potrebah in povpraševanju, konkurenčnih ponudnikih ter o vsebini, strukturi in načinu posredovanja znanja ciljnim skupinam. V drugi vrsti je delo namenjeno vsem uporabnikom in izvajalcem računovodskih storitev, saj bodo dobili vpogled v področje računovodenja, ki je pri nas za razliko od večine članic EU neregulirano in bi potrebovalo pravno ureditev.

Cilji magistrskega dela so:

- predstaviti računovodsko dejavnost v Sloveniji,
- ugotoviti, kakšna je uradna izobrazbena stopnja računovodij in zaposlenih v računovodskih oddelkih podjetij in računovodskih servisih,
- ugotoviti, v kakšni meri se računovodje dodatno izobražujejo,
- ugotoviti, katera področja so tista, kjer se računovodje največkrat dodatno izobražujejo,
- raziskati, kako je regulativa s tega področja urejena v nekaterih državah članicah EU,
- potrditi ali zavrniti hipoteze, ki so postavljene kot izhodišče opravljenih raziskave.

Magistrsko delo temelji na študiju literature, ki je relevantna za obravnavano problematiko. Izvedena bo tudi raziskava kvalitativne narave na temo izobraževanja računovodij s področja računovodstva in davkov, pri tem pa bom uporabila strukturiran vprašalnik z zaprtimi in odprtimi tipi vprašanj. Vzorec bo sestavljen iz oseb, zaposlenih v organizacijah v Republiki Sloveniji, ki se v okviru svojih delovnih obveznosti ukvarjajo z nalogami računovodenja. Anketni vprašalnik bo (poleg demografskih podatkov) v grobem razdeljen na tri dele. V prvem delu bom skušala ugotoviti, kje in na kakšen način računovodje največkrat iščejo informacije o novostih na njihovem področju dela. V drugem delu bom zbrala podatke o dodatnih izobraževanjih računovodij (seminarji, predavanja) ter v kakšni meri se jih udeležujejo. V tretjem delu bom vprašanja nanašala na samo vsebino izobraževanja in kvaliteto ponudnikov tovrstnih izobraževanj v Sloveniji. S pomočjo statistične obdelave podatkov bom skušala potrditi ali zavrniti naslednje hipoteze:

H1: Večja podjetja vlagajo več sredstev v izobraževanje zaposlenih v računovodstvu (obstaja povezanost med velikostjo podjetja in vlaganjem v izobraževanje iz računovodstva). S pomočjo korelacije bom skušala ugotoviti, kakšna in kako močna je povezanost med velikostjo podjetja in sredstvi, ki jih namenijo izobraževanju (v obliki seminarjev, predavanj, tečajev idr.) zaposlenih.

H2: Podjetja v času gospodarskega zatona namenijo manj sredstev za izobraževanje kot v času konjunktore. Podobna raziskava je bila izvedena s strani Inštituta za računovodstvo (v nadaljevanju IR) v letu 2006, ko je gospodarstvo v Sloveniji cvetelo. Rezultate lastne raziskave 8 let kasneje v času gospodarske krize bom primerjala z raziskavo IR.

H3: Zakonodaja na področju ureditve računovodske dejavnosti je nujno potrebna. Na ministrstvo za gospodarstvo je že večkrat romal predlog o zakonski ureditvi računovodske dejavnosti, vendar je predlog vedno naletel na gluha ušesa. V tujini je v večini držav ta dejavnost zakonsko urejena in to se kaže tudi v bolj transparentnem poslovanju podjetij.

H4: Računovodje uporabno znanje dobijo pri delu, ne v šolah (podjetja z vsemi zaposlenimi v računovodstvu s srednješolsko izobrazbo ali manj se v višini vlaganja v izobraževanje statistično značilno razlikujejo od ostalih). Nemalokrat letijo očitki na določene šole in fakultete, da bodoči računovodje primernega znanja ne pridobijo v šoli, saj je premalo praktičnega prikaza in je celotna obravnava predmeta preveč teoretično naravnana.

H5: Obstaja povezanost med velikostjo podjetja in zaznavanjem cen izobraževanj. Cena produkta oz. storitve je velikokrat eden izmed pomembnih faktorjev, ko se podjetja odločajo za izobraževanje, zato bomo testirali povezanost med velikostjo podjetja in občutljivostjo na višino cen izobraževanj.

H6: Obstaja povezanost med tematiko izobraževanj in zaznavanjem cen izobraževanj. Tudi za posamezne tematike izobraževanj bomo testirali zaznavanje cen izobraževanj, saj so nekatere tematike seminarjev in drugih vrst izobraževanj bolj zaželeno od drugih, pri čemer lahko prihaja tudi do manipulacij s cenami.

Magistrska naloga je sistematično razdeljena na dva dela – teoretičnega in empiričnega. V prvem delu so zajeti teoretični vidiki obravnavane problematike, v drugem delu pa je narejena lastna raziskava, kjer na podlagi zbranih podatkov na koncu tudi povzamem svoje ugotovitve.

1 RAZVOJ RAČUNOVODSKE DEJAVNOSTI V SLOVENIJI

1.1 Definicija računovodstva

“Računovodstvo je na določen način umetnost spremljanja, klasificiranja in zbiranja informacij o denarju, transakcijah in dogodkih, ki imajo vsaj delno finančne značilnosti ter interpretacija le-teh.” (American institute of certified public accountants - AICPA, 2014).

“Računovodstvo je proces prepoznavanja, merjenja in posredovanja ekonomskih informacij na način, ki dovoljuje informirano presojo in odločitev uporabnikov teh informacij.” (American accounting association - AAA, 2014).

“Računovodstvo je posebna enota delov informacijskih dejavnosti, znotraj katerih se zbirajo, urejajo, obdelujejo, prikazujejo in shranjujejo podatki ter prikazujejo in shranjujejo informacije o preteklih in prihodnjih pojavih. Računovodske informacije so problemsko usmerjene in so podlaga za odločanje, medtem ko računovodski podatki nepristransko izražajo dejstva.” (Kodeks računovodskih načel, 1998, str. 3).

Računovodska dejavnost v Sloveniji se je začela razvijati v 90. letih prejšnjega stoletja, ko se je država po osamosvojitvi začela vključevati v mednarodne gospodarske tokove in je stroka prvič sestavila slovenske računovodske standarde. Ko govorimo o računovodski dejavnosti, imamo v mislih številke, ki nam v denarni merski enoti izražajo pojave, povezane s poslovnim sistemom in z njim povezanimi institucijami. Računovodstvo je pomembna sestavina vsakega podjetja, saj omogoča vzpostavitev nemotenega poslovnega procesa ter pretok relevantnih kvantitativnih informacij poslovodstvu. Dostikrat se nam v praksi dogaja, da računovodstvo enačijo s knjigovodstvom, vendar danes računovodstvo zajema veliko več¹. Tudi v tujini ločijo med tema pojmomoma. Na primer na angleško govorečih področjih je jasna ločnica med širšim pojmom *accounting* (računovodstvo) in ožjim *bookkeeping* (knjigovodstvo) ali pa na nemško govorečih področjih, kjer je tudi ogromna razlika med širšim *Rechnungsfuehrung* (računovodstvo) in ožjim *Buchhaltung* (knjigovodstvo) (Turk & Melavc, 1999, str. 17).

Skupna točka poslovnih sistemov je dejstvo, da jih upravljajo ljudje, katerih vedenje težko predvidimo, saj so pod nenehnim vplivom okolja (konkurenca, država, gospodarsko stanje, ipd.), zato so celoviti sistemi razčlenjeni na izvajalne, upravljalne in informacijske podsisteme. Računovodstvo je del informacijskega podsistema, kjer se nevtralni podatki preoblikujejo v problemsko usmerjene informacije, potrebne za poslovne odločitve (Hočevar, Igličar, Zaman, 2004, str. 14). V okviru omenjenega podsistema razlikujemo štiri informacijske funkcije – obravnava podatkov o preteklosti, obravnava podatkov o prihodnosti, nadziranje obravnave podatkov in analiziranje podatkov. Od vsake od teh funkcij tudi računovodstvo prevzema določen del, zato se tudi samo računovodstvo deli na operacije, ki jih ločimo na štiri glavne kategorije (Slika 1):

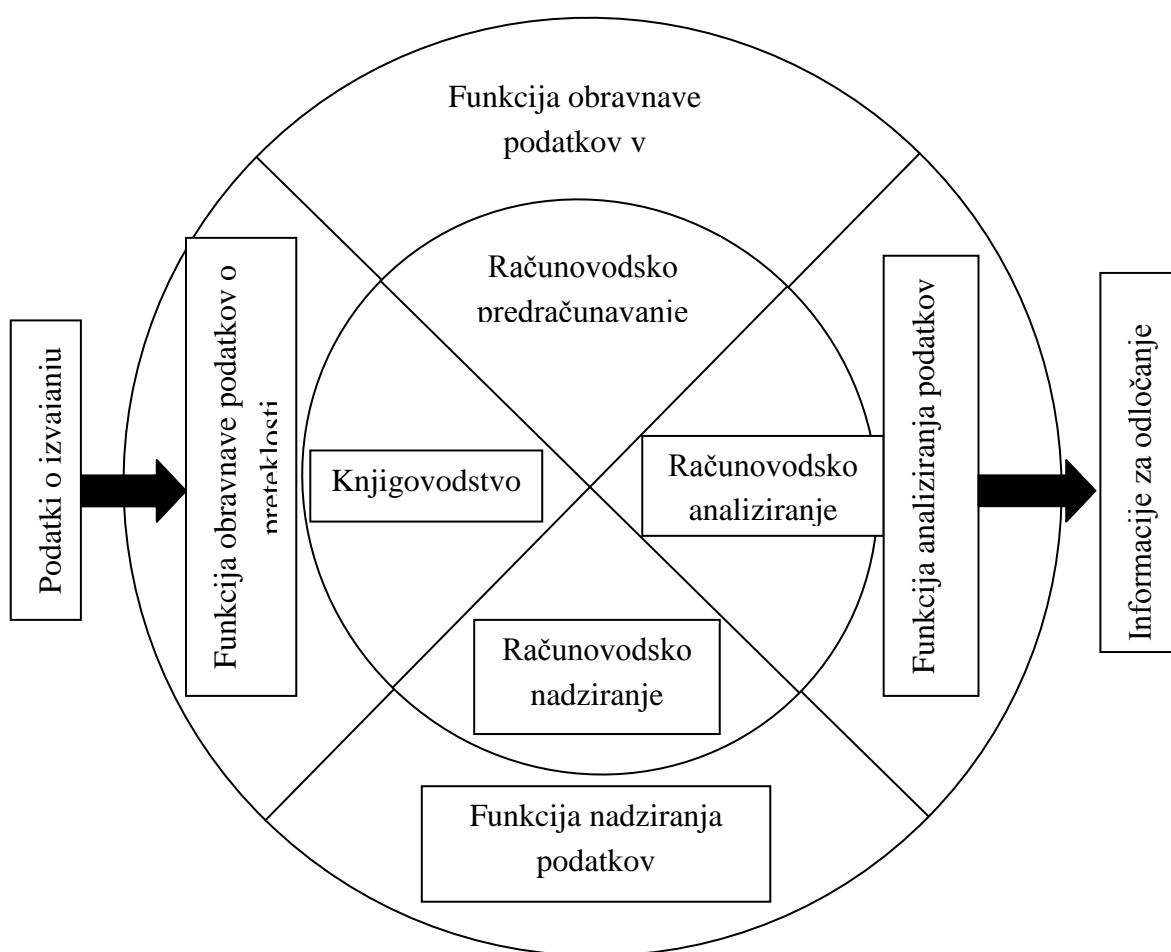
- Knjigovodstvo – evidentiranje že nastalih, torej preteklih poslovnih dogodkov, ki zajemajo vse dele premoženja in je usmerjeno k izdelavi računovodskih poročil.
- Računovodsko predračunavanje – za razliko od knjigovodstva je računovodsko predračunavanje usmerjeno v prihodnost in zajema informacije o načrtovanih sredstvih in obveznostih do virov sredstev, prihodkih, odhodkih ter o pričakovanem poslovnem izidu.

---

¹Najprej se je seveda pojavilo knjigovodstvo, ki pa danes v računovodstvu prevzema funkcijo obravnave podatkov o preteklosti. Več o tem glej v Taurer, 2003, str. 2-19.

- Računovodsko nadziranje – je presojanje pravilnosti in poštenosti poslovanja (revidiranje) ter sprotno odpravljanje nastalih nepravilnosti (kontroliranje). Nadziranje omogočajo sprejeti notranji in zunanji predpisi, smernice in navodila.
- Računovodsko analiziranje – preučuje ugodnost sprememb in stanj premoženja poslovnega sistema ter predlaga izboljšave, pri tem pa temelji na knjigovodskih podatkih (Leva Bukovnik & Mlinarič, 2009, str. 16).

Slika 1: Informacijske funkcije in sestavine računovodstva

Vir: I. Turk & D. Melavc, Računovodstvo, 2004, str. 19.

Uporabnike računovodskih informacij lahko ločimo na (Hočevar, et. al., 2004, str. 18):

- zunanje (lastniki brez pravice do upravljanja, vlagatelji, dobavitelji, glavni stalni kupci, konkurenti podjetja, država, širša javnost) ter
- notranje (poslovodstvo, lastniki s pravico do upravljanja, zaposleni) uporabnike.

Računovodje na trgu ponujajo računovodske informacije, ki morajo biti pravočasne, popolne, zanesljive in razumljive, kar pomeni da je za pripravo take informacije poleg

poznavanja računovodenja in zakonodaje potrebno tudi poznavanje sodobnih računovodskih metod na področju zajemanja, obdelovanja ter predstavljanja podatkov in informacij (Tomc Muc, 2012, str. 41). Zato je pomembna organiziranost računovodske službe poslovnega sistema, saj sta dobra organiziranost računovodstva in kakovost računovodske informacije pozitivno povezani med seboj. Tako je navedeno tudi v Kodeksu računovodskih načel (1998), kjer načelo št. 167 v 1. odstavku pravi: “Vedno, kadar je toobjektivno izvedljivo, mora biti računovodska služba organizirana kotenotna služba, ki je sposobna opravljati vsa opravila računovodske funkcije - računovodsko predračunavanje, knjigovodstvo, računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje. Za zadovoljevanje svojih potreb uporablja ustrezna sredstva, tudi najsodobnejša sredstva za prenašanje in obdelovanje podatkov.” V načelu št. 171 še navajajo, da poslovni sistemi po načelu gospodarnosti sami izbirajo organizacijsko obliko računovodstva, ki je lahko delno ali pa tudi v celoti zaupana zunanjim izvajalcem.

Empirični del magistrske naloge zajema vse vrste organiziranega računovodstva, v nekaterih delih pa je zaradi boljše interpretacije izsledkov raziskave organiziranost računovodske funkcije razdeljena na notranje računovodstvo, zunanje računovodstvo ter kombinacijo obojega.

1.2 Zgodovina razvoja računovodstva

Vsa področja stroke imajo svoj začetek in tako se je tudi računovodstvo skupaj z razvojem družbe in civilizacije razvilo v obliko, kakršno poznamo danes. Začetki segajo že več kot pet tisoč let nazaj, ko med ostanki mezopotamske civilizacije najdemo sledi računovodstva, kjer so trgovci zapisovali na glinaste plošče različne dogodke in dobrine, ki so jih menjavali med prebivalci, državo in svetiščem (Hočevar, et al., 2004, str. 2). Podobne zapise je moč najti tudi med starimi Egipčani, kjer so evidence o premoženju zapisovali na papirus in so služili kot podlaga za pobiranje davkov v obliki dobrin. Tudi pri Rimljanih in Grkih je bilo podobno, s tem da so šli Grki celo korak dlje in so začeli kovati denar, ki je olajšal menjavo, hkrati pa se je začelo razvijati tudi bančništvo (Taurer, 2003, str. 3).

Z razvojem italijanske trgovine z daljnim vzhodom v srednjem veku se je pojavila tudi naslednja stopnja računovodenja – dvostavno knjigovodstvo, ki ga sicer v bolj razdelani različici poznamo še danes. Imenovali so jo “beneška metoda”, katere utemeljitelj je beneški trgovec Luca Pacioli (1445-1517). Pacioli je v svojem delu *Summa de arithmetica, geometria, proportioni et proportionalità* (1494) trdil, da vsak trgovec za transparentno poslovanje potrebuje tri poslovne knjige in sicer:

- memorandum (zapisnik), ki vsebuje zapise vseh poslovnih dogodkov po časovnem vrstnem redu. Zapisnik je bil nujen, kajti takrat niso obstajali dokumenti, kot jih poznamo v današnji obliki (računi, bančni izpiski);
- dnevnik, ki služi kot trgovčeva zasebna knjiga v pripovedni obliki in vsebuje kronološke zapise vseh njegovih poslov;
- glavna knjiga je bila sestavljena po abecednem zaporedju vseh poslovnih računov (kontov) z ravnovesjem na vsakem računu (Leva Bukovnik & Mlinarič, 2009, str. 6).

Industrijska revolucija v 18. in 19. stoletju v Evropi prinese veliko sprememb, med katerimi najbolj izstopa novo sprejeto načelo poslovanja, ki izpodrine merkantilizem (v Verbinčevem slovarju tujk je merkantilizem označen kot ekonomsko-politični sistem v 17. in 18. stoletju, kjer država načrtno razvija gospodarstvo in zunanjo trgovino, da bi uravnavala in nadzorovala vse faze poslovnega procesa ter krepila gospodarske in vojaške zmogljivosti. Imeli so pravila za vodenje delavcev, metode proizvodnje, vrste in kakovost proizvedenih dobrin, prodajne cene in metode trženja) in sicer: Gospodarske pobude naj ne daje vlada, temveč posamezniki. Tukaj so se že kazali prvi zametki kapitalizma (kapitalizem je po Kamovi definiciji gospodarski sistem, katerega pglavitna značilnost je trg, ki se uravnava sam od sebe s cenovnim mehanizmom ponudbe in povpraševanja (Kam, 1990, str. 23)), saj se je pred lastniki pojavil problem zavarovanja in akumuliranja kapitala. Knjigovodska evidenca je pridobivala na pomenu pri poslovanju podjetij in razvilo se je stroškovno računovodstvo (Hočevar, et al., 2004, str.2).

V 20. stoletju se je zgodilo precej premikov tako v političnem kot gospodarskem smislu, zato se je tudi od računovodstva pričakovalo, da bo kos novim nalogam in zahtevam, ki bodo zagotavljale obstanek in razvoj podjetja. Prva polovica 20. stoletja je bila zaznamovana s svetovnimi vojnami in veliko gospodarsko krizo. Kasneje so Združene države Amerike postale na račun vojn industrijska in gospodarska velesila in prevzele vodilno vlogo na številnih področjih, med drugimi tudi v računovodstvu. V drugi polovici 20. stoletja je izjemen tehnološki napredek povzročil pravo revolucijo v gospodarstvu, razvijati se je začela predvsem panoga informacijske tehnologije. Računovodstvo je postalo še naprednejše in tako se še danes od njega pričakuje, da bo posredovalo informacije ne zgolj o tem kakšna so naša sredstva in dolgovi, temveč celostne analize poslovanja in uspešnosti poslovnega sistema.

V Sloveniji se je današnja oblika računovodstva, ki je primerljiva z mednarodnimi standardi, začela razvijati po osamosvojitvi leta 1991 in dve leti kasneje je bil kot poglavje v Zakonu o gospodarskih družbah sprejet osnutek zakona o računovodstvu. Slovenija se je začela pospešeno vključevati v mednarodne gospodarske tokove, zato je SIR leta 1993 sprejel 32 računovodskih standardov, ki so vzpodbujali nov način razmišljanja o računovodenju. Računovodstvo je postalo pomemben vir informacij za poslovanje tako notranjim (poslovodni in stroškovni del računovodstva) kot zunanjim (finančno računovodstvo) uporabnikov računovodskih informacij, ki vključujejo še vse sedanje in

bodoče potencialne vlagatelje, zaposlence, dobavitelje, posojilodajalce, kupce, državne organe ter širšo javnost (Taurer, 2003, str. 29).

Seveda ne obstaja samo eno univerzalno pojmovanje računovodstva, temveč je v uporabi več različnih modelov in vrst računovodstev, ki so posledica kulturnih vrednot in postopkov računovodenja, razvitih skozi čas. Pri nas se trenutno uporablja t.i. model mešane ekonomije (Taurer (2003, str. 34) navaja, da je “za podjetja iz držav, kjer je uveljavljen ta model (vzhodnoevropske države in države nekdanje Jugoslavije) značilno, da uporabljajo dva vzporedna računovodska sistema. Prvi je namenjen izpolnjevanju zahtev države in njenih načrtovalcev po informacijah. Drugi računovodski sistem pa je tržno usmerjen in namenjen zadovoljitvi informacijskih potreb (mogočih) novih lastnikov podjetij, posojilodajalcev in borznih analitikov iz razvitih držav, od koder (lahko) prihaja kapital.”), v nadaljevanju pa si bomo pogledali, kakšne vrste računovodstev poznamo.

1.3 Vrste računovodstev

Različni avtorji različno členijo računovodstvo. Tako na primer Turk, Kavčič in Kokotec Novak (2003, str. 20) celotno računovodstvo razdelijo na kar štiri dele, in sicer:

- finančno računovodstvo,
- stroškovno računovodstvo,
- poslovodno računovodstvo,
- državno računovodstvo.

Hočevar et al. (2004, str. 21) pa celotno računovodstvo deli na dva dela – finančno in stroškovno računovodstvo. Poleg njiju kot del računovodstva navaja poslovodno računovodstvo, ki pa ga ne definira kot tretji sklop računovodstva, temveč kot tisti del računovodstva, ki s pomočjo prvih dveh pripravlja računovodske informacije, potrebne za poslovanje posameznega podjetja.

1.3.1 Finančno računovodstvo

Finančno računovodstvo je tisti del računovodstva, ki spremlja poslovne dogodke in posreduje podatke interesnim skupinam – lastnikom, zaposlencem, kupcem, dobaviteljem, finančnim ustanovam, vlagateljem, državi na eni strani in notranjemu poslovodstvu na drugi strani. Zadolženo je za oblikovanje informacij o sredstvih in obveznostih do virov sredstev ter poslovno in finančno uspešnost celotnega poslovnega sistema. Glavne oblike, ki jih finančno računovodstvo zajema, so (Leva Bukovnik & Mlinarič, 2009, str.17):

- glavno računovodstvo (spreminjanje premoženja in obveznosti – v bilancah in zaključnem računu, dokumentih nabave in prodaje),

- računovodstvo terjatev in obveznosti (saldakonti kupcev in dobaviteljev, avansi, kompenzacije),
- računovodstvo denarnih sredstev (transakcijski račun, blagajna, krediti, posojila),
- davčno računovodstvo².

V finančnem računovodstvu nastajajo predvsem glavna knjiga ter nekateri razčlenjevalni razvidi (analitične evidence) in druge pomožne poslovne knjige (Slovenski računovodski standard (v nadaljevanju SRS) 22).

1.3.2 Stroškovno računovodstvo

Stroškovno računovodstvo je spremljanje in proučevanje poslovanja znotraj samega poslovnega sistema in postaja v sodobnem poslovnem okolju osrednja informacijska služba, saj prek njega spremljamo gospodarski vidik vseh pomembnih procesov in stanj v podjetju. Stroškovno računovodstvo ni zakonsko zahtevan proces, je pa učinkovit sistem spremljanja in načrtovanja stroškov v močno konkurenčnem okolju (Čadež & Hočevar, 2008, str. 1). Stroškovno računovodstvo zajema (Leva Bukovnik & Mlinarič, 2009, str.17):

- računovodstvo prvin poslovnega procesa – naložb v nematerialne in materialne prvine; računovodstvo materiala, plač, storitev in blaga,
- računovodstvo ustvarjanja poslovnih učinkov – evidenca porabe prvin; obračun stroškov po stroškovnih mestih, po stroškovnih nosilcih, po odgovornosti; obračun proizvodnje,
- računovodstvo hranjenja in prodajanja poslovnih učinkov – poslovni izidi enot in delov podjetja (poslovne enote, profitni centri, ekspoziture),
- računovodstvo notranje učinkovitosti in poslovne uspešnosti – vodi glavno knjigo, izdeluje interne temeljnice za knjiženje ter sestavlja letna in medletna računovodska poročila z računovodskimi bilancami in izkazi.

1.3.3 Poslovodno računovodstvo

Kot sem že omenila, poslovodno računovodstvo s pomočjo finančnega in stroškovnega pripravlja računovodske informacije, ki so ključnega pomena za poslovne odločitve podjetja. Za razliko od finančnega računovodstva se pri poslovodnem ne uporablja Slovenskih računovodskih standardov, temveč je delovanje odvisno od potreb notranjih uporabnikov. Prav tako ni nujno, da so informacije podane v denarnih enotah, pač pa je to lahko v obliki števila delovnih ur, količine materiala, ipd. Obseg poročila in pogostost

---

²**Davčno računovodstvo** je proces, pri katerem nastajajo pravne podlage za sestavo davčnih obračunov oz. davčne bilance. Termin v slovenski literaturi ni podrobno definiran, v tujini pa zaseda kar pomembno mesto. V ZDA je vpisano celo v ustavo in zato ima tam načrtovanje plačevanja davkov dokaj velik pomen.

poročanja sta predmet odločitve podjetja, medtem ko je pri finančnem računovodstvu oboje zakonsko določeno. Če se v finančnem računovodstvu pojavi kakšna napaka, je vodstvo po zakonu kazensko odgovorno za verodostojnost finančnih računovodskih poročil, medtem ko napake pri poslovnem računovodstvu nimajo podobnih posledic, se pa lahko preko poslovnih odločitev kažejo pri uspešnosti poslovanja podjetja (Hočevar, et al., 2004, str. 21-22).

Po Turku et al. (1998, str. 19-20) je poslovodno računovodstvo moč razdeliti na tri razsežnosti in sicer:

- Prva razsežnost – kjer se oblikujejo predračunske informacije za namen sprejemanja odločitev pri načrtovanju, nadziranju in pripravljanju izvajanja kot odločevalnih funkcij.
- Druga razsežnost – tu pridemo do računovodskih informacij za sprejemanje odločitev o tehnični, kadrovski, nakupni, prodajni, proizvodjalni in finančni funkciji.
- Tretja razsežnost – informacije za različne ravni organa upravljanja so tudi različne v obsegu in konkretnosti.

Tudi raziskava avtorjev Kavčič, Koželj in Odar (2011, str. 33), ki je bila objavljena v strokovni reviji Revizor³, nam pojasni, da ustrezne računovodske informacije pripeljejo do kakovostnih poslovnih odločitev, ki se posledično odražajo v uspešnosti delovanja poslovnega sistema, zato poslovodno računovodstvo pridobiva na vse večjem pomenu. Je pa od vsakega posameznega podjetja odvisno, kakšna sodila bo uporabilo in kakšni so interesi tistega, ki uspešnost presoja.

1.3.4 Državno računovodstvo

Termin je v slovenski literaturi definiran kot *javne finance*, saj tudi država in njene javne finance zahtevajo transparenten ter celovit pregled aktivnosti poslovanja in premoženja uporabnikov javnih sredstev (Maher, 2011, str. 4). Javni sektor je del sistema v vsaki državi in zaseda pomembno mesto v bruto domačem proizvodu. Maher (2011, str. 14) navaja, da so v nekaterih razvitih državah že izvedli reforme, ki preusmerjajo na denarni podlagi zasnovano računovodstvo javnih institucij v državno računovodstvo na podlagi poslovnega dogodka, saj le tako lahko zagotavlja celovit pregled nad poslovanjem, tudi terjatvami in obveznostmi.

---

³ Izsledki raziskave so bili objavljeni v reviji Revizor, št.: 9/97, 10/97, 12/97, 1/98, 3/98, 10/98 in 11/98.

1.4 Institucije s področja računovodstva

Na področju računovodstva in revizije obstaja mnogo organizacij, ki imajo vedno večji vpliv na računovodsko stroko, še posebej na sestavljanje in interpretiranje letnih poročil. Računovodjem se je pri svojem udejstvovanju potrebno držati kopici tako pisanih kot nepisanih pravil in predpisov, ki pa so v osnovi skupek dela tako domačih kot tudi tujih institucij s področja računovodstva, ki jih predstavljam v nadaljevanju.

1.4.1 Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov (International Federation of Accountants – IFAC)

Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov (angl. *International Federation of Accountants* – v nadaljevanju IFAC) je svetovna organizacija s področja računovodske stroke, ki združuje 160 organizacij iz 120 držav sveta terveč kot 2,5 milijona računovodij in ima sedež v New Yorku. Ustanovljeno je bilo leta 1977 z namenom razvijati stroko, prispevati k razvoju močnih mednarodnih gospodarstev ter zagotavljati standarde visoke kvalitete na globalnem nivoju. IFAC podaja svoje mnenje na področjih, kjer je strokovno znanje za brezhibno delo najbolj pomembno. Javnemu interesu služi z oblikovanjem standardov s področja revidiranja, izobraževanja, etike ter računovodskega poročanja, zagovarjanjem transparentnosti in harmonizacije finančnega poročanja ter oblikovanjem praktičnih smernic za delovanje računovodskih strokovnjakov. V letu 2001 je sprejel kodeks etike za računovodske strokovnjake (IFAC Code of Ethics for Professional Accountants). Ta kodeks predstavlja osnovo oziroma vzorec za vzpostavitev kodeksov etike po posameznih državah (Mednarodno združenje računovodij, 2014).

1.4.2 Mednarodni odbor za računovodske standarde (International Accounting Standard Board – IASB)

Mednarodni odbor za računovodske standarde (angl. *International Accounting Standard Board* – IASB) je neodvisna organizacija za določanje mednarodnih računovodskih standardov (angl. *International Accounting Standards* – IAS), ki ima svoj sedež v Londonu. Namen odbora je razvijanje računovodskih standardov, pri svojem delu pa se povezujejo tudi z nacionalnimi organizacijami, ki te standarde določajo. Poleg tega je njihov namen čim večje približevanje nacionalnih standardovk svetovnim (Mednarodni odbor za računovodske standarde, 2014).

1.4.3 Evropska zveza računovodskih strokovnjakov (Fédération des Experts Comptables Européens – FEE)

Evropska zveza računovodskih strokovnjakov (fr. *Fédération des Experts Comptables Européens* – FEE) je bila ustanovljena leta 1986 kot naslednik Evropskega združenja računovodskih, ekonomskih in finančnih strokovnjakov (fr. *Union Européenne des Experts Comptables, Economiques et Financiers*) ter skupine računovodskih strokovnjakov CEE (fr. *Groupe d'Etudes des Experts Comptables de la CEE*), ki sta usmerjala evropsko računovodsko stroko v letih 1951-1986. Združuje 41 strokovnih teles iz 29 držav. FEE poleg revizijske stroke posega tudi na področje računovodstva, etike, bančništva, zavarovalništva ter davčnega in gospodarskega prava, pri tem pa sodeluje s številnimi evropskimi institucijami (Evropska zveza računovodskih strokovnjakov, 2014).

1.4.4 Slovenski inštitut za revizijo (SIR)

Ustanovljen 11. januarja 1994 je Slovenski inštitut za revizijo (v nadaljevanju SIR) eden izmed najpomembnejših nedržavnih organov, ki ima javna pooblastila objavljanja v Uradnem Listu in sprejemanja Slovenskih računovodskih standardov (v nadaljevanju SRS), katere tudi pojasnjuje. Podlago za njegovo ustanovitev je predstavljal zakon o revidiranju, sprejet julija 1993, ki je za ustanovitelja inštituta postavil Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (v nadaljevanju ZRFR). SIR je član pomembnih mednarodnih strokovnih organizacij na področju računovodstva kot jenpr. prej omenjeno Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov (IFAC). V okviru svojih nalog je med drugim SIR v skladu z zakonom o revidiranju⁴ javno pooblaščen za določanje strokovnih znanj in izkušenj, potrebnih za pridobitev strokovnega naziva “preizkušeni računovodja⁵” (Slovenski inštitut za revizijo, 2012), ki bo tudi del obravnavane problematike v empiričnem delu magistrskega dela.

1.4.5 Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (ZRFR)

Prav tako eden izmed pomembnih organov na področju računovodstva in davščin je ZRFR, ki s sedežem v Ljubljani skrbi za temeljne naloge (ZRFR, 2014):

- organiziranje in izvajanje svetovalnega dela, seminarjev in predavanj s področij računovodstva, poslovnih financ, revizije, davščin ter z njimi povezanih strok,

---

⁴ Uradni list RS, št. 65/08

⁵ Naziv podeljuje sekcija preizkušenih računovodij, ki skrbi za pridobivanje znanja na področju računovodstva, znanosti in drugih z računovodstvom povezanih področjih z namenom, da računovodja s svojim delovanjem prispeva k povečevanju vrednosti podjetij.

- izdajanje strokovnih revij, priročnikov in ostalih publikacij s področij računovodstva, poslovnih financ, revizije in davščin ter z njimi povezanih strok v skladu z veljavnimi predpisi,
- svetovanje pri reševanju težav, s katerimi se člani društva srečujejo pri svojem delu (pisno, ustno ali po telefonu),
- spodbujanje in organiziranje raziskovalnih in razvojnih nalog, ki prispevajo k razvoju in napredku računovodske, finančne in revizijske stroke,
- organiziranje (samostojno ali v sodelovanju z drugimi inštitucijami) kongresov, simpozijev, posvetovanj ter drugih oblik izmenjavanja in predstavljanja strokovnih spoznanj in dosežkov ter njihovega uvajanja v prakso, pa tudi predstavljanja rešitev in izkušenj na področju organiziranosti stroke.

1.4.6 Zbornica računovodskih servisov

Zbornica računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS) je slovenska organizacija podjetij in samostojnih podjetnikov, ki opravljajo dejavnost računovodskih servisov, in združuje preko 530 članov. Glavne naloge ZRS so skrb za strokovnost računovodske dejavnosti in za ugled zbornice, izobraževanje in mednarodno povezovanje članov ter zastopanje njihovih interesov tako do državnih institucij kot tudi v Evropski zvezi računovodij (angl. *European Federation of Accountants and Auditors – EFAA*). Zbornica si prizadeva tudi zagotavljati visoko raven kakovosti računovodskih storitev, zato je jeseni 2014 zasnovala Standard izvajalcev računovodskih storitev, ter izdaja Katalog certificiranih računovodskih servisov Slovenije, kjer so navedeni tiste računovodje in računovodski servisi, ki so opravili ustrezno usposabljanje in zanj prejeli certifikat o strokovnosti (Zbornica računovodskih servisov, 2015).

1.4.7 Inštitut za računovodstvo

Inštitut za računovodstvo je bil ustanovljen leta 2005 s strani Računovodske hiše Unija d.d. z namenom zagotavljanja stalnega izobraževanja tistih, ki delujejo v računovodskih vodah in želijo dvigniti ugled računovodske stroke. So organizatorji šol in seminarjev, ki jih vodijo strokovnjaki računovodske, davčne in kadrovske stroke, poleg tega pa se je moč izobraževati tudi preko njihovega portala, kjer imajo registriranih že preko 12.000 uporabnikov. So tudi izdajatelji biltena Unikum ter ostalih strokovnih knjig in priročnikov. Inštitut za računovodstvo prav tako že nekaj let organizira Teden računovodij, kjer se slušatelji lahko udeležijo vrste brezplačnih strokovnih predavanj na aktualne teme s področij računovodstva, financ in davkov (Inštitut za računovodstvo, 2015).

1.5 Zakonodaja

Računovodjem se je potrebno pri opravljanju svojega dela ter pri izvajanju računovodske politike držati kar nekaj zakonov oz. zakonskih predpisov, standardov, kodeksov ter pravil in priporočil stroke o izdelavi, urejanju, opredeljevanju in razlaganju računovodskih listin in izkazov. Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS št. 42/2006 - v nadaljevanju ZGD-1) v 54. členu 8. poglavja jasno določa splošna pravila računovodenja poslovnih subjektov (ZGD-1, 2006):

- organizacijam je potrebno voditi poslovne knjige ter jih na letni ravni zaključiti v skladu s predpisi opredeljenimi v ZGD-1 in SRS,
- poslovne knjige morajo biti vodene po pravilih dvostavnega knjigovodstva (če zakon ne določa drugače), pri tem pa morajo organizacije upoštevati kontni okvir, sprejet s strani SIR in pristojnih ministrstev,
- najmanj enkrat letno je potrebno preveriti, če se stanje posameznih postavk v poslovnih knjigah ujema z dejanskim stanjem,
- zadnji dan pred pričetkom možnega postopka likvidacije ali stečaja je potrebno izdelati bilanco stanja (v nadaljevanji BS) in izkaz poslovnega izida (v nadaljevanju IPI),
- poslovne knjige, bilance stanja, izkaze poslovnega izida ter letna in poslovna poročila je potrebno trajno hraniti, knjigovodske listine pa samo določeno obdobje,
- podrobnejša pravila določajo SRS, ki jih sprejema SIR in ne smejo biti v nasprotju z ZGD in drugimi zakoni, ki urejajo pravila o računovodenju posameznih pravnih oseb.

Računovodstvo je torej velik in pomemben del vsakega pravnega subjekta, ne glede na njegovo organiziranost, pri tem pa je ključnega pomena, da so poslovne knjige vodene v skladu z določbami tega zakona, ostalimi predpisi, kodeksom računovodskih načel in predvsem SRS. Prenovljeni SRS so v veljavo stopili leta 2006⁶, skupaj pa je bilo sprejetih 40 standardov, ki za slovenske računovodje predstavljajo t.i. "računovodski zakonik" (Hočevar, et al., 2004, str. 21). Sprejema jih SIR, oblikovani pa so na podlagi ZGD-1, domače računovodske politike in mednarodnih računovodskih standardov (v nadaljevanju MRS) ter usklajeni z Evropskimi direktivami. SRS obravnavajo računovodenje kot celoto za notranje in zunanje potrebe podjetij, saj izhajajo iz temeljne zamisli, da mora zunanje računovodsko poročanje vplivati tudi na temeljno ureditev računovodstva, na kateri temeljijo posebne rešitve pri notranjem poročanju. Standardi od 1 do 19 obravnavajo vsebinsko izkazovanje posameznih gospodarskih kategorij, od 24 do 27 metodologijo predstavitev gospodarskih kategorij pri zunanem poročanju, SRS od 20 do 23 in od 28 do 30 pa metodologijo delovanja na posameznih področjih računovodenja. SRS od številke 31 naprej so posebni slovenski računovodski standardi in predstavljajo posebnosti

---

⁶Do danes so bili kar nekajkrat dopolnjeni.

računovodenja v organizacijah posebnih vrst (banke, zavarovalnice, ipd.) (SRS, 2006, str. 7-8).

Domača teoretična zamisel računovodenja je predstavljena v Kodeksu računovodskih načel, iz katerega izhajajo tudi SRS. Računovodska načela so ustvarjena kot pomoč strokovnjakom pri opravljanju računovodskega dela, da se teoretična izhodišča lažje prestavljajo v prakso, da se ustvari trajnejša podlaga za oblikovanje računovodskih standardov, da se olajšajo mednarodni stiki in da se razširi podlaga za nadaljnji razvoj računovodske stroke v Sloveniji. Načela so razvrščena v 8 skupin, ki podrobneje opredeljujejo pojmovanje in značilnosti računovodstva (Kodeks računovodskih načel, 1998, str. 3).

Pri opravljanju svojih strokovnih nalog naj bi se računovodje držali tudi določenih pravil, ki niso zakonsko urejena, pa vendar zaokrožujejo pozitivne kvalitete strokovnjaka na tem področju. Pravila so zapisana v Kodeksu poklicne etike računovodje, ki računovodji narekuje, da se posveti svojemu delu in skrbi za njegovo kakovost. Pri tem bi izpostavila nekaj načel poklicne etike, ki so ključnega pomena za obravnavano tematiko v magistrskem delu (Kodeks poklicne etike računovodje, 1998, str. 2-4):

- Načelo št. 1.3. - Nenehno spremljanje strokovnih dosežkov na računovodskem področju in strokovno izpopolnjevanje sta nalogi vsakega računovodje. Dober računovodja posebno pozornost posveča usposabljanju mlajših kolegov, na katere prenaša svoje računovodsko znanje,
- Načelo št. 3.1.1. - Računovodje se zavedajo, da je pri srednjih in velikih organizacijah ter računovodskih servisih potrebna najmanj visokošolska izobrazba, pri drugih pa najmanj višješolska izobrazba,
- Načelo št. 3.1.3. - Računovodje mora odlikovati kar najširše, najpopolnejše in najbolj vsestransko poznavanje gospodarske teorije in prakse, zlasti pa ekonomike gospodarskih družb in računovodstva,
- Načelo št. 3.1.6. - Računovodja je pri svojem delu dolžan z nenehnim izpopolnjevanjem teoretičnega znanja in veščin ohranjati ustrezno raven strokovnosti,
- Načelo št. 3.5.1. - Pri opravljanju računovodskih obveznosti si računovodja prizadeva za izpopolnjevanje znanjater za večjo učinkovitost in kakovost svojega dela.

Za urejanje vodenja poslovnih knjig in izdelavo letnih poročil za proračun in proračunske uporabnike ter za pravne osebe javnega in zasebnega prava, ki ne vodijo poslovnih knjig po ZGD, skrbi Zakon o računovodstvu (Ur. l. RS št.23/99, 30/02–ZJF-C in 114/06-ZUE, str.2), ki računovodjem narekuje, da je vodenje temeljnih knjig obvezno ter da mora biti sestava knjigovodskih listin v skladu s tem zakonom ter ostalimi zgoraj omenjenimi predpisi in kodeksi.

Ostala zakonodaja, ki jo morajo računovodje upoštevati pri svojem delu:

- Zakon o davku na dodano vrednost⁷ (Uradni list RS št. 117/2006),
- Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS št. 13/2011),
- Zakon o dohodku pravnih oseb (Uradni list RS št. 117/2006),
- Zakon o revidiranju (Uradni list RS št. 65/2008),
- Zakon o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS št. 54/1999),
- Zakon o trgovini (Uradni list RS št. 2/2007),
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS št. 21/2013),
- Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni list RS št. 67/1993),
- Obligacijski zakonik (Uradni list RS št. 83/2001),
- Zakon o dohodnini (Uradni list RS št. 117/2006).

1.5.1 Predlog zakona o računovodski dejavnosti

Predsednik Zbornice računovodskih servisov Slovenije (v nadaljevanju ZRS) Aleksander Štefanac je v intervjuju za spletni časnik dejal, da v tem trenutku v Sloveniji ni predpisanih nobenih pogojev za ustanovitev računovodskega servisa oz. vodenje računovodstva, zato se v ZRS ves čas tudi trudijo, da bi uvedli zakonsko ureditev, ki bi predpisala pogoje predvsem v smislu izobrazbe. S tem pa niso mišljene samo začetne t. i. vstopne izobrazbene zahteve, temveč tudi stalna izobrazba računovodij (Kos, 2009). Tako je bil že v letu 2005 s strani ZRS in ostalih strokovnjakov podan Predlog Zakona o računovodski dejavnosti (v nadaljevanju Predlog zakona), katerega osrednji cilj je pravna ureditev računovodske dejavnosti in opravljanja tovrstnih storitev, tako da bodo tako naročniki kot izvajalci storitev občutili pravno varnost.

Poleg naročnikov in izvajalcev storitev je potrebno na tem mestu izpostaviti tudi institucije, ki so še posebej zainteresirane za pravilno prikazovanje podatkov o poslovanju gospodarskih subjektov. Med te spadajo institucije, ki zbirajo podatke v statistične namene in namene javne objave (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, Statistični urad RS), institucije, ki iz računovodskih poročil ugotavljajo višino davčnih in drugih obveznosti (Finančna uprava RS, Zavod za zdravstveno zavarovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje) ter institucije, ki ugotavljajo poslovno in kreditno sposobnost odjemalcev (Združenje bank Slovenije, poslovne banke) (Fabčič, 2014, str. 53). Največji razlog za regulacijo dejavnosti pa je predvsem v tem, da lahko premalo usposobljeni računovodja⁸ z nepravilnim vodenjem poslovnih knjig svojim strankam povzročijo nepopravljivo škodo, po drugi strani pa tudi država s tem ne pridobi verodostojnih podatkov o poslovanju subjektov. Zato je tudi glavna točka predlagateljev zakona zahteva, da se uvedejo vsaj minimalni pogoji za opravljanje računovodske

⁷V nadaljevanju ZDDV-1.

⁸Čeprav je naveden računovodja kot ednina, so s tem zajete vse računovodske entitete.

dejavnosti (ZRS, 2014). Tako so po Tomc Lampičevi (2005, str. 19) bistveni cilji, ki jih Predlog Zakona zasleduje, taki, da se v skladu s temeljnimi načeli zakona opredelijo in tako tudi zavarujejo pravice in dolžnosti naročnikov, vodij računovodstev in računovodskih družb ter tretjih oseb, tako da se:

- uredijo pojmi računovodenja v skladu s standardno klasifikacijo;
- vodjem računovodstev in računovodskim družbam postavi jasne pogoje za opravljanje storitev za zunanje naročnike;
- določi pravila za varno in odgovorno poslovanje, ki so jih izvajalci storitev dolžni upoštevati pri svojem delu;
- opredeli pristojnosti ministrstev in zbornice;
- zagotovi javno evidenco o izvajalcih računovodskih storitev;
- zagotovi nadzor nad izvajanjem zakona v obliki inšpektorske službe.

Temeljna načela, ki jih Predlog zakona upošteva, so (Tomc Lampič, 2005, str. 19):

- načelo pravne varnosti;
- načelo transparentnosti;
- načelo prostega pretoka oseb in pretoka storitev;
- načelo neoporečnosti;
- načelo nepristranskosti;
- načelo kakovosti;
- načelo upoštevanja strokovnih standardov;
- načelo zaupnosti;
- načelo seznanjanja javnosti.

1.5.2 Standard izvajalcev računovodskih storitev

Za potrebe Predloga zakona je bila pred leti za ZRS izvedena primerjalna analiza med petimi državami Evropske Unije, ki je pokazala, da sta sosednji Avstrija in naš največji izvozni trg Nemčija na področju računovodske dejavnosti močno regulirani. Naša država je bila še pred nedavnim na tem področju primerljiva z Irsko, ki je temeljila na svobodni samoregulativi, vendar so kasneje tudi Irci pripravili zakonodajo, ki ureja njihovo računovodsko dejavnost (Kos, 2009).

Đokičeva (2013, str. 27) trdi, da je kakovost dela računovodskih servisov pri nas v zadnjih letih zaradi raznih subvencij in večjega števila brezposelnih, ki se samozaposlijo v računovodstvu, precej upadla. To je močopaziti na področju celotne države in vedno več je pripomb naročnikov storitev, ki ne morejo razumeti, da v situacijah, kjer so s strani takih

servisov oškodovani, ni nikakršne pravne podlage za tožbo oz. odškodnino v primeru oškodovanja poslovanja.

Ker naša država kljub večkratnim pozivom interesnih skupin za uvedbo Zakona o računovodski dejavnosti v zadnjem desetletju ni storila veliko, da bi Predlog zakona prišel v obravnavo, se je Upravni odbor ZRS odločil ubrati pot regulacije dejavnosti po norveškem modelu - na Norveškem mora imeti vsaj ena oseba računovodskega oddelka ali računovodskega servisa opravljeno najmanj triletno visokošolsko izobraževanje iz računovodstva, ekonomije, davkov in poslovne administracije ter opravljeno ustrezno praktično usposabljanje in dve leti izkušenj z delom v računovodstvu. Oblikovan je bil Standard izvajalcev računovodskih storitev, ki je bil v oktobru 2014 tudi predstavljen na Zboru članov ZRS. "Namen standarda je opredeliti osnovne pogoje, ki jih mora izpolnjevati izvajalec pri opravljanju dejavnosti. Standard opredeljuje osnovne pogoje za kakovost izvedbe storitev, zagotavljanje ustreznega kadra, delovnega okolja in ustreznega odnosa do naročnikov." (ZRS, 2015). ZRS poziva vse izvajalce storitev k spoštovanju standarda, v nasprotnem primeru bi nespoštovanje in nedoseganje pogojev lahko za posledico imelo izgubo naročnikov storitev, lahko pa pripelje tudi h koncu opravljanja dejavnosti. Z uveljavitvijo standarda bi imela ZRS tako tudi možnost preverjanja prijav naročnikov storitev, kar do sedaj ni bilo mogoče (Đokič, 2013, str. 27).

Za tematiko tega magistrskega dela sta v Standardu izvajalce računovodskih storitev zanimiva predvsem člena 4.1. Struktura in 4.2. Izobraževanje.

V členu 4.1. je navedeno:

Izvajalec mora imeti zaposleno vsaj eno osebo:

- z opravljenim izpitom po programu ZRS za pridobitev naziva Strokovni vodja računovodskega servisa ali
- s pridobljenim potrdilom GZS po Programu usposabljanja za vodenje računovodskih servisov ali
- s strokovnim nazivom preizkušeni računovodja oziroma računovodja, pridobljenim pri Slovenskem inštitutu za revizijo, ali
- z opravljenim izpitom v skladu s programom ACCA⁹.

Izvajalec mora glede na obseg pogodbeno dogovorjenega dela z naročniki imeti zaposlenih zadostno število strokovnih kadrov, da bo lahko pravočasno in odgovorno izvedel naročene storitve.

---

⁹ *Association Chartered Certified Accountants (ACCA)* – s tem programom posameznik razvija računovodska in revizijska znanja in spretnosti ter pridobiva poklicne vrednote.

Izvajalec, ki ima več kot štiri zaposlene, mora imeti ustrezen akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest. V okviru sistemizacije je potrebno opredeliti delovna mesta knjigovodje, če se opravljajo knjigovodske storitve, in računovodje, če se opravljajo storitve računovodskega predračunavanja, proučevanja in nadziranja. Tudi za druge računovodske storitve je potrebno oblikovati ustrezna delovna mesta, kot so obračunovalec plač in podobna delovna mesta. (ZRS, 2015).

V členu 4.2. je navedeno:

Izvajalec mora zaposlenim zagotavljati permanentno izobraževanje ter tako nenehno skrbeti za primeren nivo tistih strokovnih znanj, ki so nujno potrebna za uspešno in učinkovito opravljanje dogovorjenih storitev. Skrbno mora izbirati visoko strokovne in kvalitetne izobraževalne organizacije, ki lahko zagotovijo ustrezna znanja kadrom (ZRS, 2015).

Standard naj bi opredeljeval postopke dela, ki jim mora zadostiti vsak izvajalec računovodskih storitev. Tako bo imela tudi ZRS možnost, da se prek strokovne disciplinske komisije odzove na prijave podjetnikov o nestrokovnem izvajanju storitev, kar naj bi pripomoglo k zaščiti podjetnikov in kakovostnih izvajalcev računovodskih storitev ter k razvoju gospodarstva (Petavs, 2014).

2 IZOBRAŽEVANJE RAČUNOVODIJ

Izobraževanje zajema vse dejavnosti ob katerih posameznik pridobiva spretnosti in navade, razvija svoje sposobnosti in kompetence ter se ciljno usmeri v primeren razvoj osebnosti, da bi učinkovito in kvalitetno deloval na svojem področju. Ker se področje računovodenja in zakonodaje, povezane z gospodarskimi subjekti, spreminja na tako rekoč vsakdanji ravni, je potrebno tem spremembam slediti in skrbeti za primeren nivo strokovne usposobljenosti za kvalitetno opravljanje storitev računovodenja. Izobraževalni proces dobro definira Halloran (1986, str. 129), ki pravi, da je izobraževanje proces sprejemanja in oddajanja informacij, kjer so udeleženci sposobni pridobljeno znanje uporabiti v praksi za učinkovitejše in boljše soočanje in reševanje problemov.

IFAC v Mednarodnih standardih izobraževanja za poklicne računovodje (Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov, 2003, str. 12) poudarja, da kakovostnega računovodjo definirajo njegove zmožnosti in kompetence. Koncept obeh se lahko definira kot dve strani kovanca, kjer je kot zmožnost mišljeno strokovno znanje, veščine, vrednost, etika in vsi ostali atributi posameznika, ki mu omogočajo izvajanje storitev. Kompetenca pomeni zmožnost izvajanja delovnih nalog glede na določene standarde v realnem delovnem okolju (Tabela 1).

Znanje je v današnjem času proizvodni dejavnik, ki postaja vedno pomembnejši, saj se sodobna razvita gospodarstva zavedajo, da se brez konkurenčnih prednosti ne da živeti v blaginji, zato velik poudarek dajejo na izobraževanje in znanje prebivalstva (Kešeljevič, 2006, str.116). Za zaposlene je pomembno, da v času izobraževanja pogledajo tudi v tujino in s svojimi kolegi iz stroke izmenjajo znanje in izkušnje ter vzpostavijo kontakte. Slovensko gospodarstvo je namreč zelo vpeto v mednarodne tokove in s temi izkušnjami zaposleni prispevajo k razvoju slovenske družbe in ekonomskega položaja (Lokar, 2013, str. 9).

Tabela 1: Ključni koncept zmožnosti in kompetenc

Zmožnost	Kompetenca
Atributi Potencialno Lastnost Se lahko razume kot produkt učenja	Dejanja Dejansko Nazorni prikaz Se lahko razume kot produkt izvajanja
Vrste zmožnosti <ul style="list-style-type: none"> • strokovno znanje • strokovne veščine (npr. intelektualne, tehnične, organizacijske, osebnostne, medosebnostne ipd.) • strokovne vrednote, etika in odnos (npr. etične vrednote, strokoven odnos, zaveza k visokim tehničnim standardom, zaveza za konstantno izboljševanje in izobraževanje, socialna odgovornost ipd.) 	Vrste kompetenc <ul style="list-style-type: none"> • vključuje vrsto izvajalnih procesov, povezanih s strokovnimi standardi (npr. funkcijski, upravljalni, medosebni procesi) • vključuje vrsto izvajalnih procesov, povezanih z vedenjskimi standardi (npr. etično in strokovno vodenje, prikaz primerne skeptičnosti, izvršitev v povezavi s strokovnim razvojem ipd.)

Vir: Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov (IFAC), Mednarodni standardi izobraževanja za poklicne računovodje, 2003, str. 13.

2.1 Splošno izobraževanje

“Vzgoja in izobraževanje je v Republiki Sloveniji razvit sistem, na vrhu katerega so univerze z doktorskim študijem, začenja pa se s predšolsko vzgojo v javnih in zasebnih vrtcih. Obsega zapleteno organizacijo in financiranje, vrsto učiteljev in drugih strokovnih delavcev, urejeno pa je s sistemskimi zakoni in mnogimi podzakonskimi predpisi.” (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2015). Izobraževanje se v Sloveniji začne s 6. letom starosti, ko se otroci vključijo v osnovnošolsko izobraževanje, ki je po zakonu tudi obvezno. Osnovna šola se deli na triade, kjer zadnje triletje vključuje t.i. nivojski pouk, torej vključuje elemente zunanje diferenciacije pri določenih predmetih. Šolanje se

nadaljuje na srednjih šolah, ki so najbolj razčlenjen del izobraževalnega sistema pri nas. Omogočajo pridobitev nižje poklicne izobrazbe, srednje poklicne izobrazbe, srednje strokovne izobrazbe in višje strokovne izobrazbe. Splošno srednje izobraževanje izvajajo gimnazije - splošna gimnazija ter strokovna gimnazija (tehniška, ekonomska, umetniška). Gimnazija se konča z maturo, ki je splošni pogoj za vpis na univerzo, omogoča pa tudi vpis v višje in visoke strokovne šole.

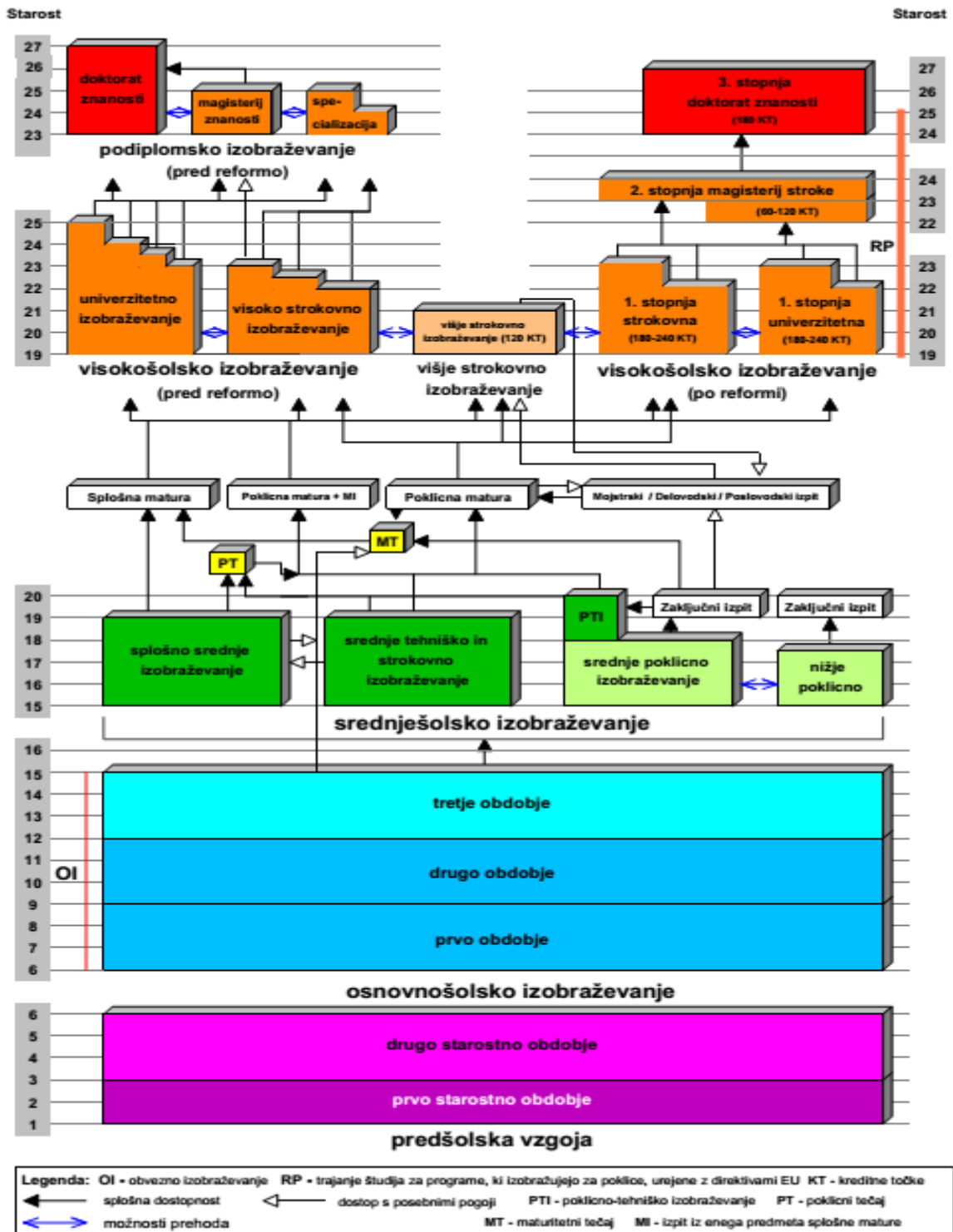
Visoko šolstvo ima tri stopnje, kjer se v prvo razvrščajo visokošolski strokovni študijski programi in univerzitetni študijski programi, v drugo magistrski študijski programi in v tretjo doktorski študijski programi (Slika 2).

Do spremembe Zakona o visokem šolstvu v letu 2004 je imelo visoko šolstvo dve stopnji, dodiplomsko in podiplomsko stopnjo. Dodiplomska je členjena na visoko strokovno in univerzitetno izobraževanje, podiplomska pa na magistrski in doktorski študij ter specializacije. Programi, sprejeti na podlagi prejšnje ureditve, se bodo po zakonu izvajali najkasneje do izteka študijskega leta 2015/16 (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2015).

Splošni cilj izobraževanja lahko definiramo kot razvoj posameznikov v skladu z njihovimi interesi in razvojnimi zmožnostmi na eni strani ter potrebami širše družbe na drugi strani. Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS št. 12/1996) pa svoje cilje razčlenjuje na več podciljev:

- zagotovitev optimalnega razvoja posameznega državljana ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo ali veroizpoved;
- vzgajanje za medsebojno strpnost, razvijanje zavesti o enakopravnosti spolov, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- spodbujanje zavesti o integriteti posameznika;
- razvijanje zavesti o nacionalni identiteti;
- omogočanje splošne izobrazbe in pridobitve poklica vsemu prebivalstvu in zagotavljanje kakovostne izobrazbe.

Slika 2: Zgradba vzgoje in izobraževanja v Sloveniji 2014/2015

Vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Delovna področja, 2015, str. 1.

2.2 Ekonomske usmeritve

Po končani devetletki se učenci lahko odločijo nadaljevati šolanje na srednjih tehničnih in strokovnih šolah, poklicnih šolah ali na splošnih srednješolskih programih – gimnazijah. V Sloveniji je kar nekaj srednješolskih programov, v katerih se učenci že lahko usmerijo v ekonomske oz. poslovne vode, kjer se med drugim srečujejo tudi z osnovami računovodstva. V splošnih programih ekonomske gimnazije se z računovodstvom ne srečujejo, se pa ta predmet pojavi v strokovnem modulu srednjih poklicnih in strokovnih šol, kamor spadajo programi ekonomskega tehnika (srednje strokovno izobraževanje - SSI ali poklicno tehnično izobraževanje - PTI), trgovca/prodajalca (srednje poklicno izobraževanje – SPI) in poklicni tečaj ekonomskega tehnika.

Med sekundarnim in terciarnim izobraževanjem se imajo posamezniki možnost izobraževati tudi na posrednješolskem – neterciarnem izobraževanju, kamor spadata tudi mojstrski izpit in poslovodski izpit, ki prav tako vključujeta elemente računovodskega izobraževanja in s tem prav tako pridobijo srednješolsko izobrazbo, ter nacionalna poklicna kvalifikacija (v nadaljevanju NPK). NPK je formalno priznana kvalifikacija posameznika, potrebna za opravljanje določenega poklica, in opredeljuje vsa znanja, spretnosti in poklicne kompetence, ki so potrebne za opravljanje dela na določenem nivoju (Eurydice, 2014, str. 35).

Najbolj specifična znanja formalnega izobraževanja posamezniki dobijo s študijem na terciarni stopnji izobraževanja. Slovenija je kot članica Evropske Unije vključena v bolonjski proces, ki stremi k vzpostavitvi kakovostnega, raznolikega in dostopnega ter mednarodno primerljivega terciarnega izobraževanja. Terciarno izobraževanje zajema višje strokovno izobraževanje in visokošolsko izobraževanje, oba sistema pa sta med seboj povezana, saj je omogočen prehod študentov z višje na visoko raven, sorodna pa sta tudi programska (Eurydice, 2014, str. 37).

Višješolsko izobraževanje približno 13 tisoč študentov izvaja 64 javnih in zasebnih višjih strokovnih šol¹⁰, ki študentom omogočajo pridobitev poklicnih kompetenc v skladu s poklicnimi standardi, po končanem študiju pa so diplomanti usposobljeni za vodenje, načrtovanje in nadzorovanje delovnih procesov (Tabela 2).

Visokošolski študij je organiziran na javnih in zasebnih univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih, kjer je vpisanih okoli 79 tisoč študentov¹¹ (Tabela 3). Izobraževanje je organizirano na treh bolonjskih stopnjah, kjer se študij izvaja kot redni, izredni ali študij na daljavo (Eurydice, 2014, str. 38). Študijske obveznosti so ovrednotene s kreditnimi točkami¹², v enem letniku študija pa je moč pridobiti do 60 kreditnih točk.

¹⁰Podatek se nanaša na šolsko leto 2013/2014.

¹¹Podatek se nanaša na šolsko leto 2013/2014.

¹²Ena kreditna točka pomeni 25-30 ur študentovega dela.

Tabela 2: Vpisani študentje v višje strokovno izobraževanje v študijskem letu 2013/2014

Vpisani v višje strokovno izobraževanje v študijskem letu 2013/2014, Slovenija	Redni študij	Izredni študij	Skupaj
Javne in koncesionirane višje šole	8.172	2.416	10.588
Zasebne višje šole		2.614	2.614
Skupaj	8.172	5.030	13.202

Vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Delovna področja, 2015, str.2

V namen pregleda nad ponudbo terciarnega izobraževanja na področju ekonomije in poslovanja, kjer moduli vsebujejo tudi računovodsko izobraževanje, je bil narejen seznam tovrstnih programov, ki vključujejo tako koncesionirane kot nekoncesionirane zavode, zasebne šole ter inštitute. Seznam ponudnikov si je mogoče ogledati v Prilogi 1, podatki se nanašajo na ponudbo v šolskem letu 2013/2014. Študentje imajo na voljo štiri univerzitetne šole z univerzitetnimi in visokošolskimi programi, trinajst samostojnih visokošolskih zavodov z visokošolskimi programi, dvajset višjih strokovnih šol ter dva inštituta, ki izvajata formalno terciarno izobraževanje na področju računovodstva in revizije (Priloga 1).

Tabela 3: Vpisani študentje v visokošolsko izobraževanje v študijskem letu 2013/2014

Vpisani v visokošolsko izobraževanje v študijskem letu 2013/2014, Slovenija	Redni študij	Izredni študij	Skupaj
Javni visokošolski zavodi	61.655	8.376	70.031
Dodiplomski (stari program)	2.477	279	2.726
Za pridobitev univerzitetne izobrazbe	2.438	243	2.681
Za pridobitev visoke strok. izobrazbe	9	36	45
Programi I. stopnje	41.086	4.661	45.747
Univerzitetni	26.606	1.516	28.122
Visokošolski	14.480	3.145	17.625
Programi II. stopnje	17.646	1.317	18.963
Enovit magistrski	4.306	87	4.393
Magistrski	13.340	1.230	14.570
Programi III. stopnje	477	2.112	2.589
Doktorski študij	477	2.112	2.589
Podiplomski (stari program)	0	7	7

Vpisani v visokošolsko izobraževanje v študijskem letu 2013/2014, Slovenija	Redni študij	Izredni študij	Skupaj
Za pridobitev doktorata znanosti	0	7	7
Zasebni visokošolski zavodi	4.115	5.187	9.302
Programi I stopnje	2.859	4.234	7.093
Univerzitetni	670	203	873
Visokošolski	2.189	4.031	6.220
Programi II. stopnje	1.014	780	1.794
Magistrski	1.014	780	1.794
Programi III. stopnje	242	173	415
Doktorski študij	242	173	415
Skupaj	65.770	13.563	79.333

Vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Delovna področja, 2015, str. 2

Izobraževanje preko produktivnosti podjetja vpliva tudi na gospodarski razvoj države, njegovi učinki pa se odražajo predvsem v (Senjur, 1993, str. 122):

- povečani kakovosti človeškega kapitala, ki omogoča razvoj tehnološko kompleksnejših delovnih vrlin ter njihove učinkovitejše uporabe;
- širšem dojetanju ljudi, kar pripomore k lažjemu reševanju problemov;
- višji produktivnosti dela;
- spodbujanju nastajanja novih potreb;
- selekciji primernih kadrov.

Zaradi številnih in nenadnih sprememb v gospodarstvu se trend izobraževanja kadrov vedno bolj povečuje, saj upravljalci oz. lastniki podjetij od zaposlenih pričakujejo, da bodo z visoko izobrazbo, izpopolnjevanjem in usposabljanjem obvladovali svoje področje, razumeli svoj doprinos k viziji podjetja in bili sposobni sprejemati ustrezne odločitve v zvezi s svojim delom. Poleg formalnega šolskega izobraževanja je znanje moč pridobiti tudi z učenjem (vsaka namerna ali naključna dejavnost, kjer človek spreminja sebe), usposabljanjem (kjer pri posamezniku s posebnimi postopki poskušamo izboljšati njegove lastnosti, da bi bolje opravljal svoje delo) in izpopolnjevanjem (v panogah, kjer so spremembe zelo dinamične¹³ je zaposleni primoran svoje znanje konstantno izpopolnjevati, dopolnjevati ali specializirati). Za potrebe računovodenja je taka oblika izobraževanja še posebej pomembna, saj je precej specifična, neposredna in nenazadnje tudi nujno potrebna za ohranjanje konkurenčnosti in upoštevanje zakonske podlage pri sestavi računovodskih

¹³Računovodski postopki in zakonodaja se spreminjajo skoraj na vsakodnevni ravni.

izkazov. V ta namen inštitucije skozi vse leto organizirajo tečaje, seminarje, delavnice, šole ter simpozije, kjer se posamezniki lahko seznanijo z novostmi v panogi, kjer delujejo.

Osnovno znanje računovodstva naj bi se torej pridobivalo že na srednjih, poglobljeno pa predvsem na visokih in višjih šolah. Kavanagh in Drennan (2008, str. 283) sta prepričana, da bi morali biti univerzitetni profesorji bodočih računovodskih strokovnjakov predani razvoju relevantnih atributov, opisanih kot zaželene pri dobrem računovodji. Predvsem pa poudarjata, da je učenje same vsebine odvečno in naj bi študentje veliko več časa posvečali praktičnim veščinam z več področij v zvezi z računovodenjem.

2.3 Izobraževanje s seminarji, tečaji, delavnicami, šolami

Računovodstvo je zelo razvejano in hitro spreminjajoče se področje ter zahteva vrsto različnih znanj. Obvladovanje raznolikosti tega področja je zelo pomembno še posebej z vidika konkurenčnosti, saj je pomembno, kako hitra in kakovostna je odzivnost podjetja oz. računovodskega oddelka na spremembe, ki se dogajajo na trgu ali področju zakonodaje. Le-ta bo hitrejša, čim več bo ljudi, ki bodo znali več od svojih konkurentov in tem bolje bodo organizirani ter učinkoviti pri svojem udejstvovanju. Devetak in Vukovič (2002, str. 36) sta prepričana, da je za uporabnika storitev pomembna kakovost storitve, zato je potrebno proučevati, spremljati in raziskovati potrebe družbe in na osnovi tega razvijati in opravljati tiste storitve, ki jih lahko ponudimo končnemu potrošniku.

Seminarje, tečaje, šole lahko ločimo po dolžini trajanja¹⁴, lahko pa jih ločimo glede na ciljno skupino slušateljev (npr. javni sektor, mala podjetja ipd.), kjer pa je osnova dela, računovodenje, vsem skupna. Ciljne skupine se med seboj razlikujejo glede na vrsto subjekta, ki ga vodijo; v postopku obdelave določenih dokumentov in številu opravil, ki so za obdelavo potrebni, pa se pojavlja največ razlik. Računovodje morajo biti izobraženi in izkušeni računovodski strokovnjaki, dobro morajo poznati podjetje in zakonodajo, da lahko izoblikujejo ustrezne informacije in podjetju tudi svetujejo (Firer, 2005, str. 72). V majhnih podjetjih namreč ponavadi opravljajo več funkcij hkrati (od računovodske, finančne pa do administrativne), medtem ko imajo računovodje v velikih podjetjih in javnem sektorju na oddelku več zaposlenih, katerim lahko zaupajo določena opravila, sami pa izvajajo nadzor nad pravilnostjo obdelave dokumentov. Obojim pa je skupno to, da morajo obvladovati vsa področja, da delo lahko poteka kakovostno in v skladu s predpisi (Pirš Kern, 2011, str. 13). Podjetja z usposabljanjem svojim zaposlenim zagotavljajo usvajanje in obvladovanje določenih tehničnih in strokovnih veščin ter posredovanje znanja in zmožnosti za točno delo, področje oz. stroko (Dermol, 2010, str. 38).

Pirš Kernova členi usposabljanja računovodij na naslednje vrste (2011, str. 14):

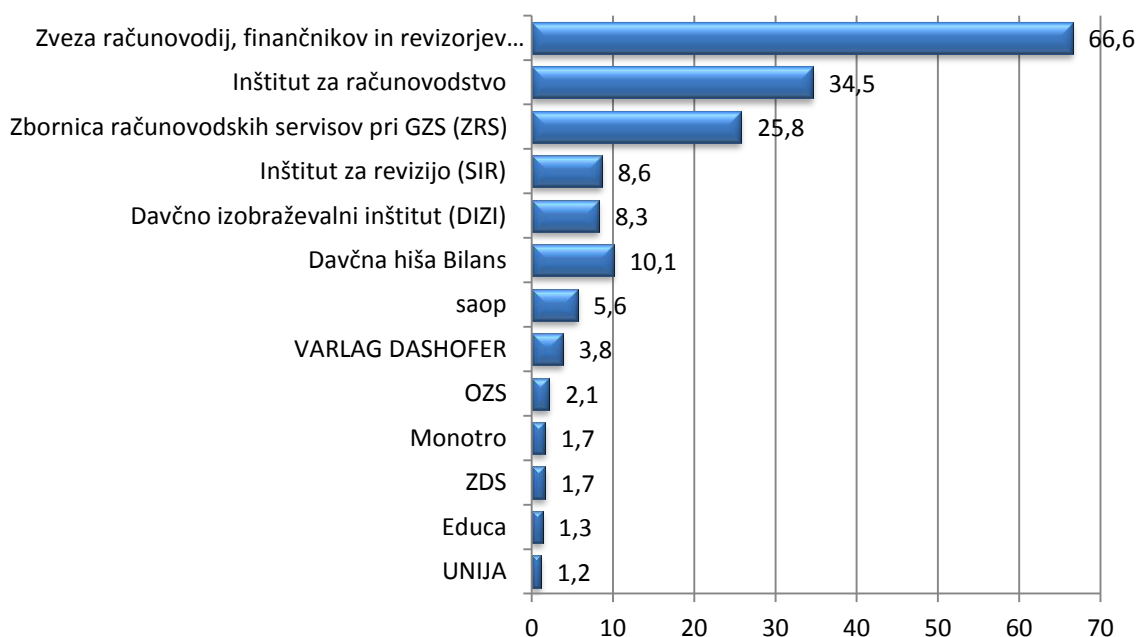
---

¹⁴Do 5-urno predavanje je seminar, 5-20 ur predavanja je tečaj, večurno predavanje je šola.

- seminarji – krajša oblika izobraževanja, ki traja nekaj ur in je namenjena slušateljem s predznanjem, ki želijo pridobiti novo znanje s specifičnega področja. Najpogostejša tematika seminarjev so spremembe v zakonodaji,
- tečaji/delavnice – so lahko enodnevna ali večdnevna predavanja, katerih namen je pridobiti predvsem praktična znanja z določenih področij,
- šole – v večini so večdnevna predavanja, kjer se pogloblja znanje o določeni tematiki in kjer je moč pridobiti uradno veljaven naziv za določeno usposobljenost,
- e-seminarji – je gradivo, pripravljeno s strani izvajalcev usposabljanj, vendar mora biti udeleženec dovolj samoiniciativen, da gradivo preuči in iz njega izlušči pomembne stvari,
- e-video seminarji – so bližje običajnim seminarjem, saj slušatelj kot gledalec vzpostavi posreden stik s predavateljem, poleg tega pa je ponavadi ob koncu možnost postavljanja vprašanj.

Sodobni trendi izobraževanja se vedno bolj oddaljujejo od klasičnega izobraževanja, saj je vedno večji poudarek na sodobnih oblikah izobraževanja, kot je e-izobraževanje. Pri e-izobraževanju morajo biti vsebine udeležencu predstavljene tako, da jih bo osvojil brez osebnega stika predavatelja oz. mentorja. Taka oblika izobraževanja je predvsem primerna za zaposlene z družinskimi in drugimi obveznostmi, saj jim omogoča prilagajanje časa svojim potrebam in se posameznik sam odloča kje, kdaj in kako se želi izobraževati (Baloh, 2007, str. 38).

Slika 3: Najbolj obiskani organizatorji izobraževanj (v %; n = 605)

V Sloveniji je kar nekaj organizatorjev izobraževanj, ki ponujajo zgoraj navedene oblike usposabljanja računovodij. Po podatkih raziskave, ki je bila za potrebe magistrske naloge izvedena v juniju 2014, so med njimi najbolj obiskana predavanja Zveze RFR, ki jih je navedlo 66,6 % anketiranih podjetij. Na drugem mestu je Inštitut za računovodstvo (34,5 %) in na tretjem Zbornica računovodskih servisov pri GZS (25,8 %) (Slika 3).

2.4 Izobraževanje računovodij v tujini

Hitre spremembe so glavna karakteristika okolja, v katerem delujejo profesionalni računovodje. Pritiski sprememb prihajajo iz več virov, vključno s strani globalizacije, informacijske in komunikacijske tehnologije, še posebej pa s strani regulatorjev. Zato se od računovodij pričakuje, da ne zadostijo samo potrebam lastnikov podjetij in kreditodajalcev, temveč tudi potrebam ostalih uporabnikov finančnih in nefinančnih informacij. Palmer (2004, str. 889) trdi, da lahko regulacija dejavnosti poskrbi za trdno zaupanje javnosti računovodjem, s tem da mora imeti vsak računovodja določena znanja in kompetence, ki pa so po njenem mnenju naslednja: komunikacijske sposobnosti, sposobnost gradnje medosebnih odnosov, splošno znanje o gospodarstvu in poslovnih vedah, računovodska znanja, znanja informacijske tehnologije, naravnost k iskanju rešitev, ter obvladovanje zakonodaje. Prentice (2001, str. 604) dodaja, da je težko najti kakšno drugo stroko, ki bi bila bolj oblikovana in omejena s strani pravnih pravil kot računovodska stroka. Samo študentje prava vstopajo v poslovni svet z večjo verjetnostjo, da se bodo na vsakodnevni ravni ukvarjali z zakonodajo, kot pa študentje računovodstva.

V Sloveniji še vedno vlada trend pojavljanja manjših ponudnikov računovodskih storitev, katerih kakovost je vprašljiva, svoje stranke pa pridobivajo z nizkimi dumpinškimi cenami, saj ne obstajajo nikakršne zakonske restrikcije za ustanovitev računovodskega servisa. "Kar 25,69% podjetij ne koristi storitev računovodskih servisov zaradi slabih preteklih izkušenj ali nezaupanja računovodskim servisom. Tako računovodski servisi, ki ne opravljajo svojih storitev kakovostno, mečejo slabo luč na celotno dejavnost." (Cirnski, Topolovec, 2008, str. 15). Tudi predsednik ZRS Štefanac opozarja, da se dogajajo primeri podjetij, ki so izbrala tovrsten računovodski servis, nato pa so se zaradi neznanja, nestrokovno opravljenih računovodskih storitev ali premalo izkušenih računovodij znašla v težavah (Lončar, 2014). V nadaljevanju si bomo pogledali, kako je izobraževanje računovodij (ne)regulirano v določenih državah.

2.4.1 Pogoji za opravljanje računovodske funkcije v izbranih državah članicah EU

V državah članicah EU nimajo povsod enako organizirane računovodske dejavnosti, saj se razlikujejo tako na podlagi predpisov, s katerimi se regulira to področje, kot tudi na podlagi možnosti, da posamezni subjekt začne opravljati računovodsko dejavnost in svoje storitve ponudi na trgu. Te možnosti so v večini primerov pogojene z določeno izobrazbo,

članstvom v profesionalnih združenjih ter opravljanjem strokovnih izpitov. Obstajajo seveda tudi tržne omejitve, ki veljajo za vsako podjetje oz. posameznika, ki vstopa na trg storitev, mednje pa štejemo npr. oblikovanje cenovne politike, trženje storitev, omejitve na področju povezovanj in združevanj, obvezno permanentno izobraževanje ter obvezno zavarovanje dejavnosti (Inštitut za računovodstvo, 2007, str. 70).

Omejitve so v državah članicah EU določene z zakoni na nacionalni ali regionalni ravni ter s predpisi, ki jih izdajajo poklicna združenja z obveznim ali neobveznim članstvom. V tem okviru ločimo tri modele, na podlagi katerih se računovodska dejavnost dovoli opravljati v določenih državah (Inštitut za računovodstvo, 2007, str. 70):

- opravljanje računovodske dejavnosti na podlagi državne licence;
- opravljanje računovodske dejavnosti z licenco, izdano s strani poklicnega združenja z obveznim članstvom;
- opravljanje računovodske dejavnosti brez (obvezne) licence.

Kot je razvidno iz Tabele 4, imajo vse države članice, ki so v članstvo EU pristopile pred 1. majem 2004 (prvi stolpec), opravljanje računovodske dejavnosti urejeno s pridobitvijo licenc, v preostalih državah članicah, pridruženih po 1. maju 2004 (drugi stolpec), pa regulacija dejavnosti ni na tako visokem nivoju.

Tabela 4: Pogoji za opravljanje računovodske dejavnosti po posameznih državah članicah EU

Pridobitev licence je pogoj	Pridobitev licence ni pogoj
1. Avstrija	1. Ciper
2. Belgija	2. Češka
3. Danska	3. Estonija
4. Finska	4. Latvija
5. Francija	5. Litva
6. Grčija	6. Poljska
7. Italija	7. Madžarska
8. Irska	8. Malta
9. Luksemburg	9. Slovaška
10. Nemčija	10. Slovenija
11. Nizozemska	
12. Portugalska	
13. Španija	
14. Švedska	
15. Velika Britanija	

Vir: Inštitut za računovodstvo, Analiza izobraževanja s področja računovodstva in davkov 2007, str. 70.

Od računovodij se tako pri nas kot v tujini pričakuje, da bodo svoje storitve opravljali kakovostno, v dogovorjenih rokih in za svoje izkaze tudi jamčili, da so resnična in poštena slika stanja naročnikovega podjetja oz. organizacije. V nadaljevanju si bomo ogledali pogoje za delovanje kot računovodja v izbranih državah članicah EU (Careers in Audit, 2008).

- **Avstrija** (Naziv: *Gepruefter Bilanzbuchhalter*)

Za pridobitev naziva je zadovoljiva srednješolska izobrazba trgovske ali upravne smeri ter vsaj tri leta izkušenj s področja računovodstva. Je pa toliko zahtevnejši izpit za pridobitev dovoljenja opravljanja računovodskih storitev. Preden se kandidat prijavi na izpit na zbornici, mora imeti vsaj 6 let delovne prakse ter opraviti 8-mesečni tečaj za računovodjo. Izpit je sestavljen iz pisnega dela iz knjigovodstva, računovodstva in bilanciranja ter ustnega zagovora.

- **Belgija** (Naziv: *Bedrijfsrevisor ali Reviseur d'Entreprise*)

Računovodja mora imeti univerzitetno diplomu ali ekvivalentno diplomu tuje univerze ter mora opraviti začetni program prakse. Opravljenemu triletnemu praktičnemu usposabljanju sledi izpit iz praktičnega dela računovodenja, ki mu sledi izpit kompetenc, sestavljen iz pisnega in ustnega dela. Na koncu mora vsak računovodja pred gospodarsko zbornico opraviti tudi zaprisego.

- **Ciper** (Naziv: *ICPAC - The Institute of Certified Public Accountants of Cyprus – Preizkušeni računovodja*)

Pridobitev licence na Cipru ni pogoj, se pa računovodje izobražujejo na podlagi standardov Velike Britanije, kljub temu, da se kasneje ukvarjajo v večini z IFRS (*International financial reporting standards*- Mednarodni standardi računovodskega poročanja). Tudi količina izkušenj, potrebnih za samostojno delo, je identična standardom Velike Britanije.

- **Danska**

Računovodje morajo imeti končan magistrski študij ter vsaj tri leta praktičnega usposabljanja pod nadzorom pooblaščenega javnega računovodje ali potrjenega javnega računovodje. Po zaključku praktičnega usposabljanja se kandidati prijavijo na izpit na Revizijski zbornici, ki je sestavljen iz pisnega dela (dva dni) ter ustnega dela. Po uspešno opravljenem izpitu lahko kandidati oddajo vlogo za pridobitev licence.

- **Anglija in Wales** (*Naziv: ACA - Associate Chartered Accountants - Pooblašчени računovodja*)

Izpit za ACA je sestavljen iz dveh delov – strokovni del (vključuje devet izpitov iz stroke) in napredovalni del (vključuje dva izpita in študijo primera). Kandidati morajo opraviti tudi obvezno praktično usposabljanje, ki ponavadi traja od tri do pet let.

- **Estonija**

V Estoniji ni avtonomnega inštituta, ki bi določal pogoje za opravljanje računovodske dejavnosti, zato ponavadi kandidati opravljajo mednarodni izpit za ACCA (*The Association of Chartered Certified Accountants - Združenje pooblaščenih revizorjev*).

- **Finska** (*Naziv: KHT - Authorised public accountants - Pooblašчени revizor*)

V prvi vrsti mora kandidat pridobiti naziv KHT, ki ga podeljuje Gospodarska zbornica Finske. Kandidati morajo dosegati izobrazbene kriterije, imeti primerne delovne izkušnje ter opraviti izpit iz strokovnih kompetenc. Če želi kandidat delovati kot preizkušeni računovodja, mora opraviti izpite za revizorja ter opraviti minimalno tri leta praktičnega usposabljanja pod nadzorom nekoga, ki že ima naziv KHT. Izobraževanje je eno izmed najbolj pomembnih oblik osebnostnega razvoja, je način odgovora na osebne potrebe in potrebe družbe. Na Finskem so zaposleni stalno izobraževani na različnih področjih, ne samo na strokovnem. To jih tudi uvršča na sam vrh lestvice po izobraževanju zaposlenih v Evropi (Randone, 2011, str. 14).

- **Francija** (*Naziv: Expert Comptable*)

Dejavnost računovodstva natančneje ureja OEC (*l'Ordre des Experts – Comptables - Združenje pooblaščenih računovodij*), ki natančneje določa delovanje računovodij, ki pridobijo naziv (Experts – Comptables). Člani OEC morajo v prvi vrsti imeti diplomu, ki dokazuje ustrezno izobrazbo (diplome d' expertise comptable) in je podeljena s strani Ministrstva za izobraževanje. To izobraževanje ponavadi traja štiri leta, moč pa je pridobiti naslednje diplome:

- DPECF (Diplôme Préparatoire aux Etudes Comptables et Financères) – pisni izpiti iz delovnega prava, ekonomije in računovodstva,
- DECF (Diplôme d'Etudes Comptables et Financères) – pisni izpiti iz zakonodaje, ekonomije, upravljanja poslovanja, računovodstva ter kontrolinga,
- DESCF (Diplôme d'Etudes Supérieures Comptables et Financères) – pisni in ustni izpiti.

Po končanju teh izpitov sledi triletno praktično usposabljanje ter predstavitev diplomskega dela. Poleg tega morajo pooblaščenim računovodjem kasneje opraviti večstopenjske izpite iz revidiranja računovodskih izkazov, ki trajajo skupno najmanj 7 let in so so-organizirani s strani Ministrstva za izobraževanje. Po opravljenem izpitu mora računovodja opraviti najmanj 120 ur tekočega izobraževanja v treh letih.

- **Nemčija** (Naziv: *Wirtschaftsprüfer*)

Medtem ko je v Nemčiji kar nekaj poti do tega naziva, je najprej potrebno zadostiti osnovnemu pogoju za prijavo na izpit - pridobitev univerzitetne diplome in najmanj 3 leta ustreznih delovnih izkušenj. Za posamezne poklice v okviru računovodske dejavnosti se naziv lahko pridobi tudi z večletnimi delovnimi izkušnjami v primeru, da kandidat nima univerzitetne izobrazbe (npr. 10 let ustreznih delovnih izkušenj za računovodjo). Večina kandidatov se najprej kvalificira za naziv "Steuerberater" (pooblaščen davčni svetovalec), ki vključuje tri pisne in en ustni izpit, preden nadaljujejo do pooblaščenega računovodje. Izpit za računovodjo velja za enega najtežjih, saj dolgoletni odstotek uspešno opravljenih izpitov v povprečju znaša le okoli 50%. Po opravljenem izpitu se morajo osebe, ki opravljajo računovodsko dejavnost, stalno izobraževati.

- **Madžarska** (Naziv: *HCA - Hungarian Chambers of Auditors* (Madžarska zbornica revizorjev))

V prvi vrsti morajo kandidati imeti zaključeno izobraževanje (diplomo) iz poslovanja, čemur sledijo tri leta strokovnega usposabljanja in dve leti trajajoč program izobraževanja za revizorja. Po dokončanju kandidat postane kvalificiran revizor, vendar so potrebna še nadaljnja tri leta strokovnega usposabljanja, da bi lahko pridobil naziv preizkušenega računovodje.

- **Irska** (Naziv: *Chartered Accountant*)

Kandidati morajo opraviti vrsto strokovnih izpitov, medtem ko opravljajo obvezno strokovno usposabljanje pri preverjeni računovodski družbi. Uspešni kandidati morajo imeti tudi znanja iz informacijske tehnologije.

- **Italija** (Naziv: *Dottore Commercialista ali Revisore dei conti ali Regionieri e Periti Commerciali*)

V Italiji je računovodsko dejavnost možno opravljati z dvema nazivoma: Pooblaščenim javnim računovodjem (Dottore Commercialista) ter računovodjem trgovski strokovnjak (Regionieri e Periti Commerciali). Za pridobitev obeh nazivov morajo imeti kandidati visoko ali

univerzitetno izobrazbo in vsaj štiri leta delovnih izkušenj pri preverjeni računovodski družbi - po pridobitvi navedene izobrazbe sledi opravljanje državnega izpita. Po opravljenem izpitu in pridobitvi naziva se morajo kandidati stalno izobraževati v skladu z izobraževalnimi programi, potrjenimi s strani nacionalnih združenj, in sicer najmanj 30 ur letno.

- **Latvija**

Licenca za opravljanje računovodske dejavnosti v Latviji ni potrebna, je pa zaželeno. Ponavadi so imetniki licenc tisti, ki imajo naziv revizijski manager ali več. Da bi kandidati pridobili licenco, morajo imeti visoko univerzitetno izobrazbo in tri leta delovnih izkušenj v revizijskem podjetju. Kandidati nato opravljajo pet pravnih in finančnih izpitov, ki ponavadi trajajo okoli enega leta.

- **Litva**

Tudi v Litvi za opravljanje računovodskih storitev licenca ni potrebna in se v večini primerov kandidati odločajo za opravljanje licence ACCA ali CPA (*Certified Public Accountant* - Potrjeni javni računovodja).

- **Luksemburg** (*Naziv: Réviseur d'Entreprises*)

Kandidati morajo imeti dokončan štiriletni univerzitetni program ter imet minimalno tri leta delovnih izkušenj v revizijskem podjetju. V tem času si mora kandidat pridobiti t.i. Certification de Formation Complémentaire, ki je sestavljen iz devetih izpitov. Temu sledi še strokovni zaključni izpit "Diplome d'aptitude professionnelle", ki je sestavljen iz pisnega in ustnega dela ter poročila praktičnega usposabljanja.

- **Nizozemska** (*Naziv: Register Accountant ali Administratieconsulent*)

Na Nizozemskem dejavnost računovodstva predstavljata dve organizaciji: Royal NivRA, katere člani uporabljajo ime RA (Register Accountant) in NovAA, katere člani uporabljajo začetnici AA (Accountants-Administratieconsulenten). Obe organizaciji imata status javnih organizacij in sta odgovorni za strokovno opravljanje dejavnosti računovodstva na Nizozemskem - tam je ta dejavnost urejena z zakonom. Univerzitetna oziroma visoka izobrazba je predpisana le za osebe, ki poleg računovodske dejavnosti opravljajo tudi revizorsko dejavnost, ker se celovit program za izobrazbo računovodij drugače lahko začne že po končani srednji šoli, kjer morajo kandidati opraviti štiriletni izobraževalni program, poleg tega morajo imeti najmanj triletno izkušnje na strokovnih delih s svojega področja. Člani NovAA morajo letno dokazati, da so imeli 40 ur ustreznega izobraževanja.

- **Poljska** (*Naziv: Statutory Auditor*)

Nacionalni zbor ustavnih revizorjev določa, da morajo kandidati opraviti vrsto izpitov ter obvezno praktično usposabljanje v enem izmed priznanih računovodskih podjetij. Po zaključku dveletnega izobraževanja kandidati opravijo še diplomski izpit, ki poteka ustno pred izpitno komisijo. Za opravljanje računovodske dejavnosti ni posebnih določil o obveznosti opravljanja izobraževanja.

- **Portugalska** (*Naziv: Oficiais de Contas*)

Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (v nadaljevanju OTOC) je portugalska poklicna zbornica, ki ima značaj združenja, pri katerem je za portugalske pooblašene računovodje članstvo obvezno. OTOC zastopa njihove poklicne interese in nadzoruje vse vidike, povezane z izvajanjem njihovih nalog, ter med drugim skrbi tudi za institucionalno in poklicno usposabljanje računovodij, ki pa ga lahko izvaja samo zbornica sama (Cigrovski, 2013, str. 1). V zadnjem času je glede OTOC prihajalo do precej polemik, saj z omejevanjem konkurence na področju izobraževanja računovodij diskriminira konkurente, poleg tega pa se je pojavilo tudi vprašanje, če sama licenca zagotavlja kakovost storitev pooblaščenih računovodij.

- **Romunija** (*RCA - Romanian certified accountant - Potrjeni računovodja*)

Čeprav ima Romunija svoj inštitut, se večina romunskih kandidatov odloči za opravljanje licence ACCA, ki jim avtomatsko zagotavlja naziv RCA. Licenca za opravljanje računovodske dejavnosti ni zakonsko predpisana.

- **Škotska** (*Naziv: Certified Accountant*)

Škotski Inštitut je najstarejše strokovno telo računovodij na svetu. Od kandidatov se zahteva, da opravijo praktično usposabljanje v priznanem računovodskem ali revizijskem podjetju, ter triletno izobraževanje, ki združuje študij in strokovne izpite.

- **Španija** (*Naziv: Censor Jurado de Cuentas*)

Ta naziv je najboljši ekvivalent licenci za opravljanje računovodske dejavnosti v Španiji in vsakemu, ki jo opravi, se je dovoljeno podpisati pod revizijska poročila v skladu s špansko zakonodajo. Licenca zahteva praktično usposabljanje na področju revizije, kandidati pa morajo opraviti specifične izpite s področja računovodstva, revizije in poslovnih študij

primerov. Izpite je moč opravljati na katerikoli izmed treh strokovnih revizijskih institucij, vendar se za pridobitev odloča precej malo kandidatov.

- **Švedska** (*Naziv: Auktoriserad revisor ali Ggodkänd Revisor*)

Auktoriserad revisor je v splošnem primarna kvalifikacija, ki jo mora pridobiti kandidat. Vsak izmed kandidatov mora v prvi vrsti imeti opravljen magistrski študij iz ekonomije ali poslovanja. Poleg treh let študija za pridobitev licence mora kandidat imeti še dve leti praktičnega usposabljanja, ki mora vključevati kvalificirano pomoč pri zahtevnejših revizijskih poslih. Temu sledi opravljanje zaključnega izpita za javnega računovodjo. Kandidati za Ggodkänd Revisor morajo prav tako imeti opravljen magistrski študij, pri katerem mora biti vsaj 120 kreditnih točk opravljenih iz predmetov, ki so v zvezi s poslovanjem. Po treh letih obveznega praktičnega usposabljanja v reviziji in pri sestavljanju letnih poročil podjetij pod mentorstvom javnega oz. potrjenega računovodj, morajo ob koncu kandidati opraviti še strokovni izpit za pridobitev licence.

2.5 Pogoji za opravljanje računovodske dejavnosti v Sloveniji

Sodobni računovodja mora imeti široka ekonomska, pravna, organizacijska in psihosociološka znanja ter znanja s področja informacijske tehnologije in znanje tujih jezikov, da je sposoben strateško in operativno usmerjati kadre ter delo proti ciljem in viziji podjetja, v katerem deluje (Koletnik, 2001, str. 18).

Izobraževanje računovodij v Sloveniji lahko po besedah Branka Mayrja razdelimo na štiri veje (Marcon, 2012):

- Formalno izobraževanje v okviru visoke šole za računovodstvo. Po tovrstnem izobraževanju povprašujejo računovodje, ki že delajo v računovodski stroki, vendar želijo pridobiti tudi ustrezno izobrazbo, ki jim pozneje omogoča nadaljnje izobraževanje (na primer certificirani poslovodni računovodja).
- Izobraževanje za pridobitev naslova certificirani poslovodni računovodja, ki je namenjeno predvsem kadrom, ki že imajo opravljeno prvo bolonjsko stopnjo, pri svojem delu pa potrebujejo specifično znanje o pravilnem računovodskem poročanju in poslovodstvu. Izobraževanje izvaja SIR.
- Izobraževanje v okviru računovodskih inštitutov, kjer računovodje in drugi poslovni profili pridobivajo specifično znanje, ki ga potrebujejo pri svojem delu (računovodstvo proizvodnje, branje bilanc, notranje računovodsko poročanje, finance za menedžerje, šola davkov, poglobljeno davčno izobraževanje, izobraževanje za stečajne upravitelje ter za druge strokovne licence in izpite, znanje s področja računovodske forenzike). Izobraževanja izvajajo različne institucije in podjetja.
- Različna funkcionalna izobraževanja v podjetjih.

Da bi lahko uspešno opravljal svoj poklic, mora poslovodni računovodja¹⁵ v procesu izobraževanja pridobiti specifična računovodska znanja, ki jih uporablja pri svojem delu. V Sloveniji ta znanja niso predpisana, zato ta poklic lahko opravlja tako rekoč vsak, ki morda tudi ni ustrezno usposobljen, s svojim ravnanjem pa lahko povzroči ogromno škodo naročnikom storitev ter škodi ugledu stroke. Podoben problem izpostavlja tudi Kavčič (2012, str. 19), ki pravi: “Za začetek se le vprašajmo, na podlagi katerih in kakšnih podatkov in informacij finančne inštitucije, predvsem banke, odobravajo posojila. Večinoma prvenstveno na podlagi podatkov in informacij iz računovodskih izkazov. In kdo lahko odgovorno jamči, da so podatki iz računovodskih izkazov pravilni, resnični in pošteni? Za revidirane računovodske izkaze je jasno: revizor! To področje je urejeno, kajti revidiranje računovodskih izkazov, nadzor nad revizorji in revizijskimi družbami ter njihova odgovornost so urejeni. Upravičeno se lahko vprašamo, kako ravnati in kako vzpostaviti zaupanje v podatke in informacije, ki jih sestavi in zanje odgovarja poslovodstvo, če pa računovodski izkazi niso revidirani?”.

Kadar je status računovodje pravno urejen, je v ustrezni zakonodaji za gospodarske dejavnosti opredeljena potrebna minimalna izobrazba, potrebne minimalne delovne izkušnje in drugi posebni pogoji. Kadar je status računovodje urejen po pravni in strokovni plati so poleg minimalnih pogojev opredeljeni še strokovni pogoji v računovodskih načelih, standardih in/ali po kodeksu etičnega ravnanja računovodje. Kadar ta status ni urejen ne po pravni ne po strokovni plati, je odvisno od strokovnih organizacij, ali se bodo odločile za podeljevanje statusa preizkušenega računovodje (Koletnik, 2012, str. 49). Vsaka izmed možnosti ima svoje prednosti in pomanjkljivosti.

Prednost pravno urejenega statusa je v tem, da minimalni pogoji veljajo za vse, če želijo postati odgovorni nosilci računovodstva v poslovnih osebah. Slabost takšne ureditve se kaže v tem, da strokovne organizacije nimajo pristojnosti, da bi predpisale posebne pogoje v različnih dejavnostih, pri katerih se računovodje srečujejo s specifičnimi računovodskimi izzivi in razmerami. Prednosti pravno in strokovno urejenega statusa so:

- za računovodjo so opredeljeni minimalni strokovni in ostali pogoji za kakovostno izvedbo storitev;
- nosilci stroke lahko dopolnjujejo pogoje glede na spreminjajoče se smernice in strokovne zahteve.

Slabosti takšne ureditve pa so predvsem:

---

¹⁵S terminom »poslovodni računovodja« so mišljeni vsi računovodje, ki so odgovorni za sestavo računovodskih izkazov. V literaturi se pojavlja tudi termin »sodobni računovodja«, kamor spadajo računovodje, katerih osnovna naloga je priprava računovodskih informacij za odločanje o stroških in nadziranje le-teh ter priprava popolnih informacij za odločanje.

- poklica računovodje ne more opravljati vsaka oseba, ker ne izpolnjuje vseh strokovnih in ostalih pogojev (npr. nekdo, ki ima večletne izkušnje, nima pa ustrezne izobrazbe);
- stroka postavi previsoke kriterije za opravljanje storitev, zato za tako delo ni interesa in se pojavi kadrovski deficit.

Kadar status računovodje ni urejen ne po pravni ne po strokovni plati, so prednosti predvsem:

- pridobitev poklica je omogočena vsakomur ne glede na izobrazbo in izkušnje;
- računovodenja se da priučiti in s tem na trgu konkurirati z nižjimi cenami;
- ni poklicne odgovornosti in kazenskih posledic.

Vendar pa se slabosti kažejo v:

- nizki stopnji strokovne odgovornosti in zavedanja pomembnosti računovodskih poročil in sporočil;
- nizkemu ugledu poklica in posledično nizkemu vrednotenju dela;
- nizki motivaciji za dodatno izobraževanje in skromni skrbi za dvig strokovnosti računovodij (Koletnik, 2012, str.50).

Prepustitev vodenja poslovnih knjig računovodji je prav gotovo občutljivo opravilo, saj moramo nemalokrat računovodji zaupati podatke in informacije, ki lahko predstavljajo pomembno poslovno skrivnost. Vendar jih moramo zaupati, saj nam računovodja posreduje potrebne informacije za poslovno odločanje (Čermelj, 2012, str. 11).

V tujini je za pravilnost računovodskih izkazov odgovoren računovodja, pri nas pa je za njegovo delo odgovoren direktor podjetja. Zato je potrebno podatke in informacije vedno podati strokovno podkovanemu, kakovostnemu in zanesljivemu računovodji, saj je od tega odvisno poslovanje celotne organizacije. Slovenska zakonodaja na področju regulative računovodske dejavnosti razen pred nedavnim sprejetega Standarda izvajalcev računovodskih storitev nima niti enega predpisa, ki bi predstavljal zakonsko podlago pri odgovornosti računovodij za sestavo računovodskih izkazov. V nadaljevanju bomo preučili strokovnost slovenskih računovodij na podlagi vzorčnih podatkov, pridobljenih v izvedeni raziskavi.

3 RAZISKAVA STROKOVNOSTI RAČUNOVODIJ IN NJIHOVEGA IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI

Če želimo ohranjati oz. izboljšati kakovost računovodenja v Sloveniji, moramo stalno spremljati in ugotavljati potrebe na trgu ter v skladu s tem snovati politiko izobraževanja računovodij. Vsak računovodja mora biti dovolj zanesljiv, kompetenten in seznanjen z vsemi spremembami, ki se na dnevni ravni dogajajo tako v postopkih računovodenja, analiziranja in poročanja kot tudi na širših področjih financ, gospodarstva in zakonodaje, zato je potrebno vanj vlagati.

Koletnik (2012, str. 50) ugotavlja, da se status računovodje ne more opredeliti in prepustiti samo kadrovski politiki in interesom managerjev, zato obstaja potreba, da se ta poklic regulira po pravni in strokovni plati. To utemeljuje z naslednjimi razlogi:

- računovodje so nosilci osrednje informacijske dejavnosti poslovnih subjektov, zato morajo biti njihove informacije verodostojne, da so odločitve na podlagi njih zanesljive;
- strokovno pomanjkljivo računovodsko (s)poročanje ima lahko poleg deležnikov poslovnih subjektov gospodarske posledice tudi pri vodenju ekonomske politike same države in skupnosti, v kateri je (primer zavajajočih podatkov in informacij Grčije Evropski Uniji);
- strokovno usposobljeni in etično primerni računovodje podpirajo računovodske ureditve organizacij in s tem zagotavljajo njihovo uspešno delovanje;
- računovodje morajo biti s svojimi teoretičnim znanjem in veščinami kompetentni za zanesljivo računovodsko (s)poročanje, družba pa mora s pravnimi normativi zaščititi svoj interes in tako v ustreznih gospodarsko-pravnih predpisih določiti, kdo je lahko računovodja, kakšna znanja in strokovne pogoje mora izpolnjevati ter kakšna je njegova odgovornost, kadar poslovodstvo ne sprejme ustreznih odločitev;
- računovodje odgovarjajo za resničen in pošten razvid poslovnega dogajanja v organizaciji na podlagi verodostojnih listin, ki jih morajo zagotoviti nosilci odločevalnih ravni in aktivnosti v poslovnih osebah.

Kaj, kako in v kakšni meri bomo v računovodjo vlagali, so vprašanja, na katera bi radi odgovorili v nadaljevanju tega magistrskega dela, zato se v tem delu navežemo na raziskavo, ki smo jo izvedli s pomočjo vprašalnika, ki je bil v obdobju od aprila 2014 do junija 2014 razposlan na več kot desettisoč elektronskih naslovov podjetij in računovodskih servisov. Tematika je zanimiva tako z vidika samih računovodij kot tudi z vidika ponudnikov izobraževanj s področja računovodenja in davkov ter regulatorjev oz. strokovnih organov, odgovornih za regulativo in zakonodajo s tega področja.

3.1 Zasnova raziskave in opredelitev ciljev

S pomočjo zbrane literature in virov smo oblikovali raziskovalna vprašanja oz. hipoteze, ki so namenjene širšemu krogu interesnih skupin s področja računovodenja. V raziskavi smo uporabili predvsem kvantitativno raziskovalno metodo¹⁶ (anketni vprašalnik – glej Prilogo 2), s katero smo zbrali primarne podatke, ki jih kasneje primerjamo tudi z uporabljenimi sekundarnimi viri. Anketni vprašalnik kot primarni vir predstavlja jedro empiričnega dela. Med sekundarnimi viri najpomembnejše mesto zaseda Analiza izobraževanja s področja računovodstva in davkov, ki jo je v letu 2007 izvedel Inštitut za računovodstvo in je bila tudi glavna podlaga za sestavo novega vprašalnika, s katerim skušamo potrditi ali ovreči postavljene hipoteze. Na Sliki 4 je prikazan potek raziskave od zasnove do analize.

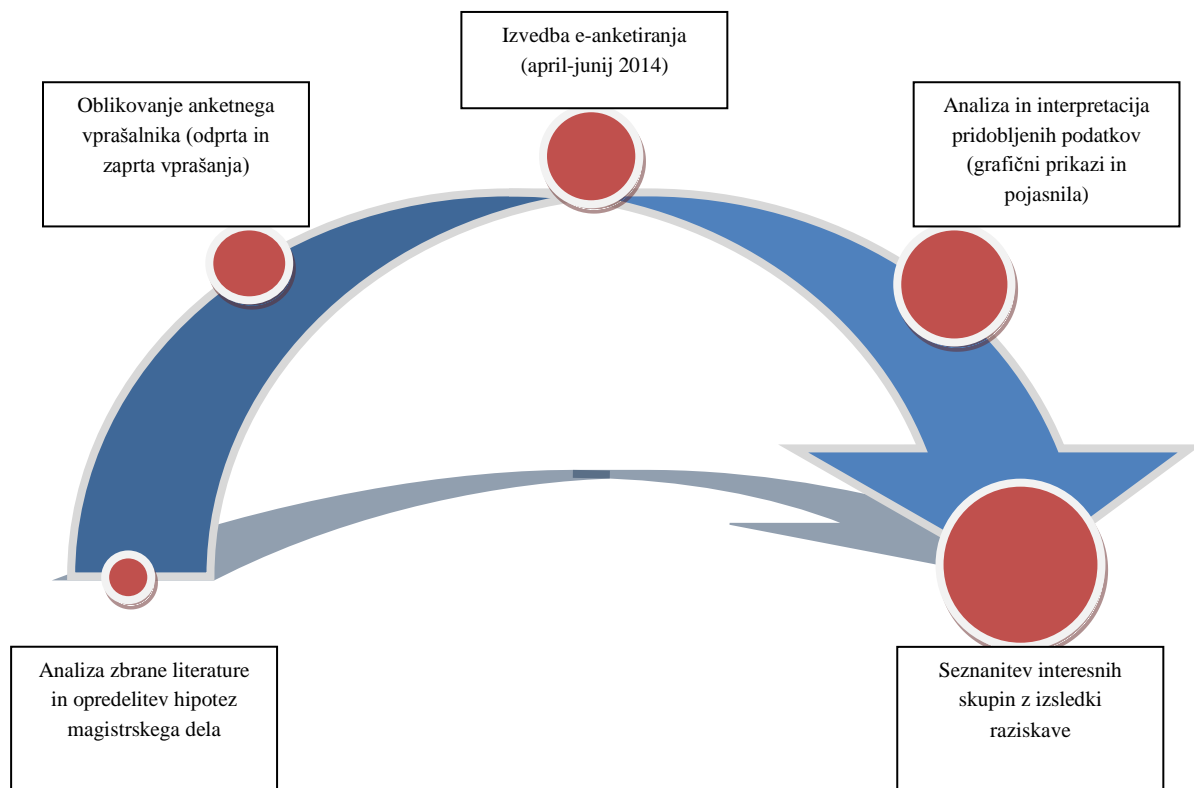
Uporabljena kvantitativna metoda temelji na zbiranju numeričnih podatkov, ki jih z uporabo matematičnih oz. statističnih metod pretvorimo v relevantne informacije. Z anketo so bili zbrani podatki na podlagi vzorca v velikosti 849 podjetij z namenom konstruiranja opisa širše računovodske populacije v Sloveniji, katere člani so preučevane enote iz vzorca. Preden je bil vprašalnik izdelan, so bili iz aplikativnega raziskovalnega problema izoblikovani naslednji cilji magistrskega dela:

- predstaviti računovodsko dejavnost v Sloveniji,
- ugotoviti, kakšna je uradna izobrazbena stopnja računovodij in zaposlenih v računovodskih oddelkih podjetij in računovodskih servisih,
- ugotoviti, v kakšni meri se računovodje dodatno izobražujejo,
- ugotoviti, katera področja so tista, kjer se računovodje največkrat dodatno izobražujejo,
- raziskati, kako je regulativa s tega področja urejena v nekaterih državah članicah EU,
- potrditi ali zavrniti postavljene hipoteze:
  - H1: Večja podjetja vlagajo več sredstev v izobraževanje zaposlenih v računovodstvu (obstaja povezanost med velikostjo podjetja in vlaganjem v izobraževanje iz računovodstva).
  - H2: Podjetja v času gospodarskega zatona namenijo manj sredstev za izobraževanje kot v času konjunktura .
  - H3: Zakonodaja na področju ureditve računovodske dejavnosti je nujno potrebna.
  - H4: Računovodje uporabno znanje dobijo pri delu, ne v šolah (podjetja z vsemi zaposlenimi v računovodstvu s srednješolsko izobrazbo ali manj se v višini vlaganja v izobraževanje statistično značilno razlikujejo od ostalih).
  - H5: Obstaja povezanost med velikostjo podjetja in zaznavanjem cen izobraževanj.
  - H6: Obstaja povezanost med tematiko izobraževanj in zaznavanjem cen izobraževanj.

---

¹⁶Nekaj vprašanj je bilo odprtega tipa, kar je sicer značilno za metodo kvalitativnega raziskovanja.

Slika 4: Zasnova kvantitativne metode raziskave strokovnosti računovodij in njihovega izobraževanja v Sloveniji

Anketiranje udeležencev raziskave je potekalo anonimno s pomočjo spletnega orodja za izdelavo spletnih anket SurveyMonkey, anketa pa je bila preko strežnika Inštituta za računovodstvo poslana na elektronske naslove več kot 10.000 računovodij, ki se nahajajo v njihovi bazi. Anketiranje je potekalo od 1. aprila do 1. junija 2014, odzivnost pa je bila okoli 8-odstotna, saj nam je skupaj uspelo zbrati 849 odgovorov. Podatki so obdelani s statističnim programskim paketom SPSS 21.0 za Windows 7.

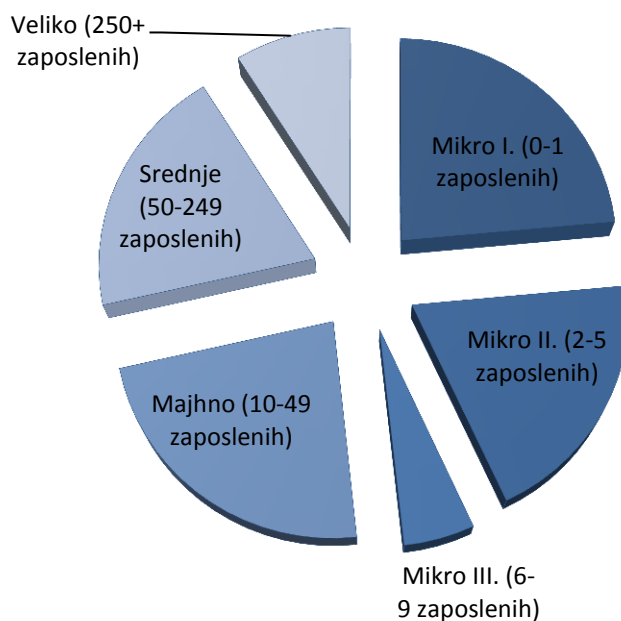
3.2 Struktura vzorca

Vzorčno enoto predstavlja podjetje, ki se v okviru svojih delovnih nalog ukvarja z dejavnostjo računovodenja (njihova primarna dejavnost ali pa organizirana računovodska služba znotraj podjetja). Pri velikosti podjetij je bila uporabljena standardna klasifikacija delitve podjetij po velikosti na majhna, srednja in velika podjetja, pri čemer sem zaradi specifičnosti velikosti organizacij v tej panogi sama uvedla še tri kategorije »mikro« podjetij, saj ena izmed hipotez temelji tudi na povezanosti med velikostjo podjetja in višino denarnih sredstev vloženih v izobraževanje. Kot se izkaže, je bila taka delitev smiselna, saj je samo v »mikro« kategorizaciji zajeta skoraj polovica vseh anketiranih podjetij. Med

podjetji v vzorcu so najbolj zastopana mikro podjetja z do enim zaposlenim (23,5 %) in majhna podjetja z 10-49 zaposlenimi (23,2 %). Sledijo mikro podjetja z 2-5 zaposlenimi (19,6 %) in srednja podjetja s 50-249 zaposlenimi (19,6 %). Velikih podjetij z več kot 250 zaposlenimi je 9 %, mikro podjetij s 6-9 zaposlenimi pa najmanj - 5,1 % (Slika 5).

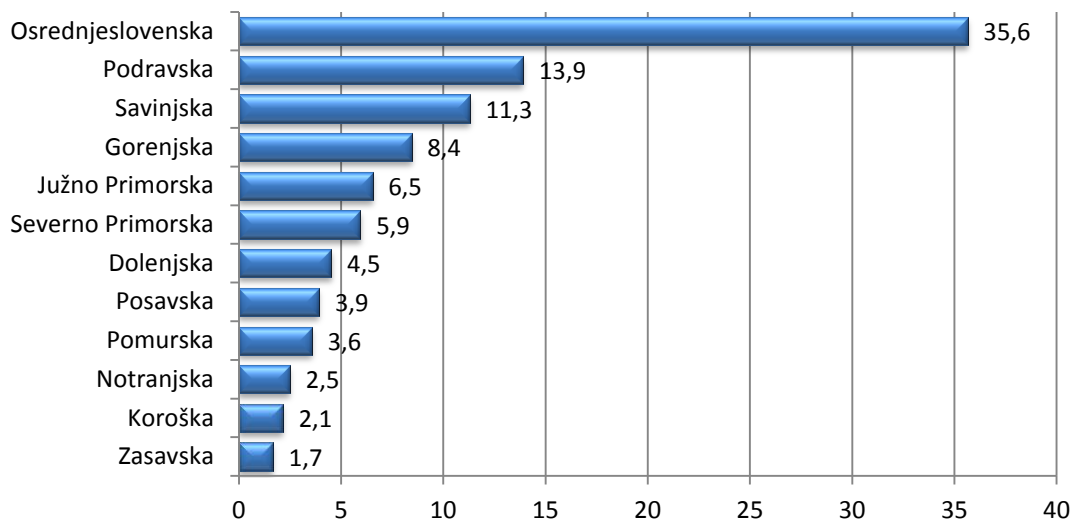
Slika 5: Struktura vzorca glede na velikost podjetja (št. zaposlenih) v % (n=833)

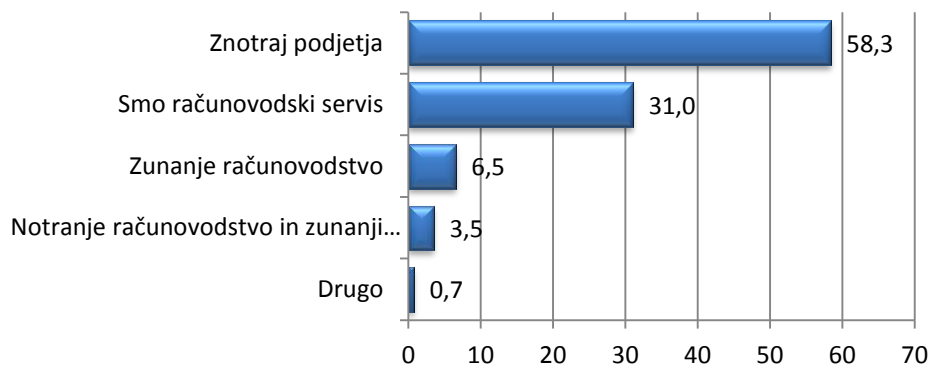
Na sliki 6 je prikazana porazdelitev podjetij v vzorcu glede na posamezne regije. Največ (35,6 %) jih je iz osrednje Slovenije, ki jim po zastopanosti sledijo podjetja iz Podravske (13,9 %) in Savinjske (11,3 %) regije. Podjetij iz ostalih regij je bilo pod 10 %, pri čemer je najmanj zastopana Zasavska regija, kjer je v raziskavi sodelovalo skupaj 14 podjetij.

Slika 7 prikazuje organiziranost računovodske funkcije v podjetjih. Kot je razvidno iz slike, ima več kot polovica podjetij v vzorcu (58,3 %) računovodsko funkcijo organizirano znotraj podjetja. 31 % podjetij je računovodskih servisov, 6,5 % podjetij ima zunanje, 3,5 % pa notranje računovodstvo in zunanje sodelavce. Večina podjetij z organizirano lastno obliko notranjega računovodstva po velikosti spada med velika ali srednje velika podjetja, medtem ko zunanjo obliko računovodstva uporabljajo predvsem majhna in mikro podjetja.

Slika 6: Struktura vzorca glede na regijo v % (n=842)

Slika 7: Struktura vzorca glede na organiziranost računovodske funkcije v % (n=833)

Kot temeljno vodilo pri zasnovi magistrske naloge nas je seveda v prvi vrsti zanimala izobrazbena struktura zaposlenih v računovodstvu, saj trendi kažejo, da se na splošno človeški kapital, merjen z deležem terciarno izobraženih, v Sloveniji povečuje. Delež odraslih prebivalcev¹⁷ s terciarno izobrazbo je v letu 2013 znašal 27,8% in se še vedno povečuje, razlog za to pa je predvsem visoka vključenost mladih (20-24 let) v terciarno izobraževanje in veliko povečevanje diplomantov v zadnjih letih (posledica uvedbe bolonjskega programa, ki je skrajšal dodiplomski študij). Hitro se povečuje tudi delež terciarno izobraženih v starostni skupini 30-34 let, ki je v letu 2013 znašal 41,5% in že četrto leto zapored presega povprečje EU (36,6%) (Poročilo o razvoju, 2014, str. 36). Tabela 4 prikazuje število in delež podjetij z vsaj enim zaposlenim v računovodstvu za

¹⁷ V starosti 25-64 let.

vsako od navedenih stopenj izobrazbe. Izobrazbeno strukturo je podalo 782 podjetij. Ker imajo v računovodstvu podjetja več kot le enega zaposlenega z različno stopnjo izobrazbe, je seštevek vseh podjetij večji od 782¹⁸. Ugotovimo, da obstaja majhen delež podjetij z zaposlenimi z osnovnošolsko (1,7%) ali poklicno izobrazbo (3,4%). Več kot polovica (55,9%) podjetij ima v računovodstvu zaposlene s srednjo šolo, 39,9% z višješolsko izobrazbo, 45,9% z visokošolsko izobrazbo ter 37,9% s sedmo stopnjo izobrazbe. Podjetja z zaposlenimi z več kot sedmo stopnjo izobrazbe so redkejša (Tabela 5).

Tabela 5: Število in delež podjetij z vsaj enim zaposlenim v računovodstvu z izbrano stopnjo izobrazbe (n = 782)

Stopnja izobrazbe	f	Delež (%)
Osnovna šola	13	1,66
Poklicna šola	27	3,45
Srednja šola	437	55,88
Višja šola	312	39,90
Visoka šola	359	45,91
Univerzitetna, strokovni magisterij	296	37,85
Znanstveni magisterij	43	5,50
Doktorat	1	0,13

Ob omenjenem povečevanju človeškega kapitala ostaja problem predvsem njegova uporaba, še posebej med mlajšo populacijo, pri katerih se povečuje število brezposelnih z visoko izobrazbo. V eni izmed izhodiščnih domnev magistrskega dela podajamo trditev, da računovodje uporabno znanje dobijo pri samem delu in izobraževanju iz specifičnih tem na področju računovodenja, kar bomo v nadaljevanju empiričnega dela tudi preizkušali.

3.3 Obdelava in analiza zbranih podatkov

V tem delu so predstavljeni ključni rezultati izvedene raziskave. V prvem sklopu analize smo skušali ugotoviti uradno izobrazbeno strukturo računovodij oz. zaposlenih v računovodskem oddelku podjetja, kar zajema vse stopnje po standardni klasifikaciji (osnovnošolsko, srednješolsko, terciarno izobraževanje). Temu sledi analiza dodatnega izobraževanja (seminarji, delavnice, šole) in virov informacij, ki se jih računovodje največkrat poslužujejo, ko iščejo rešitve oz. novosti v postopkih računovodenja in spremembah davčne in druge zakonodaje. V zadnjem delu se bomo lotili preizkušanja temeljnih hipotez magistrskega dela.

¹⁸ Če bi vpisovali št. zaposlenih po stopnji izobrazbe, bi lahko preračunali delež zaposlenih v računovodstvu s posamezno stopnjo izobrazbe. Ker je bila dana možnost "več kot 10", ta izračun žal ni mogoč.

3.3.1 Izobrazbena struktura računovodij

»Izobraževanje je zelo pomembna dejavnost, saj vpliva na razvoj vsakega posameznika in tudi celotne družbe. Demografske spremembe in stalna potreba po posodabljanju znanja zaradi spreminjajočih se gospodarskih in socialnih razmer zahtevajo vseživljenjsko učenje in izobraževalne sisteme, ki se hitreje odzivajo na spremembe in so bolj odprti za širši svet.« (Statistični Urad Republike Slovenije – v nadaljevanju SURS). Tomc Lampičeva (2005, str. 18) pri tem dodaja, da je strokovna izobrazba zaposlenih v računovodstvu eden izmed najpomembnejših elementov, ki posredno vplivajo na kvaliteto dela: »Razvoj računovodstva, financ, davčnega in drugega svetovanja je tako hiter, da mu je težko slediti, zato je poudarek na izobrazbi prvi in najpomembnejši pogoj za kvalitetno opravljanje dela.« Na dan 1. januarja 2014 je v Sloveniji živel dobrih 1,7 milijona ljudi starih 15 let ali več, njihova izobrazbena struktura pa je prikazana v tabeli 6.

Tabela 6: Izobrazbena struktura prebivalcev Slovenije starih 15 let ali več

Vrsta izobrazbe	Moški	Ženske
Osnovnošolska ali manj	192.138	277.966
Brez izobrazbe	1.863	3.078
Nepopolna osnovnošolska	22.774	38.161
Osnovnošolska	167.501	236.727
Srednješolska	521.587	406.704
Nižja poklicna	14.240	11.384
Srednja poklicna	240.746	130.735
Srednja strokovna, splošna	266.601	264.585
Višješolska, visokošolska	152.268	209.369
Višješolska, višja strokovna	40.319	50.870
Visokošolska 1. stopnje	27.365	46.644
Visokošolska 2. stopnje	69.405	96.916
Magisterij znanosti (prej)	8.964	9.896
Doktorat znanosti	6.215	4.043
Skupaj	865.993	894.039

Vir: SURS, Pregled področja izobraževanje 2014, 2014.

Kot je razvidno iz zgornje tabele, je največ prebivalcev z eno izmed oblik srednješolske izobrazbe (60,2%), medtem ko je delež prebivalcev s terciarno izobrazbo za več kot dve tretjini manjši (17,6%). Pri izobrazbeni strukturi računovodij se glede na raziskavo kaže

malce drugačna struktura (Tabela 7). Največji delež zaposlenih v računovodstvu ima sicer srednješolsko izobrazbo (36,7%), sledijo zaposleni z visokošolsko izobrazbo (21,3%) višješolsko izobrazbo (18,6%) in sedmo stopnjo izobrazbe (18,4%). Skupaj ima torej 58,3% zaposlenih v računovodstvu več kot srednješolsko izobrazbo, kar je pričakovano, saj se diplomanti fakultet družboslovnih smeri v veliki meri zaposlujejo v storitvenih panogah. Podjetij z vsemi zaposlenimi v računovodstvu s srednješolsko izobrazbo ali manj je v vzorcu 15,3 %. 95% interval zaupanja za vzorčni delež znaša 12,8-17,9 %.

Tabela 7: Število in delež zaposlenih v računovodstvu po stopnji izobrazbe

Vrsta izobrazbe	f	%
Osnovna šola	49	1,76
Poklicna šola	40	1,43
Srednja šola	1022	36,66
Višja šola	518	18,58
Visoka šola	594	21,31
Univerzitetna fakulteta, strokovni magisterij	513	18,4
Znenstveni magisterij	49	1,76
Doktorat	3	0,11
Skupaj	2788	100

V Sloveniji se sicer že nekaj let pojavlja trend naraščanja brezposelnosti terciarno izobraženih, kljub temu, da se raven vlaganja ni povišala, saj so javni izdatki za izobraževanje v letu 2012 znašali 1,35% BDP in se v zadnjih treh letih niso bistveno spremenili (Tabela 8). Skupni javni izdatki so na splošno višji od povprečja EU, kar je povezano predvsem z večjo vključenostjo v izobraževanje na vseh ravneh, na terciarni ravni pa so zaradi visoke vključenosti izdatki na udeleženca v Sloveniji nižji od povprečja EU, kar pod vprašaj postavlja zagotavljanje zadostne kvalitete študija (Poročilo o razvoju, 2014, str. 39).

Tabela 8: Delež javnih izdatkov za formalno izobraževanje v BDP (%) po letih

Vrsta izobraževanja	2009	2010	2011	2012
Raven izobraževanja - SKUPAJ	5,11	5,57	5,57	5,57
Predšolsko izobraževanje	0,48	0,55	0,57	0,63
Osnovnošolsko izobraževanje	2,31	2,44	2,44	2,4
Srednješolsko izobraževanje	1,13	1,23	1,22	1,19
Terciarno izobraževanje	1,19	1,35	1,34	1,35

Vir: SURS, Pregled področja izobraževanje 2014, 2014.

Empirične študije sicer pravijo, da večji delež terciarno izobraženih praviloma ugodno vpliva na gospodarsko rast, vendar pa se je zaradi upada povpraševanja po njih v Sloveniji močno povečal problem njihove zaposljivosti, še posebej tistih s področja družboslovnih ved (kamor spada tudi računovodenje). Po raziskavi Eurobarometra *Employer's perception of graduate employability* iz leta 2010 se je resno povečal delež delodajalcev, ki so nezadovoljni z veščinami diplomantov (Poročilo o razvoju, 2014, str. 40). Posledično delodajalci iščejo raznovrsten spekter znanj in kompetenc pri diplomantih iz računovodstva, da bi lahko obdržali konkurenčno prednost kljub dejstvu, da se veliko držav sooča s pomanjkanjem izkušenj na tem področju (Kavanagh, 2008, str. 280).

Bui in Porte (2010, str. 26) navajata, da so s strani delodajalcev po raziskavah, izvedenih v Španiji in Veliki Britaniji, najbolj cenjene naslednje veščine diplomantov: visoka izobrazba in uporabnost pridobljenega znanja, timsko delo, organizacijske, matematične in komunikacijske sposobnosti ter časovna organiziranost. V Združenih državah Amerike sta poleg izobrazbe najbolj zaželeni zagnanost za delo in motivacija, sledijo pa jima timsko delo, komunikacijske in matematične sposobnosti, zanos ter občutek za medosebne odnose. Razloge, zakaj fakultete s programi izobraževanja iz dejavnosti računovodenja ne proizvajajo kompetentnih diplomantov, pa vidita predvsem v:

- razlikah v pričakovanjih akademikov s področja računovodstva in delodajalcev,
- percepciji študija diplomantov računovodskih programov študija in same stroke ter njihove zmožnosti in sposobnosti,
- institucionalnih omejitvah,
- neučinkovitosti univerzitetnih predavanj.

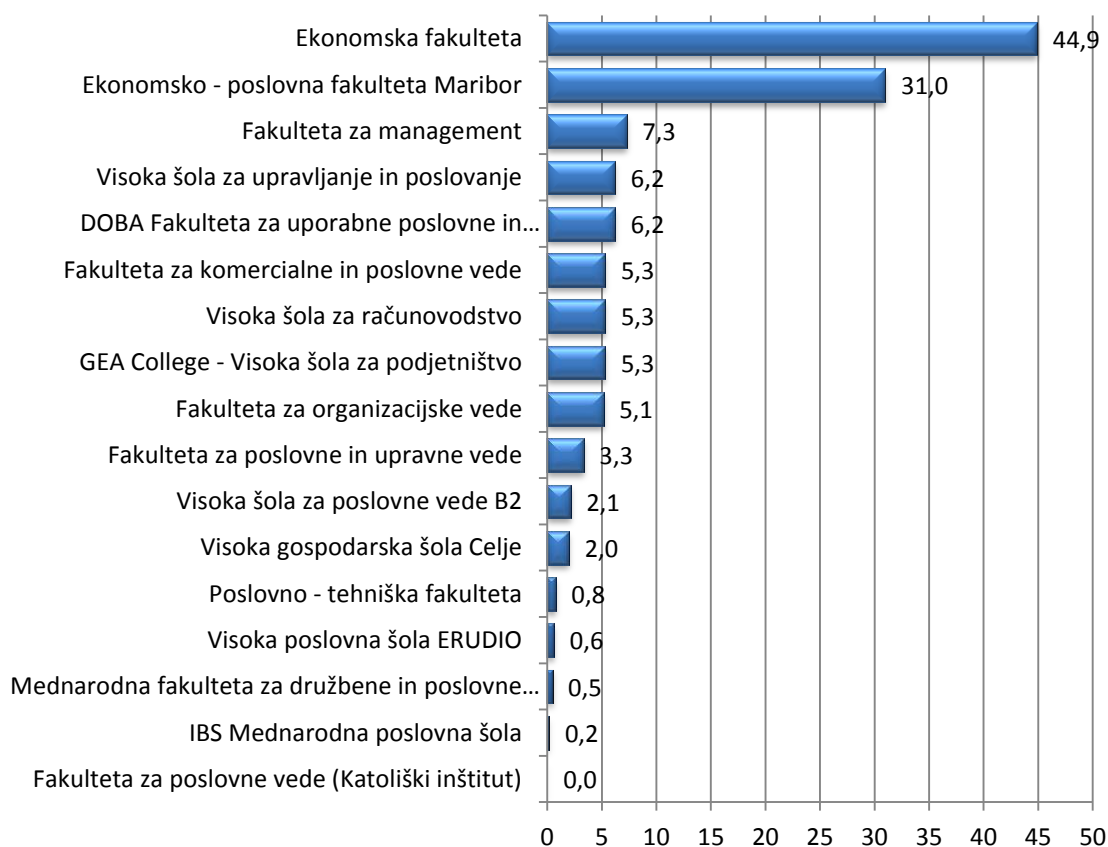
Ker največji delež zaposlenih v računovodstvu predstavljajo tisti z več kot srednješolsko izobrazbo, nas je zanimalo, kje so svoj študij nadaljevali. Največji delež podjetij z vsaj enim zaposlenim z več kot srednješolsko izobrazbo (44,9 %) ima v računovodstvu vsaj enega zaposlenega, ki je dokončal Ekonomsko fakulteto v Ljubljani, 31 % podjetij pa zaposlenega z dokončano Ekonomsko-poslovno fakulteto Maribor. Druge izobrazbene smeri so pri zaposlenih v podjetjih v vzorcu redkeje zastopane (Slika 8). "V Sloveniji je ta hip veliko priučenih računovodij in knjigovodij, vendar se to spreminja. V računovodstvu

se v zadnjih letih zamenjujejo generacije, vse več računovodij je visoko izobraženih, predvsem diplomiranih ekonomistov” (Milač, 2013, str. 9).

Treven (1999, str. 187) trdi, da lahko zaradi številnih in nenadnih sprememb pričakujemo, da se bo od zaposlenih v prihodnje zahtevalo čim več znanja, s tem pa je mišljeno:

- visoka stopnja izobrazbe,
- sposobnost za učenje novih spretnosti,
- sposobnost določanja ciljev, nadzor lastnega izvrševanja nalog in popravljanje napak,
- sposobnost reševanja problemov in kreativno razmišljanje.

Slika 8: Delež podjetij z vsaj enim zaposlenim z več kot srednješolsko izobrazbo po fakultetah in višje ter visokošolskih zavodih v % (n = 662).

Vse to poleg uradne izobrazbe zahteva torej konstantno dodatno izobraževanje, zato nas je v nadaljevanju zanimalo, kje in na kakšen način računovodje iščejo informacije, v kakšni meri, kje in kako se dodatno izobražujejo ter kakšne tematike izobraževanj so med njimi najbolj zaželeni.

3.3.2 Dodatno izobraževanje

Eden izmed ključnih virov za doseganje konkurenčne prednosti podjetij je vlaganje v človeške vire in v njihov razvoj, saj zaposleni igrajo pomembno vlogo v delovnem procesu. Tomc Lampičeva (2005, str. 18) navaja, da je razvojna naravnost v dejavnosti računovodstva precej šibka, razmišljanje o delovanju pa usmerjeno navznoter in osredotočeno na trenutne izvedbene probleme, manj pa v ustvarjanje prihodnjih pogojev poslovanja in iskanje strateških prednosti.

Dodatno izobraževanje pripomore k izboljšanju kakovosti storitev, večji produktivnosti in boljši gospodarnosti podjetja. Trendi razvoja računovodstva kažejo na to, da bo računovodja pridobil vlogo poslovnega partnerja, kateri bo sledila še strateška vloga, kjer bosta veliko vlogo odigrala informacijska tehnologija in strateški način razmišljanja, s katerima se računovodja seznanja v procesu izobraževanja (Erent, 2002, str. 41). Vendar pa vsako dodatno izobraževanje zahteva tudi nekaj finančnega vložka, zato se računovodje pri določenih problemih ali nejasnostih obračajo na vire, ki so jim v tistem trenutku najbolj dostopni – internet, dnevno časopisje, Uradni list, strokovne publikacije in svetovalci, ki se jih po potrebi lahko najame. Zanimalo nas je, v kakšni meri uporabljajo posamezne vire (Tabela 9). Od informacijskih virov pri opravljanju funkcije računovodenja se v anketiranih podjetjih v povprečju najbolj uporablja internet (AS = 4,6; SD = 0,7), sledijo strokovne publikacije (AS = 4; SD = 0,9) ter Uradni list (AS = 3,5; SD = 1,1). Dnevno časopisje je redkeje uporabljeno (AS = 2,6; SD = 1,2), ravno tako najeti svetovalci (AS = 1,7; SD = 0,9).

Tabela 9: Uporaba informacijskih virov v %

	Najmanj uporabljam	Malo uporabljam	Niti malo niti veliko ne uporabljam	Veliko uporabljam	Največ uporabljam	AS	SD	n
Internet	0,7	1,1	2,0	28,3	67,9	4,62	0,65	736
Strokovne publikacije	2,7	5,4	12,1	48,9	30,9	4,00	0,94	709
Uradni list	5,3	18,1	21,2	36,5	18,9	3,46	1,14	684
Dnevno časopisje	19,7	30,5	24,7	20,0	5,2	2,60	1,16	640
Najeti svetovalci	54,3	27,9	12,3	4,7	0,8	1,70	0,91	635

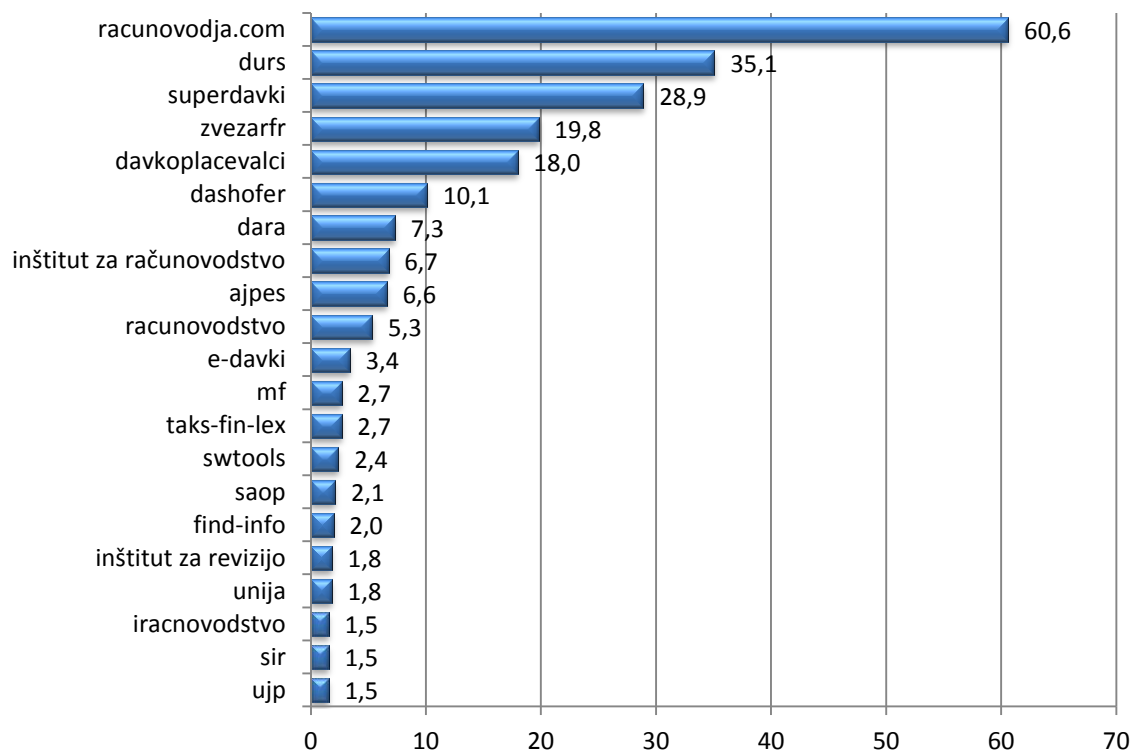
Legenda: AS = Aritmetična sredina, SD = Standardni odklon, n = št. odgovarjajočih

Ker se torej v največji meri kot primarni vir informacij uporabljata internet in strokovne informacije, nas je zanimalo, katere izmed njih najpogosteje uporabljajo. Od spletnih strani

anketirana podjetja v največji meri uporabljajo portal računovodja.com (60,6 %). Sledijo strani DURS-a¹⁹ (35,1 %), stran SuperDavki.com (28,9 %), zvezarfr.si (19,8 %), davkoplacevalci.com (18 %) in dashofer.si (10,1 %). Ostala spletna mesta so bila navedena s strani manj kot 10 % podjetij (Slika 9).

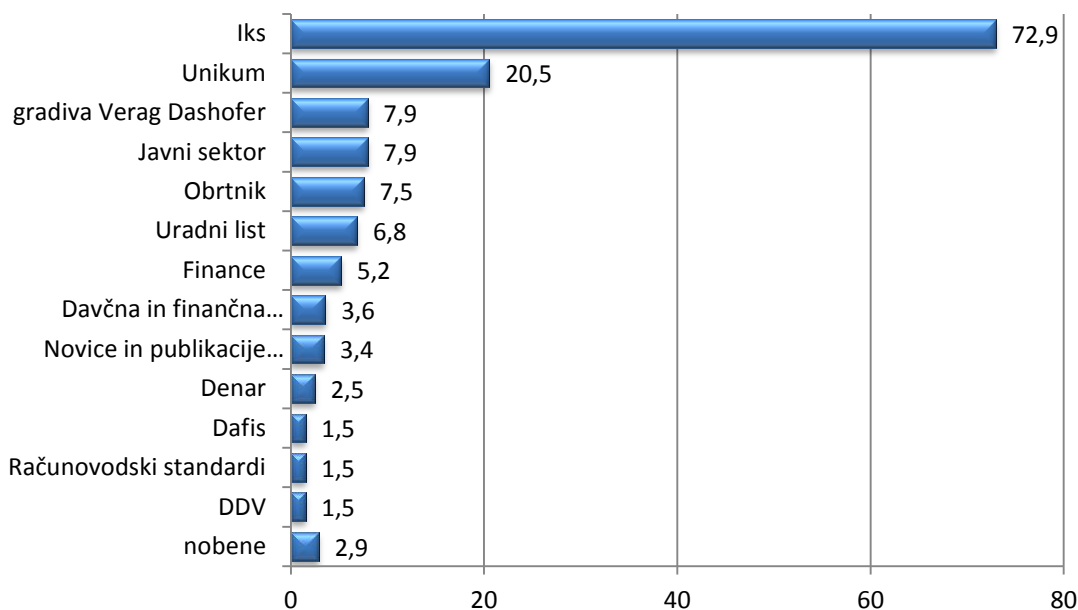
Slika 9: Najbolj brane spletne strani s področja računovodstva in davkov v % (n = 713)

Od 731 anketiranih podjetij jih je od strokovnih publikacij največ omenilo revijo IKS (72,9 %), sledijo Unikum (20,5 %), gradiva založbe Verlag Dashofer (7,9 %), revija Javni sektor (7,9 %) in Obrtnik (7,5 %). Več kot 10 anketiranih je omenilo še Uradni list, Finance, Davčno in finančno prakso, Novice iz publikacije Zveza RFR, Denar, Dafis, Računovodske standarde in DDV (Slika 10). 21 anketiranih podjetij pri funkciji računovodenja ne uporablja nobene strokovne publikacije.

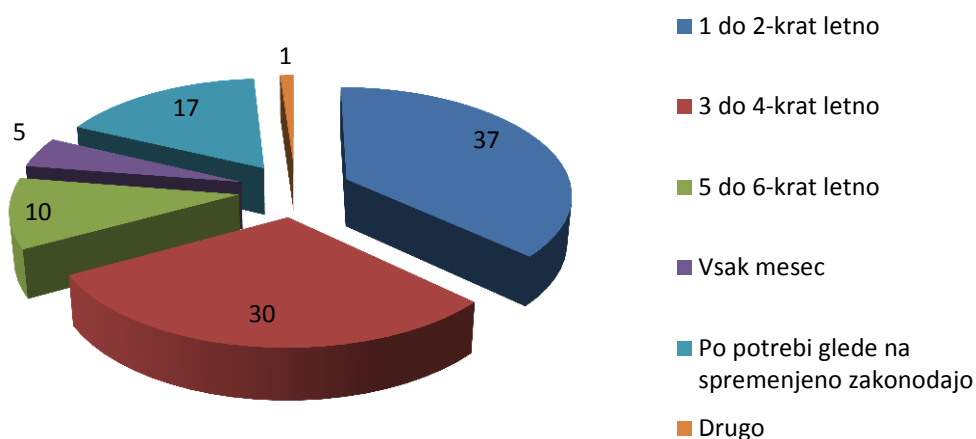
¹⁹ V času raziskave se je Finančna Uprava Republike Slovenije (FURS) imenovala Davčna Uprava Republike Slovenije (DURS).

Slika 10: Najbolj brane strokovne publikacije s področja računovodstva in davkov v %(n = 731)

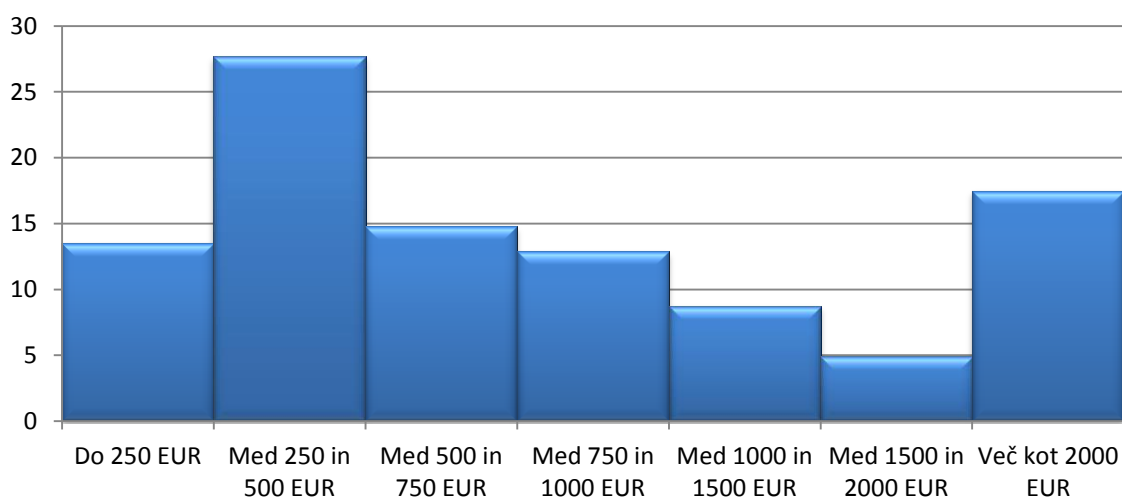
V stroki, ki se nenehno spreminja predvsem na področjih zakonodaje ter domačih in mednarodnih standardov, je izobraževanje nujno potrebno, podjetja pa v kriznih časih varčujejo ravno na tem področju. Mlajša in srednja generacija več povprašujeta po formalnem izobraževanju (ki je trenutno še financirano s strani države), tisti z več izkušnjami pa raje posegajo po drugih neformalni oblikah izobraževanja (seminarji, delavnice ipd.) (Marcon, 2012, str. 2). Na podlagi izvedene raziskave ugotavljam, da se 87,9 % vprašanih podjetij vseeno vsaj enkrat letno udeleži izobraževanj iz računovodstva in davkov. Od tega se 36,9 % anketiranih podjetij izobraževanj udeležuje 1 do 2-krat letno, 30,1 % 3 do 4-krat letno, 15,1 % pogosteje (5 do 6-krat letno ali vsak mesec), 16,1 % podjetij pa po potrebi glede na spremenjeno zakonodajo (Slika 11). Zanimarljiv delež (1,3% vprašanih) se izobraževanj ne udeležuje ali pa se zaradi varčevanja udeležujejo le brezplačnih izobraževanj

Slika 11: Pogostost udeleževanja izobraževanj iz računovodstva in davkov (v %)

Tako kot večina prejšnjih empiričnih raziskav tudi sama na podlagi lastne izvedene raziskave ugotavljam, da je višina sredstev, vloženih v dodatna izobraževanja računovodij, čedalje manjša. Ta trend prihaja še posebej do izraza v zadnjih letih, ko se podjetja nahajajo v škripcih in varčujejo na vseh področjih, še posebej na področju izobraževanja. Slika 12 kaže, da več kot polovica (55,3 %) podjetij za izobraževanja na letni ravni nameni med 250 in 1000 EUR. 31,2 % jih za izobraževanje nameni več kot 1000 EUR, 13,5 % pa najmanj, t.j. do 250 EUR. V tem pogledu nas je zanimalo, v kakšni meri je višina izdatka za izobraževanje odvisna od velikosti podjetja (s Slike 12 je namreč razvidno, da nekaj manj kot 20% podjetij vlaga več kot 2000 EUR na letni ravni, pri čemer domnevamo, da gre v tem primeru za srednje velika in velika podjetja), kar bomo tudi preizkušali v naslednjem poglavju.

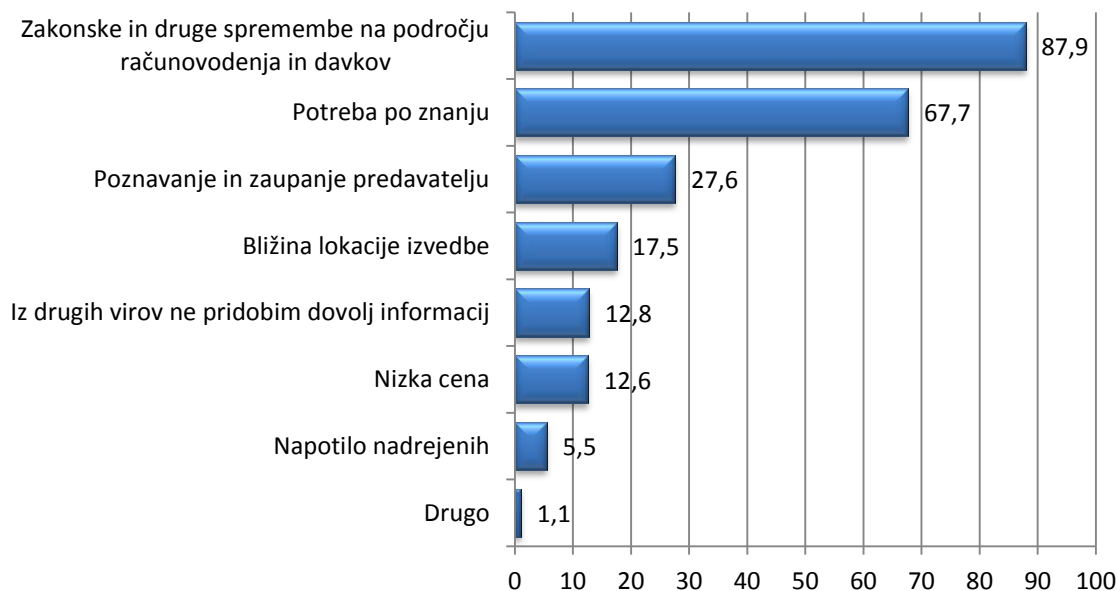
Slika 12: Delež anketiranih podjetij glede na znesek letnega vlaganja v izobraževanje v %

Danes se od računovodje zahteva poleg računovodskih še kopico interdisciplinarnih znanj, kot so finančna, managerska, davčna in pravna znanja, prav tako pa poznavanje tujih jezikov in osnov s področja psihologije, zato je potrebnih in razlogov za izobraževanje več kot dovolj. Van Wyhe (2007, str. 490) je mnenja, da bi morala znanja, ki bi jih mogla računovodska stroka zahtevati od bodočih računovodij, vključevati še komunikacijske veščine, intelektualna znanja in obvladovanje medosebnih odnosov.

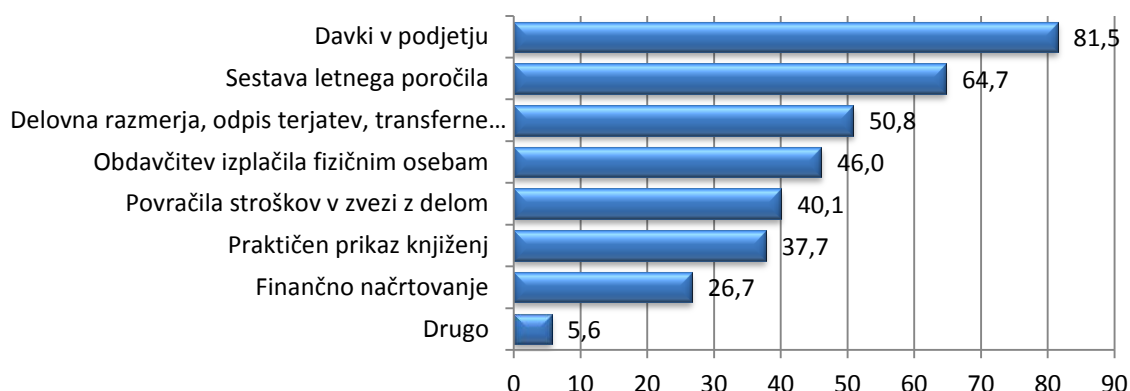
Podjetja so v raziskavi lahko navedla več razlogov za izobraževanje. Najbolj pogost razlog (87,9 %) so zakonske in druge spremembe na področju računovodenja in davkov, sledi potreba po znanju (67,7 %) ter poznavanje in zaupanje predavatelju (27,6 %). Ostali razlogi so manj pogosti (Slika 13). Trije najpomembnejši dejavniki za udeležbo na izobraževanju so tema izobraževanja (AS = 4,76; SD = 0,47), potreba po znanju (AS = 4,68; SD = 0,54) in predavatelj/ica (AS = 4,06; SD = 0,89). Cena je na četrtem mestu po pomembnosti (AS = 3,78; SD = 0,87), na zadnjem pa pogostitev med odmori (AS = 1,86; SD = 0,98). Iz standardnega odklona lahko razberemo, da je heterogenost odgovorov pri ostalih dejavnikih večja (glej Tabela 1 v Prilogi 3). Nekaj vprašanih kot razlog omenja še dejstvo, da je kakšno izmed predavanj brezplačno, dva vprašana omenjata zbiranje točk za obnovitev dovoljenja za delo v okviru strokovnega naziva, pridobljenega na SIR.

Slika 13: Razlogi za udeležbo na izobraževanjih (v %; n = 634)

Med tematikami izobraževanj je zdaleč najbolj zanimiva Davki v podjetju (81,5 %). Sledi ji Sestava letnega poročila (6,7 %) in Delovna razmerja (50,8 %). Najmanj zanimiva tema je finančno načrtovanje, ki ga je izbralo le 26,7 % vprašanih (Slika 14). Pod kategorijo »Drugo« se največkrat omenja zakonske spremembe, davčne postopke, konsolidacije ter informatizacijo poslovanja.

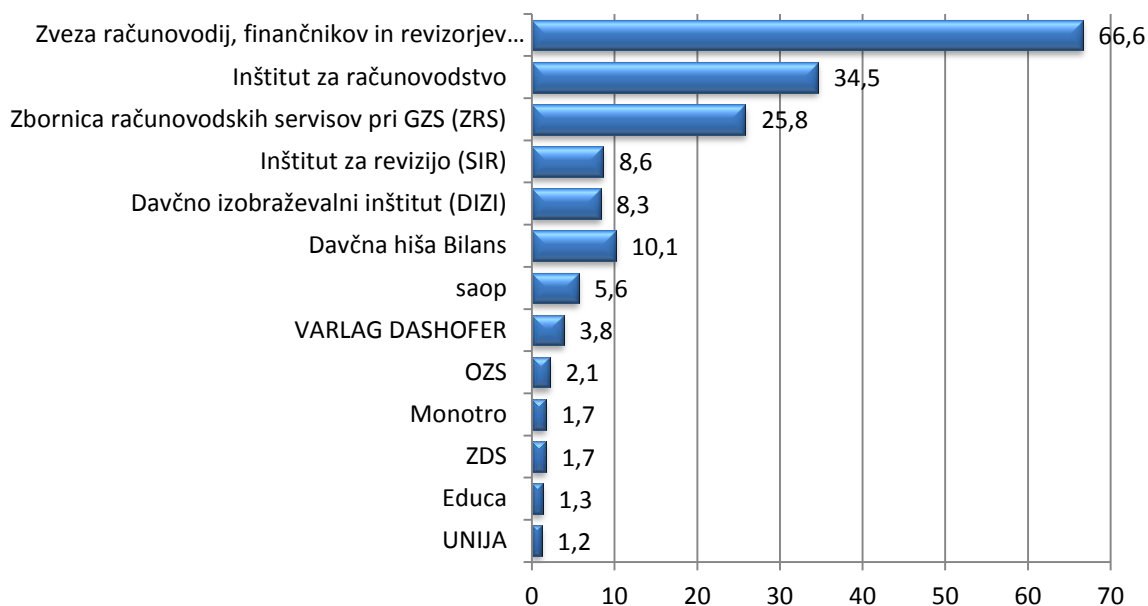
Slika 14: Najbolj uporabna tematika izobraževanj (v %; n = 604)

Tudi Marconova (2012, str. 2) ugotavlja, da je največ izobraževanj še vedno s področja davčne zakonodaje, predvsem davka na dodano vrednost, saj je po delavnicah s praktičnimi primeri iz DDV še vedno največ povpraševanja. Področje davčne zakonodaje se namreč hitreje spreminja kot ostala področja, kazni za nepravilen obračun davkov pa so visoke. V spomladanskem letnem času so aktualni tudi enodnevni osvežitveni seminarji iz priprave letnega poročila in obračuna davka od dohodkov pravnih oseb. Kljub standardom so kazni za nepravilno vodenje knjig in sestavo poročil prej izjema kot pravilo.

Med organizatorji izobraževanj so najbolj obiskana predavanja Zveze RFR, ki jih je navedlo 66,6 % anketiranih podjetij. Na drugem mestu je Inštitut za računovodstvo (34,5 %) in na tretjem Zbornica računovodskih servisov pri GZS (25,8 %) (Slika 15). Večina vprašanih meni, da je optimalno število udeležencev na izobraževanju med 15 in 50 (79,7 %) (Tabela 2 v Prilogi 3), mnenja glede optimalne dolžine izobraževanja pa so deljena, saj jih 47,2 % vprašanih meni, da je optimalna dolžina 3 do 4 ure, 40,1 % pa 4 do 5 ur (Tabela 3 v Prilogi 3).

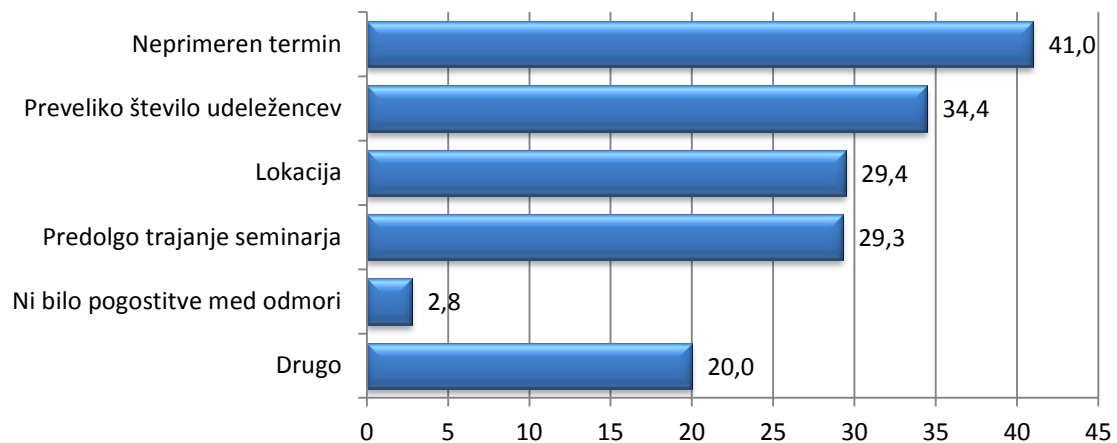
Slika 15: Najbolj obiskani organizatorji izobraževanj (v %; n = 605)²⁰

Seveda je pri vsakem predavanju tudi nekaj motečih elementov in med njimi najbolj prednjači neprimeren termin (41 %). Moteče je tudi preveliko število udeležencev (34,4 %), lokacija (29,4 %) in predolgo trajanje seminarja (29,3 %) (Slika 16). Ker je bilo vprašanje v kategoriji »Drugo« odprtega tipa, se je tam skoncentriralo kar precej odgovorov (20%). Vprašane pri organizaciji izobraževanj največkrat zmoti dejstvo, da je predavatelj preveč akademsko naravnani in ne zna spodbujati razprave, če jo pa že, pa zaradi nesposobnosti prepoznave le-ta uide z vajeti in potem zaradi pomanjkanja časa ne izvede izobraževanja tako, kot je bilo načrtovano in preskakuje vsebino, ki bi bila za posameznike pomembna. Večkrat izražajo problematiko prevelike posplošenosti tem izobraževanj, zaželeno so poglobljene in zahtevnejše teme s specifičnimi problemi določenih panog, največkrat pa izražajo željo po konkretnih odgovorih predavateljev, ki pa naj bi se dobro spoznali na zakonodajo in njene aktualne spremembe. Kot zanimivo dejstvo vprašani velikokrat omenjajo tudi težave z iskanjem parkirnih mest.

²⁰ Prikazani so organizatorji, ki so bili omenjeni več kot 5-krat.

Slika 16: Moteči elementi pri izobraževanju v % (n = 581)

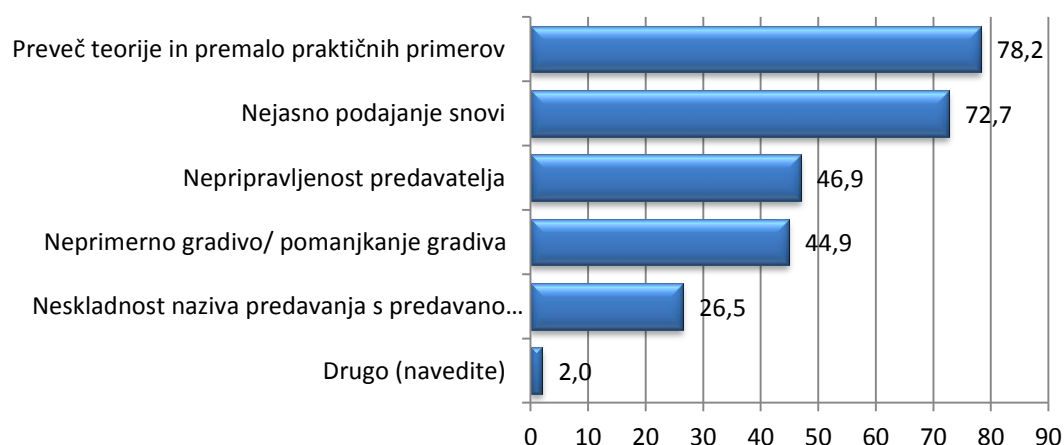
V izobraževanju poznamo veliko dejavnikov, ki vplivajo na kakovost izobraževanja, delimo pa jih na makrodejavnike (izobraževalna politika) in mikrodejavnike (prispevek vsakega posameznika, ki se vključuje v izobraževanje). Eden najpomembnejših dejavnikov zagotavljanja kakovosti izobraževanja pa je kakovosten predavatelj, saj mora razumeti želje, potrebe in pričakovanja slušateljev, v prvi vrsti pa obvladati vsebine, ki jih na izobraževanju podaja (Rupnik, 2004, str. 23). Ko smo anketirance povprašali, kateri so pomembni atributi predavatelja, so podali več odgovorov, in sicer sposobnost povezovanja teorije s prakso, jasnost podajanja snovi, pripravljenost na odgovore, usposobljenost za vodenje diskusije ter uveljavljenost v stroki. Pri vseh navedenih atributih je povprečje nekoliko nad oceno 4, standardni odklon pa nakazuje na relativno homogene odgovore. Najmanj pomemben atribut predavatelja je akademski naslov (Tabela 10).

Tabela 10: Najpomembnejši atributi predavatelja v %

	Nepome- mbno	Skoraj nepome- mbno	Niti pomembn o, niti nepome- mbno	Pome- mbno	Zelo pome- mbno	AS	SD	n
Sposobnost povezovanja teorije s prakso	0,0	0,0	1,0	12,1	86,8	4,86	0,38	593
Jasnost podajanja snovi	0,0	0,0	0,8	16,1	83,1	4,82	0,40	591
Pripravljenost na odgovore	0,0	0,2	3,2	29,4	67,2	4,64	0,55	589
Usposobljenost za vodenje diskusije	0,0	1,2	12,7	44,6	41,5	4,26	0,72	574
Uveljavljenost v stroki	1,2	3,5	18,2	40,6	36,5	4,08	0,89	576
Akademski naziv	26,5	20,8	42,0	9,9	0,7	2,37	1,00	566

Med najbolj motečimi atributi predavatelja sta prevelika teoretska naravnost (78,2 %) in nejasno podajanje snovi (72,7 %). Nekoliko nad 40 % vprašanih meni, da je moteči element nepripravljenost predavatelja in neprimerno gradivo. Neskladnost naziva predavanja s predavano tematiko je moteči element 26,5 % vprašanih. Verjetno je vzrok relativno nizkega deleža izbora tega elementa redkost tovrstnega pojava.

Slika 17: Moteči atributi predavatelja (v %; n = 597)

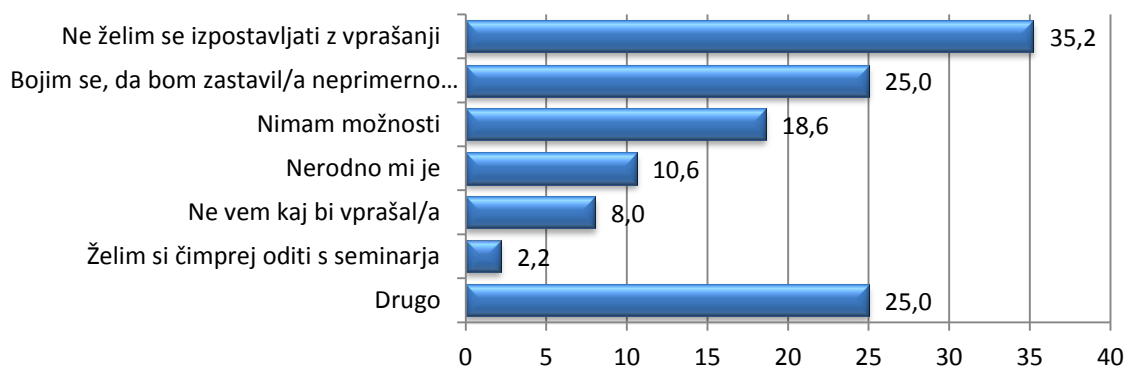

Glavna kompetenca dobrega predavatelja je temeljito poznavanje svoje stroke. Kakovosten predavatelj mora seveda tudi spodbujati diskusijo in znati odgovarjati na zastavljena

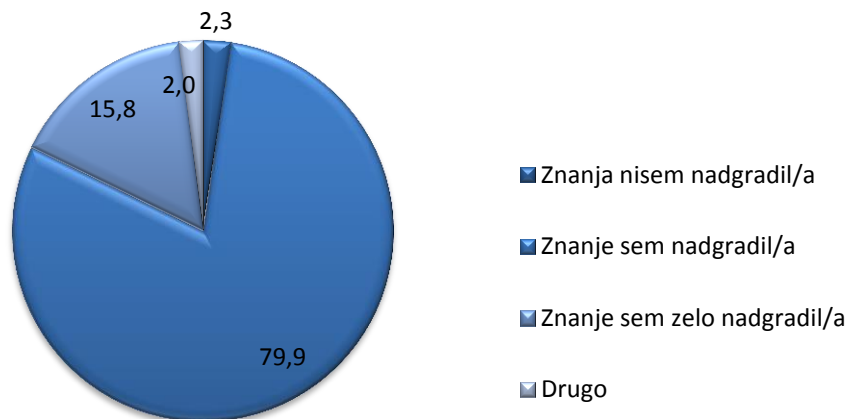
vprašanja kar se da konkretno, razumljivo in po možnosti podkrepljeno s primeri iz prakse. Na vprašanje, kdaj je najprimerneje predavatelju postaviti določena vprašanja, je 58,8 % anketiranih dejalo, da je najprimerneje postavljati vprašanja med samim predavanjem, 31,1 % pa po predavanju (Tabela 4 v Prilogi 3). Vendar pa se na predavanjih velikokrat pojavi pasivnost slušateljev, zato nas je zanimal sam razlog za nesodelovanje. Med razlogi nespraševanja predavatelja so vprašani navedli željo po neizpostavljanju (35,2 %) ter strah, da bodo zastavili neprimerno vprašanje (25 %). 18,6 % jih je navedlo tudi pomanjkanje možnosti za postavitev vprašanj. Četrtnina anketiranih, ki je odgovarjala na možnost »drugo« (možnost odprtega tipa odgovora), je v večini dejala, da vendarle postavljajo vprašanja in da je to njihova stalna praksa (Slika 18).

Slika 18: Razlogi za nesodelovanje (v %; n = 548)

Informacijam, ki jih udeleženci seminarjev in drugih vrst izobraževanj s področja računovodstva in davkov pridobijo na predavanjih, pretežno zaupajo. 73,6 % vprašanih informacijam zaupa, a jih še preveri. 23,5 % pa jih informacijam popolnoma zaupa (Slika 3 v Prilogi 3). 61,2 % anketiranih je odgovorilo, da po navadi pridobijo pričakovane informacije. V povprečju so na petstopenjski lestvici izbrali oceno 3,33 (SD = 0,6) (Tabela 5 v Prilogi 3). Večina anketiranih na izobraževanjih znanje nadgradi, a potrebuje še nekaj dodatnega izobraževanja (79,9 %). 15,8 % jih ne potrebuje še dodatnega izobraževanja (Slika 19). Iz navedenega lahko sklepamo, da so dosednji seminarji ter druge vrste izobraževanj s področja računovodstva in davkov v večini primerov precej na visokem nivoju kakovosti, udeleženci pa so pridobili potrebne informacije in jim v veliki meri zaupajo, dodatno pa jih kasneje še preverijo.

Slika 19: Nadgradnja obstoječega znanja na seminarju (v %; n = 602)

Tudi na splošno so vprašani seminarji relativno zadovoljni (AS = 3,8; SD = 0,68). Več kot polovica vprašanih (52,6 %) je s slišanim še kar zadovoljna (Tabela 6 v Prilogi 3). Cene izobraževanj pa se anketiranim zdijo precejšnje (AS = 4,04; SD = 0,64), saj je skoraj 60 % vprašanih navedlo, da se jim cene zdijo visoke (Tabela 7 v Prilogi 3). Klasični seminarji v predavalnicah, kjer se lahko povezujejo slušatelji s podobnimi strokovnimi interesi, so še vedno najbolj priljubljeni, najmanj zaželeno pa je izobraževanje prek spleta, kljub temu da s tem niso časovno in geografsko omejeni.

3.3.3 Preizkušanje hipotez

V tem delu bomo preizkušali domneve, postavljene na samem začetku magistrske naloge. S pomočjo analize v SPSS programu na podlagi vzorčnih podatkov ugotovljamo, ali je trditev v obliki postavljene hipoteze pri določeni stopnji zaupanja pravilna ali nepravilna. Preizkušana domneva se označi s H_0 , istočasno pa opredelimo še nasprotno oz. alternativno domnevo, označeno s H_1 . Z ustreznim preizkusom ugotovljamo, ali je razlika med vzorčno oceno in vrednostjo parametra v ničelni domnevi značilna ali ne.

H1: Večja podjetja vlagajo več sredstev v izobraževanje zaposlenih v računovodstvu (obstaja povezanost med velikostjo podjetja in vlaganjem v izobraževanje iz računovodstva).

Povezanost med velikostjo podjetja in letnimi izdatki za izobraževanje izrazimo s Spearmanovim koeficientom korelacije. Le-ta zavzame vrednosti med -1 in 1. Kadar je vrednost koeficienta pozitivna, torej > 0 , obstaja pozitivna povezanost med spremenljivkama, kadar pa je negativna, torej < 0 , obstaja negativna povezanost med

spremenljivkama. Večja vrednost izraža močnejšo povezanost med spremenljivkama. Če je vrednost koeficienta enaka 0, povezanosti med spremenljivkama ni.

Najbolj pogosto uporabljen koeficient korelacije v statistiki je Pearsonov koeficient korelacije, ki pa zahteva vsaj intervalni merski nivo merjenih spremenljivk, približno normalno porazdelitev merjenih spremenljivk ter linearno povezanost med spremenljivkama. V našem primeru sta obe spremenljivki merjeni na ordinalnem merskem nivoju, zato velikost povezanosti izrazimo s Spearmanovim koeficientom korelacije, ki je primeren za ordinalne podatke in se izračuna iz rangiranih vrednosti vsake od spremenljivk. Izračunani koeficient velja za vzorčne podatke, zato je potrebno preveriti hipotezo, ali je vrednost koeficienta v populaciji statistično značilno različna od 0. Kadar je p - vrednost $\leq 0,05$ zaključimo, da temu je tako oz. je verjetnost, da smo opaženo vrednost koeficienta dobili po slučaju, zelo majhna. Povezanost med velikostjo podjetja in letnimi izdatki za izobraževanje je pozitivna, šibka ($r = 0,29$) in statistično značilna. Zaključimo, da povezanost med spremenljivkama obstaja tudi v populaciji in **postavljeno hipotezo sprejmemo** (Tabela 11).

Tabela 11: Povezanost med velikostjo podjetja in višino izdatkov za izobraževanje (Spearmanov korelacijski koeficient)

	Spremenljivka	Letni izdatki za seminarje
Velikost podjetja (št. zaposlenih)	r	0,291
	p	< 0,001
	n	626

Legenda:

r = spearmanov koeficient korelacije

p = p – vrednost

n = število podjetij

Iz ugotovljenega lahko zaključimo, da si večja podjetja lažje privoščijo izobraževanje svojih zaposlenih in s tem prispevajo h kakovosti svojih storitev. Čermelj (2012, str. 9) se strinja, da kakovosti ni mogoče doseči z neizobraženim in nestrokovnim kadrom, jo je pa tudi težko oceniti. Predvidi se lahko predvsem na podlagi izobrazbe in praktičnih izkušenj izvajalcev računovodskih storitev. Vendar pa glede na rezultate izvedene raziskave, predvsem glede na stanje pridobljenih certifikatov oz. strokovnih nazivov v zadnjih letih, v Sloveniji primanjkuje kakovostnih računovodskih servisov (to so podjetja, ki v tej raziskavi spadajo v kategorije mikro in majhnih podjetij). Samoregulacija pri nas ne deluje, saj računovodski servisi, ki ne izpolnjujejo standardov kakovosti, niso izločeni iz dejavnosti.

H2: Podjetja v času gospodarskega zatona namenijo manj sredstev za izobraževanje kot v času konjunktura.

V letu 2006 je bila s strani Inštituta za računovodstvo izvedena raziskava s podobno tematiko z naslovom Analiza izobraževanja s področja računovodstva in davkov (Inštitut za računovodstvo, 2007), zato se nam je zdela smiselna primerjava s podatki v tej raziskavi osem let kasneje. S pomočjo aplikacije na spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije izračunamo revalorizirane vrednosti vlaganja v izobraževanje v letu 2006 in sicer iz dne 31.12.2006 na dan 31.12.2014 (https://www.stat.si/indikatorji_preracun_reval.asp). Ugotovimo primerljivost višine vlaganj po oblikovanih razredih med letoma, le najvišje tri razrede združimo v enega. Primerjava strukture vzorca med obema letoma pokaže, da je bil v vzorcu zastopan približno enak delež računovodskih servisov in ostalih podjetij (35 % v letu 2006 in 31 % v letu 2014) (Tabela 12). Hkrati ugotovimo, da se struktura vzorca razlikuje v velikosti sodelujočih podjetij.

Tabela 12: Primerjava velikosti sodelujočih podjetij v raziskavi v letih 2006 in 2014.

Velikost podjetja	2014 (%)	2006 (%)
Mala	71,50	75,3
Srednja	19,60	18,4
Velika	8,96	6,3
n	837	766

$$\chi^2 = 45,326$$

$$sp^{21} = 4$$

$$p < 0,001$$

Primerjavo porazdelitve deležev podjetij po velikosti med obema letoma naredimo s pomočjo hi kvadrat testa. Deleže po razredih v letu 2014 primerjamo s teoretičnimi deleži iz leta 2006. Ugotovimo, da se porazdelitev deležev med letoma statistično značilno razlikuje ($\chi^2 = 11,7$; $sp = 2$; $p = 0,003$). V letu 2014 imamo statistično značilno višji delež srednjih in velikih podjetij kot v letu 2006. Ker je višina vlaganj povezana z velikostjo podjetij, primerljivost višine vlaganj med obema letoma ni zagotovljena.

---

²¹ sp = stopnje prostosti

Tabela 13: Podjetja glede na višino vlaganj v izobraževanje v letu 2006 in 2014

Višina izdatkov	2014		2006
	n	%	%
Do 250 EUR	85	13,51	15,7
Med 250 in 500 EUR	174	27,66	34,7
Med 500 in 750 EUR	93	14,79	17,4
Med 750 in 1000 EUR	81	12,88	11,1
Več kot 1000 EUR	196	31,16	21,1
Skupaj	629	100,00	100,00

$$\chi^2 = 45,326$$

$$sp = 4$$

$$p < 0,001$$

V kolikor primerjamo višino vlaganj med letoma, ugotovimo, da obstaja statistično značilna razlika v višini vlaganj med njima, in sicer je v letu 2014 večji delež podjetij z vložkom nad 750 EUR ($\chi^2 = 45,326$; $sp = 4$; $p < 0,001$) (Tabela 13). Na podlagi rezultata **postavljeno hipotezo zavrnamo**, a zaključek ni zanesljiv, saj je lahko le odraz različne strukture vzorca po velikosti podjetij.

H3: Zakonodaja na področju ureditve računovodske dejavnosti je nujno potrebna

»Kot najpreprostejši in najučinkovitejši ukrep za dvig strokovnega potenciala v dejavnosti in s tem tudi za njen hitrejši razvojni premik v pozitivni smeri je primerna opredelitev minimalnih zahtevanih pogojev za njeno opravljanje in s tem omejitev vstopa pomanjkljivo kvalificiranim.« (Tomc Lampič, 2005, str. 18). S Tomc Lampičevo se strinja tudi velika večina vprašanih v raziskavi.

Tabela 14: Število in delež podjetij, ki so jasno izrazila mnenje glede potrebe po ureditvi računovodske dejavnosti

	Št. podjetij	Delež (%)
Da	450	85,7
Ne	75	14,3
Skupaj	525	100

$$\chi^2 = 267,86$$

$$sp = 1$$

$p < 0,001$

Od anketiranih podjetij jih je $n = 525$ jasno izrazilo mnenje glede potrebe po ureditvi računovodske dejavnosti (Tabela 14). Od teh jih je 85,7 % mnenja, da je ureditev potrebna. V kolikor bi se podjetja odločala po slučaju, bi pričakovali porazdelitev odgovorov 50 % po kategorijah. S hi kvadrat testom preverimo ali se opažen delež 85,7 % statistično značilno razlikuje od 50 %. Ugotovimo, da temu je tako. Več kot 50 % podjetij, ki so jasno izrazila mnenje o ureditvi računovodske funkcije, meni, da je ta ureditev potrebna ($\chi^2 = 267,86$; $sp = 1$; $p < 0,001$). **Postavljeno hipotezo lahko sprejmemo.**

V vprašalniku je bilo postavljeno vprašanje odprtega tipa o pomembnosti izobraževanja računovodij v Sloveniji in v veliki večini so bili vprašani skupnega mnenja, da se sicer računovodje premalo izobražujejo, vendar pa jih zmoti dejstvo o predlagani minimalni stopnji formalne izobrazbe za pridobitev naziva vodja računovodstva (oz. računovodskega servisa). Kot smo že ugotovili v tej raziskavi, ima velik delež anketiranih računovodij srednješolsko izobrazbo (glej Tabelo 7), vendar pa se kljub temu ponašajo z dolgoletnimi izkušnjami, ki imajo v tem poklicu posebno težo. Kljub temu se jih veliko zavzema za uvedbo licenc oz. certifikatov za računovodje, kot jih poznamo pri pooblaščenih revizorjih, ki bi se obnavljale na določeno časovno obdobje. Predlagana je bila tudi centralizacija dodatnega izobraževanja oz. da bi vse novice prihajale z enega naslova (v poplavi ponudbe izobraževanj je namreč izbira otežena), vendar se na tem mestu poraja vprašanje monopolizacije in nekonkurenčnosti trga izobraževanja. Kar nekaj očitkov je letelo na uradne inštitucije, ki izvajajo programe izobraževanj računovodij (Zveza RFR, SIR, ...), da so njihovi seminarji preveč splošni in pokrivajo preširoka področja ter so premalo oglaševani, medtem ko so na drugi strani privatna podjetja, ki izvajajo izobraževanja s področja računovodstva in davkov, precej agresivnejša pri trženju svojih storitev, so kupcem cenovno dostopnejša in se bolj zavzemajo za ponakupne storitve (vprašanja predavateljem, dodatna gradiva ipd.).

S 1. januarjem 2015 je stopil v veljavo Standard izvajalcev računovodskih storitev, ki med drugim zahteva, da ima izvajalec zaposleno vsaj eno osebo z nazivom Strokovni vodja računovodskega servisa (po določilih ZRS ali GZS) ali Preizkušeni računovodja (SIR) ali pa zaposlenega z opravljenim izpitom v skladu s programom ACCA. Zaposlenega mora imeti dovolj kadra, da lahko zagotavlja natančne in pravočasne storitve. Poleg tega mora svojemu kadru zagotavljati konstantno izobraževanje v skrbno izbranih visoko strokovnih in kakovostnih izobraževalnih organizacijah, ki lahko zagotovijo ustrezna znanja. Vendar pa je glavna pomanjkljivost Standarda ta, da je izdaja potrdila izvajalcu volja vlagatelja in ne zakonsko predpisana obveznost vsakega izvajalca tovrstnih storitev (ciljano predvsem na računovodske servise). »V Sloveniji je preveč računovodskih servisov. Kriza je njihovo število še povečala, saj je veliko posameznikov, ki so imeli delovne izkušnje v podjetjih v nekaterih vejah računovodenja in knjigovodenja, po izgubi službe odprloli lastni računovodski servis. Na trgu namreč ni nobenih omejitev in računovodski servis lahko

odpre vsak, tudi brez izobrazbe, praktičnih znanj, izkušenj in tehničnih pogojev.« (Bertoncelj Popit, 2012). Dejstvo je, da mora biti računovodja bolj vešč in v boljšem položaju opaziti nepravilnosti pri računovodenju, kot je celo revizor, zato je tudi ena izmed njegovih nalog sprotno zagotavljanje pravilnega in nemotenega poročanja višjim instancam (Hemraj, 2004, str. 274).

H4: Podjetja z vsemi zaposlenimi v računovodstvu s srednješolsko izobrazbo ali manj se v višini vlaganja v izobraževanje statistično značilno razlikujejo od ostalih.

Tabela 15: Število in delež MAJHNIH podjetij glede na izobrazbo zaposlenih in vlaganjem v izobraževanje

Višina vložka v izobraževanje	Več kot SŠ		SŠ ali manj		Skupaj
	f	%	f	%	
do 250 EUR	47	13,47	20	25,97	82
med 1000 in 1500 EUR	110	31,52	28	36,36	53
med 1500 in 2000 EUR	54	15,47	10	12,99	31
med 250 in 500 EUR	52	14,90	7	9,09	165
med 500 in 750 EUR	31	8,88	7	9,09	89
med 750 in 1000 EUR	18	5,16	3	3,90	80
več kot 2000 EUR	37	10,60	2	2,60	108
Skupaj	349	100,00	77	100,00	782

$$\chi^2 = 13,149$$

$$sp = 6$$

$$p = 0,041$$

Povezanost med stopnjo izobrazbe zaposlenih v računovodstvu in višino vlaganj v izobraževanje preverimo s pomočjo hi kvadrat testa. Preverjanje naredimo le v skupini majhnih podjetij, ki je številčno dovolj velika. S tem zagotovimo primerljivost rezultatov po skupinah, saj je velikost podjetja povezana z višino vlaganj. Ugotovimo, da pri majhnih podjetjih tista, ki imajo vse zaposlene v računovodstvu s srednješolsko izobrazbo ali manj, vlagajo v izobraževanje statistično značilno manj od podjetij, ki imajo vsaj enega zaposlenega v računovodstvu z več kot srednješolsko izobrazbo (Tabela 15). Vzrok temu je lahko tudi pomanjkanje denarja. Podjetja, ki imajo največ srednje izobraženih v računovodstvu si morda ne morejo privoščiti večjih izdatkov za izobraževanje. Lahko pa rezultat kaže na to, da izkušnje nadoknadijo uradno znanje, kar se je velikokrat pojavilo tudi pri odprtem vprašanju, kjer so vprašani lahko komentirali izobraževanje računovodij v Sloveniji. McManus in Subramaniam (2009, str. 9) sta v svoji raziskavi prišla do zaključka, da je zgodnja implementacija etičnega odnosa bodočih računovodij (študentov) v formalnem izobraževanju pozitivno povezana z njihovim kasnejšim udejstvom v

permanentnem izobraževanju, kar vidimo kot poziv fakultetam in ostalim izobraževalnim ustanovam, da že v samem začetku profesionalne poti računovodje poskrbijo, da vidijo dodatno izobraževanje kot naložbo v prihodnost in ne kot odvečen in nepotreben strošek. “Računovodski strokovnjaki morajo imeti poleg strokovne usposobljenosti razvite tudi etične sposobnosti, ki jim pomagajo, da pri svojem delu sprejemajo odločitve, ki so zanesljive in etično pravilne,” (Vlaj, 2010, str. 60).

H5: Obstaja povezanost med velikostjo podjetja in zaznavanjem cen izobraževanj.

Tabela 16: Povezanost med velikostjo podjetja in višino izdatkov za izobraževanje (Spearmanov korelacijski koeficient)

	Spremenljivka	Zaznavanje cen
Velikost podjetja (št. zaposlenih)	r	-0,133
	p	0,001
	n	601

Obstaja šibka, negativna in statistično značilna povezanost med velikostjo podjetja in zaznavanjem cen izobraževanj ($r = -0,13$) (Tabela 16). Večjim podjetjem se cene zdijo sprejemljivejše kot manjšim. **Hipotezo lahko sprejmemo.** Manjši računovodski servisi si želijo dostopnejših cen seminarjev, saj obstaja želja po izobraževanju, vendar jim prenizki dohodki to onemogočajo. Na tem mestu se je pojavila precejšna polemika predvsem glede visokih cen izobraževanj računovodij javnih zavodov, kjer je dinamika sprememb zakonodaje najbolj frekventna.

H6: Obstaja povezanost med tematiko izobraževanj in zaznavanjem cen izobraževanj.

Povezanost med uporabnostjo posamezne teme in zaznavanjem cen izobraževanj preverimo s hi kvadrat testom. Podane so kontingenčne tabele, iz katerih je razvidno število odgovarjajočih po vseh kombinacijah možnih odgovorov proučevanih spremenljivk (glej Tabela 8 do Tabela 14 v Prilogi 3). Podani so tudi vrstični deleži, ki povedo, kakšen delež anketiranih, ki se jim je določena tema zdela uporabna ter kakšen delež tistih, ki se jim tema ni zdela uporabna, zaznava cene kot primerne, visoke ali izredno visoke.

Po sliki 14 sodeč je najbolj iskana tema izpopolnjevanja »Davki v podjetju«, saj si takih predavanj želi več kot 81% vprašanih. Med zaznavanjem uporabnosti te teme in zaznavanjem cen ni statistično značilne povezanosti ($\chi^2 = 2,42$; $sp = 2$; $p = 0,298$). Ne glede na to ali se tema anketiranim zdi uporabna ali ne, je večina (okrog 80 %) takih, ki menijo, da so cene izobraževanj visoke ali zelo visoke (Tabela 11 v Prilogi 3).

Med anketiranimi, ki se jim zdi tema »Sestava letnega poročila« uporabna (takih je slabih 65%), je v primerjavi s tistimi, ki se jim tema ne zdi uporabna, nekoliko višji delež takih, ki menijo, da so cene primerne ($\chi^2 = 3,47$; sp = 2; p = 0,177). Razlika v deležih ni statistično značilna. Iz tega lahko zaključimo, da med uporabnostjo teme in zaznavanjem višine cen ni statistično značilne povezave (Tabela 8 v Prilogi 3).

Med zaznavanjem uporabnosti teme "Povračila stroškov v zvez z delom" in zaznavanjem cen izobraževanj obstaja statistično značilna povezanost ($\chi^2 = 6,07$; sp = 2; p = 0,048). Manjšemu deležu tistih, ki se jim tema zdi uporabna v primerjavi z ostalimi, se cene zdijo izredno visoke (Tabela 10 v Prilogi 3).

Med zaznavanjem uporabnosti teme "Delovna razmerja, odpis terjatev, transferne cene, ..." in zaznavanjem cen ni statistično značilne povezanosti ($\chi^2 = 0,12$; sp = 2; p = 0,943). Ne glede na to ali se tema anketiranim zdi uporabna ali ne, je večina (okrog 80 %) takih, ki menijo, da so cene izobraževanj visoke ali zelo visoke (Tabela 13 v Prilogi 3).

Na tej točki lahko zaključimo, da so cene seminarjev in ostalih izobraževanj s področja računovodenja in davkov v Sloveniji precej visoke, kar marsikaterega računovodjo oz. podjetje odvrne od udeležbe in tako informacije iščejo drugje, kar pa lahko predstavlja pomanjkljivo ali napačno tolmačenje zakonov in predpisov ter na koncu privede do nepravilnih postopkov računovodenja. Računovodje so vendarle nosilci osrednje informacijske dejavnosti vsakega poslovnega subjekta, računovodski podatki in informacije pa morajo biti verodostojni, da se na podlagi njih lahko zanesljivo odločamo (Koletnik, 2012, str. 50).

SKLEP

Za opravljanje nalog pooblaščenega revizorja po Zrev-2²² je potrebno imeti zaključen študijski program druge stopnje, najmanj pet let delovnih izkušenj (od tega najmanj tri leta delovnih izkušenj iz revidiranja) ter opraviti izpite iz predmetov: pravila revidiranja, gospodarsko pravo, pravo družb in upravljanje podjetij, civilno pravo in gospodarske pogodbe, delovno in socialno pravo, stečajno pravo in postopki zaradi insolventnosti, računovodenje in slovenski računovodski standardi, računovodsko proučevanje (stroškovno in poslovodno računovodstvo), matematične in statistične metode, poslovne finance in finančno analiziranje, mednarodni računovodski standardi, davčno pravo in obdavčitev pravnih oseb, obvladovanje tveganj in notranje kontroliranje, informacijske tehnologije in računalniške ureditve, mednarodna pravila revidiranja in revizorjevo

---

²²Zakon o revidiranju (Uradni list RS, št. 65/08 in 63/13 – ZS-K).

poročanje, sestavljanje in revidiranje konsolidiranih računovodskih izkazov (SIR, 2012). Za opravljanje nalog računovodje ni nikakršnih pravno-formalnih zahtev.

Koletnik (2012, str. 51) ne vidi tehtnih razlogov, zakaj ne bi bilo jasne definicije, kdo je računovodja, kakšno znanje in izkušnje ima in kdo naj ga strokovno nadzira. Z njim se strinja tudi velika večina vprašanih v izvedeni raziskavi, saj jih je kar tri četrtine mnenja, da je v Sloveniji potrebna regulacija na področju računovodskih storitev (Slika 3 v Prilogi 3). S tem bi se tudi lažje približali evropski regulativi, saj v večini držav obstajajo določeni pogoji, ki urejajo status vsakega, ki deluje na trgu računovodskih storitev. S področja računovodstva obstaja zelo obširna zakonodaja, katere spremembam je včasih težko slediti, zato je potrebno vse, ki delujejo na področju računovodenja in davkov, konstantno izobraževati, v kolikor želijo postati konkurentni, kompetentni ali se obdržati na trgu. S pomočjo hi-kvadrat analize smo ugotovili, da več kot polovica podjetij, ki so jasno izrazila mnenje o ureditvi računovodske funkcije, meni, da je ta ureditev nujno potrebna.

V raziskavi ugotavljam, da je splošna izobrazba prebivalcev Slovenije na kar visoki ravni, kljub temu da še vedno prevladuje delež tistih, ki imajo dokončano srednješolsko izobrazbo. Trendi kažejo, da se povečuje delež prebivalcev s terciarno izobrazbo, kar se kaže tudi na področju računovodenja, kjer ugotovimo, da obstaja majhen delež podjetij z zaposlenimi z osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo. Več kot polovica podjetij ima v računovodstvu zaposlene s srednjo šolo, z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo ter sedmo stopnjo izobrazbe. Največji delež podjetij z vsaj enim zaposlenim z več kot srednješolsko izobrazbo ima v računovodstvu vsaj enega zaposlenega, ki je dokončal Ekonomsko fakulteto v Ljubljani, sledi pa mu delež podjetij, kjer imajo zaposlenega z dokončano Ekonomsko - poslovno fakulteto Maribor. Kljub precej visoki ravni izobrazbene strukture slovenskih računovodij, je potrebno v času hitro spreminjajočih se zakonov in podzakonskih aktov poskrbeti, da se računovodje več dodatno izobražujejo s strokovnega področja, poleg tega pa je bistvenega pomena, da izboljšajo svoja znanja tudi na ostalih področjih (managerska znanja, komunikacijske sposobnosti, sposobnost gradnje medosebnih odnosov, splošno znanje o gospodarstvu in poslovnih vedah, računovodska znanja, znanja informacijske tehnologije, naravnost k iskanju rešitev, obvladovanje zakonodaje, znanje tujih jezikov ipd.). Mlajša in srednja generacija več povprašujeta po formalnem izobraževanju, tisti z več izkušnjami pa raje posegajo po drugih neformalnih oblikah izobraževanja. Večina podjetij se vseeno vsaj enkrat letno udeleži izobraževanj iz računovodstva in davkov. Od tega se slabih 40 % anketiranih podjetij izobraževanj udeležuje 1 do 2-krat letno, tretjina 3 do 4-krat letno, ostali pa večkrat ali po potrebi glede na spremenjeno zakonodajo. Pri tem več kot polovica podjetij za izobraževanja na letni ravni nameni med 250 in 1000 EUR, tretjina jih za izobraževanje nameni več kot 1000 EUR, dobra desetina pa najmanj, t.j. do 250 EUR. Ko smo preverjali višino vlaganj v letu 2006 (čas gospodarskega razcveta) in v letu 2014 (obdobje gospodarskega zatona), ugotovimo, da obstaja statistično značilna razlika v višini vlaganj med njima, in sicer je v letu 2014 večji delež podjetij z vložkom nad 750 EUR. Na podlagi rezultata sicer

nismo mogli trditi, da se v letu 2014 vlaga manj, a zaključek ni zanesljiv, saj je lahko to bilo le odraz različne strukture vzorca po velikosti podjetij.

Povezanost med velikostjo podjetja in letnimi izdatki za izobraževanje je pozitivna, šibka in statistično značilna, na podlagi česar smo zaključili, da si večja podjetja lažje privoščijo izobraževanje svojih zaposlenih. Povezanost med stopnjo izobrazbe zaposlenih v računovodstvu in višino vlaganj v izobraževanje smo preverili s pomočjo hi kvadrat testa in ugotovili, da tista majhna podjetja, ki imajo vse zaposlene v računovodstvu s srednješolsko izobrazbo ali manj, vlagajo v izobraževanje statistično značilno manj od podjetij, ki imajo vsaj enega zaposlenega v računovodstvu z več kot srednješolsko izobrazbo. Vzrok za to je lahko tudi pomanjkanje denarja. Podjetja, ki imajo največ srednjeizobraženih v računovodstvu si morda ne morejo privoščiti večjih izdatkov v izobraževanje, lahko pa rezultat kaže na to, da izkušnje nadoknadijo uradno znanje. Obstaja tudi šibka, negativna in statistično značilna povezanost med velikostjo podjetja in zaznavanjem cen izobraževanj, kar pomeni, da se večjim podjetjem cene zdijo sprejemljivejše kot manjšim, zato se manjša podjetja udeležujejo predvsem nujnih in brezplačnih predavanj, kar pa vsekakor ni dovolj za visoko kakovost opravljenih storitev.

Od informacijskih virov pri opravljanju funkcije računovodenja se v anketiranih podjetjih v povprečju najbolj uporablja internet, sledijo strokovne publikacije ter Uradni list, dnevno časopisje je redkeje uporabljano, ravno tako najeti svetovalci. Od spletnih strani anketirana podjetja v največji meri uporabljajo portal računovodja.com. Sledijo strani DURS-a, stran SuperDavki.com, zvezarfr.si, davkoplacevalci.com in dashofer.si. Od strokovnih publikacij pa jih je največ omenilo revijo IKS, sledijo Unikum, gradiva založbe Verlag Dashofer ter reviji Javni sektor in Obrtnik. Ko se odločajo za izobraževanje, so za anketirane trije najpomembnejši dejavniki tema izobraževanja, potreba po znanju in predavatelj/ica, ki bo izobraževanje vodil/a. Cena izobraževanja se je po pomembnosti znašla na četrtem mestu. Vendar pa smo s preizkušanjem zaznavanja cen glede na tematiko ugotovili, da so cene seminarjev in ostalih izobraževanj s področja računovodenja in davkov v Sloveniji precej visoke, kar marsikaterega računovodjo oz. podjetje odvrne od udeležbe in tako informacije iščejo drugje, kar pa lahko predstavlja pomanjkljivo ali napačno tolmačenje zakonov in predpisov ter na koncu privede do nepravilnih postopkov računovodenja.

Anketirani se največkrat udeležujejo izobraževanj, ki jih organizira Zveza RFR, saj jih je navedlo kar dve tretjini anketiranih podjetij. Na drugem mestu je Inštitut za računovodstvo in na tretjem Zbornica računovodskih servisov pri GZS. Kljub visoki udeležbi na predavanjih Zveze RFR je nekaj udeležencev pripomnilo, da so privatni organizatorji pri trženju izobraževanj precej agresivnejši (bistveno večja obveščenost končnih uporabnikov o določenih dogodkih), njihova predavanja pa so tudi bolj specializirana. Vprašane pri organizaciji izobraževanj največkrat zmoti dejstvo, da je predavatelj preveč akademsko naravnani in ne zna spodbujati razprave, večkrat tudi izražajo problematiko prevelike posplošenosti tem izobraževanj, zaželeno so poglobljene in zahtevnejše teme s specifičnimi

problemi določenih panog, največkrat pa izražajo željo po konkretnih odgovorih predavateljev, ki pa naj bi se dobro spoznali na zakonodajo in njene aktualne spremembe.

Na podlagi vseh teh ugotovitev lahko zaključimo, da je v Sloveniji klasifikacija in regulacija računovodskega poklica nujno potrebna in predvsem zaželena s strani vseh interesnih skupin. Če povzamem osebno mnenje Koletnika (2012, str. 51), bi prizadevanje k ureditvi prineslo kar nekaj novih koristi. Računovodstvo bi postalo urejena dejavnost, ki jo lahko opravljajo le ustrezno usposobljeni z znanjem in izkušnjami, v katero posameznike žene strokovno in družbeno poslanstvo, ne pa priložnost za hiter zaslužek. S tem bi se tudi okrepilo zaupanje javnosti v to dejavnost, vzpostavila bi se trdnejša razmerja med računovodji in managerji ter povečala bi se odgovornost za strokovno in poklicnoetično delovanje v računovodenju. Povečal bi se tudi interes za funkcionalno izobraževanje, kar bi prispevalo k višji kakovosti storitev ter k preprečevanju in hitremu odkrivanju problemov v organizaciji. Računovodje bi postali eminentni in spoštovani strokovnjaki in člani strokovne elite, ki bi v javnosti uživali zaupanje in ugled, vse to pa bi seveda terjalo nemalo truda in tudi nekaj odrekovanja.

LITERATURA IN VIRI

1. American accounting association – AAA. *About the AAA*. Najdeno 31. julija 2014 na spletnem naslovu <http://aaahq.org/about.cfm>
2. American institute of certified public accountants – AICPA. *About the AICPA*. Najdeno 31. julija 2014 na spletnem naslovu <http://www.aicpa.org/About/Pages/About.aspx>
3. Baloh, P. (2007). *Ali se v slovenskih podjetjih e-izobražujejo*. Ljubljana: HRM.
4. Bertoncej Popit, V. (2012, 30. januar). V Sloveniji je preveč računovodskih servisov. *Delo*. Najdeno 20. aprila 2014 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/posel-in-denar/v-sloveniji-je-prevec-racunovodskih-servisov.html>
5. Bui, B., & Porter, B. (2010). The expectation-performance gap in accounting education: An exploratory study. *Accounting Education*, 19 (1/2), 23-50.
6. Byrne, M., & Willis, P. (2007). Irish secondary students' perceptions of the work of an accountant and the accounting profession. *Accounting Education*, 14 (4), 367-381.
7. Careers in Audit (2008, 5. november). European Accounting Qualifications Explained. *Careers in Audit*. Najdeno 12. januarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.careersinaudit.com/article/european-accounting-qualifications-explained/>
8. Cigrovski, J. (2013). Iz sodne prakse: Obvezno usposabljanje računovodij in konkurenca. Najdeno 23. februarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.findinfo.si/DnevneVsebine/Aktualno.aspx?id=98901>
9. Cirnski, L., & Topolovec, M. (2008). Analiza zadovoljstva strank z računovodskimi servisi. Najdeno 25. februarja 2014 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/koristno/analiza_zadovoljstva_strank_z_racunovodskimi_servisi
10. Čadež, S., & Hočevar, M. (2008). *Stroškovno računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
11. Čermelj, V. (2012). Analiza kriterijev za oceno računovodskih servisov. *Revizor*, (2/12), 7-27.
12. Dermol, V. (2010). *Usposabljanja zaposlenih ter njihov vpliv na organizacijsko učenje in supešnost v slovenskih storitvenih podjetjih* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
13. Devetak, G., & Vučkovič, G. (2002). *Marketing izobraževalnih storitev*. Kranj: Moderna organizacija.
14. Đokič, Z. (2013, 10. oktober). Pobuda za uvedbo standarda. *Dnevnik*, str. 27.
15. Erent, M. (2002). *Razvoj in trendi poslovnega računovodstva* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
16. Eurydice. (2014, 12. december). *Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

17. Fabčič, S. (2014). *Analiza kakovosti storitev računovodskega servisa* (magistrska naloga). Koper: Fakulteta za management.
18. *Fédération des Experts Comptables Européens – FEE*. Najdeno 26. oktobra 2014 na spletnem naslovu http://www.fee.be/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=104
19. Firer, L. (2005). *Poslovodni računovodje v Sloveniji in tujini*. (diplomsko delo). Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
20. Gospodarska Zbornica Slovenije. *Predlog zakona o računovodski dejavnosti*. Najdeno 13. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/zbornica_racunovodskih_servisov/vsebina/Zastopanje-interesov/Standard-izvajalcev-ra%C4%8Dunovodskih-storitev/Predlog-Zakona-o-ra%C4%8Dunovodski-dejavnosti
21. Halloran, J. (1986). *Personnel and Human Resource Management*. New Jersey: Prantice-Hall Inc..
22. Hemraj, M.B. (2004). Preventing corporate scandals. *Journal of Financial Crime*, (11/3), 268-276
23. Hočevar, M., Igličar, S., & Zaman, M. (2004). *Osnove računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
24. Inštitut za računovodstvo. (2007). *Analiza izobraževanja s področja računovodstva in davkov* (interno gradivo). Brezovica pri Ljubljani: Inštitut za računovodstvo
25. Inštitut za računovodstvo. (2015). *Predstavitev*. Najdeno 27. marca 2015 na spletnem naslovu <http://www.iracunovodstvo.eu/content/predstavitev-0>
26. Kam, V. (1990). *Accounting Theory*. Hayward California: California State University.
27. Kavanagh, M. H., & Drennan, L. (2008). What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from student perceptions and employer expectations. *Accounting and finance*, 48, 279-300.
28. Kavčič, S., Koželj, S., & Odar, M. (2011). Organiziranost računovodstva v slovenskih podjetjih. *Revizor*, 2/11, 32-72.
29. Kavčič, S. (2012). *Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2011*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
30. Kešeljević, A. (2006). Vloga in pomen znanja v teoriji rasti. *Naše gospodarstvo*, 52 (3- 4), 115-124.
31. Kodeks poklicne etike računovodje. (1998). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
32. Kodeks računovodskih načel. (1998). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
33. Koletnik, F. (2001). Sodobno poslovodno računovodstvo. *Zbornik referatov 16. posvetovanja društva računovodij, finančnikov in revizorjev Maribor* (str. 5-22). Maribor: Društvo računovodij, finančnikov in revizorjev Maribor.
34. Koletnik, F. (2012). Kodeks poklicne etike računovodij. *Revizor*, 4/12, 45-61.
35. Kos, D. (2009, 23. januar). Aleksander Štefanac, Predsednik Zbornice računovodskih servisov: Želimo dvigniti standarde. *Planet Siol.net*. Najdeno 15. novembra 2014 na

- spletnem naslovu
http://www.siol.net/novice/gospodarstvo/2009/01/aleksander_stefanac.aspx
36. Leva Bukovnik, M., & Mlinarič, B. (2009). Temelji računovodstva. Najdeno 15. Aprila 2014 na spletnem naslovu http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Temelji_racunovodstva-Leva_Mlinaric.pdf
  37. Lokar, S. (2013, 31. avgust). Hiter in sistematičen prenos znanja. *Dnevnik*, str. 9.
  38. Lončar, A. (2014, 10. september). Na kaj mora podjetje paziti, ko izbira (novega) računovodjo. *Finance*. Najdeno 12. januarja 2015 na spletnem naslovu [http://www.finance.si/8809316/Na-kaj-mora-podjetje-paziti-ko-izbira-\(novega\)-racunovodjo](http://www.finance.si/8809316/Na-kaj-mora-podjetje-paziti-ko-izbira-(novega)-racunovodjo)
  39. Maher, N. (2011). *Računovodstvo oseb javnega prava* (gradivo za 2. letnik – Višješolski strokovni program Ekonomist). Ljubljana: Zavod IRC.
  40. Marcon, P. (2012). Računovodje bolj kot po računovodskih posegajo po davčnih temah. Najdeno 12. decembra 2013 na spletnem naslovu <http://podjetnistvo.finance.si/344152?cookietime=1380645760>
  41. Mayr, B. (2005). *Izbrane vsebine iz računovodstva in poslovnih financ za delovodje in poslovodje*. Najdeno 23. marca 2014 na spletnem naslovu http://www.vsr.si/clanki/racunov_poslfin.pdf
  42. McManus, L., & Subramaniam, N. (2009). Ethical evaluations and behavioural intentions of early career accountants: the impact of mentors, peers and individual attributes. *Accounting & Finance*, 49, str. 619-643
  43. Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov (IFAC) (2003, oktober). *Mednarodni standardi izobraževanja za poklicne računovodje 1-6*. New York: Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov.
  44. Mednarodni odbor za računovodske standarde - International Accounting Standard Board – IASB. Najdeno 26.10.2014 na spletnem naslovu <http://www.ifrs.org/About-us/IASB/Pages/Home.aspx>
  45. Mednarodno združenje računovodij - International Federation of Accountants – IFAC. Najdeno 26.10.2014 na spletnem naslovu <http://www.ifac.org/about-ifac/organization-overview>
  46. Milač, M. (2013, 29. januar). Med računovodji se zamenjujejo generacije. *Finance*, str. 31
  47. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (2015). *Delovna področja*. Najdeno 28. februarja 2015 na spletnem naslovu http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/
  48. Palmer, N. K. (2004). International knowledge, skills, and abilities of auditors/accountants. *Managerial Auditing Journal* 19 (7), 889-896.
  49. Petavs, S. (2014, 14. januar). Cenovna vojna računovodskih servisov. *Sinance.si*. Najdeno 16. marca 2015 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/8355817/Cenovna-vojna-ra%C4%8Dunovodskih-servisov>
  50. Pirš Kern, S. (2011). *Analiza usposabljanj s področja računovodstva v Sloveniji*. (diplomsko delo). Maribor: Višja strokovna šola Academia.

51. Prentice, R.A. (2001). The case for educating legally-aware accountants. *American Business Law Journal* (38), 597-631.
52. Randone, E. (2011). *The Effect of internal Training from the Employee's Point of View. Case: Helsinki OP Bank Plc.* (diplomsko delo). Vantaa: Laurea University of Applied Sciences.
53. Rupnik, L. (2004). *Razumevanje in merjenje kakovosti storitev na področju izobraževanja odraslih* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
54. Taurer, M. (2003). *Razvoj računovodstva v anglosaškem svetu in pri nas* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
55. Tomc Lampič, R. (2005). Okoliščine ob nastajanju Predloga zakona o računovodski dejavnosti. *Zbornik referatov 7. Kongresa računovodskih servisov* (str. 16-21). Laško: Gospodarska zbornica Slovenije in Zbornica računovodskih servisov.
56. Tomc Muc, M. (2012). Sodobne metode računovodenja pri zunanjih izvajalcih računovodskih storitev. *Revizor*, 5/12, 41-45.
57. Treven, S. (1999). *Management človeških virov*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
58. Turk, I., Kavčič, S. & Kokotec Novak, M. (2003). *Poslovodno računovodstvo*. Ljubljana: Slovenski Inštitut za revizijo.
59. Turk, I., & Melavc, D. (1999). *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.
60. Senjur, M. (1993). *Gospodarska rast in razvojna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
61. Slovenski inštitut za revizijo (2012). *Poročilo o delu Slovenskega Inštituta za Revizijo za leto 2011*. Ljubljana: Slovenski Inštitut za Revizijo.
62. Slovenski računovodski standardi (SRS). *Uradni list RS* št. 18/11, št. 118/05, 10/06 - popr., 58/06, 112/06 - popr., 112/06 - popr., 3/07, 12/08, 119/08, 1/10, 90/10 - popr., 80/11, 2/12 in 64/12.
63. Statistični Urad Republike Slovenije. (b.l.). Pregled področja Izobraževanje 2014. Najdeno na 17. marca 2015 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=9&headerbar=7>
64. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (2014). *Poročilo o razvoju 2014*. Ljubljana: UMAR.
65. Valix, C.T., & Peralta, J.F. (2009). *Financial Accounting 2009 Edition (1)*. The Phillipines: Gic Enterprises & Co.
66. Van Wyhe, G. (2007). A history of U.S. higher education in accounting, Part II: Reforming accounting within the academy. *Issues in Accounting Education* (22/3), 481-501.
67. Vlaj, N. (2010). *Vključenost etike v računovodsko izobraževanje* (diplomsko delo). Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
68. Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). *Uradni list RS* št. 12/1996, št. 23/96.
69. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS* št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009; *Odl. US*: U-I-268/06-35.

70. Zakon o računovodstvu. *Uradni list RS* št.23/99, 30/02–ZJF-C in 114/06-ZUE.
71. Zbornica računovodskih servisov (2012). *Kako izbrati kakovosten računovodski servis*. Brošura Zbornice računovodskih servisov namenjena malim podjetnikom. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.
72. Zbornica računovodskih servisov (2014). *Predlog Zakona o računovodski dejavnosti – ureditev dejavnosti*. Najdeno 16. decembra 2014 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/zastopanje_intereso_v_clanov/standard_izvajalcev_racunovodskih_storitev/predlog_zakona_o_racunovski_dejavnosti/44902
73. Zbornica računovodskih servisov (2015). *Standard izvajalcev računovodskih storitev*. Najdeno 11. februarja 2015 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/66471
74. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (ZRFR). (2014). *Predstavitev*. Najdeno 6. novembra 2014 na spletnem naslovu <http://www.zvezarfr.si/zveza/predstavitev>
75. Žnuderl, B. (2013). Analiza zadovoljstva strank z računovodskimi servisi-2013. Najdeno 25. februarja 2014 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/koristno/analiza_zadovoljstva_strank_z_racunovodskimi_servisi/62744

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam ekonomsko-poslovnih (visokih in višjih) šol v Sloveniji.....	1
Priloga 2: Vprašalnik.....	3
Priloga 3: Ostale tabele in slike.....	12

Priloga 1: Seznam ekonomsko-poslovnih (visokih in višjih) šol v Sloveniji

Koncesionirane fakultete – Univerza

- Univerza v Ljubljani: ***Ekonomska fakulteta***, Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana.
- Univerza v Mariboru: ***Ekonomsko - poslovna fakulteta Maribor***, Razlagova 14, 2000 Maribor.
- Univerza na Primorskem: ***Fakulteta za management***, Cankarjeva 5, p.p. 345, 6104 Koper.
- Univerza v Mariboru: ***Fakulteta za organizacijske vede***, Kidričeva cesta 55, 4000 Kranj.

Samostojni javni in koncesionirani visokošolski zavodi

- Samostojni visokošolski zavod: ***Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije***, Mariborska 7, 3000 Celje.
- Visokošolsko središče Novo mesto: ***Visoka šola za upravljanje in poslovanje***, Na Loko 2, 8000 Novo mesto.
- Visokošolsko središče Novo mesto: ***Fakulteta za poslovne in upravne vede***, Na Loko 2, 8000 Novo mesto.
- Univerza v Novi Gorici: ***Poslovno – tehniška fakulteta***, Vipavska 13 5000 Nova Gorica.
- Samostojni visokošolski zavod: ***Fakulteta za komercialne in poslovne vede***, Lava 7, 3000 Celje.
- Zasebni visokošolski zavod: ***Visoka poslovna šola ERUDIO***, Litostrojska cesta 40, 1000 Ljubljana.
- Samostojni visokošolski zavod: ***DOBA Fakulteta za uporabne poslovne in družbene študije Maribor***, Prešernova ulica 1, 2000 Maribor.
- Samostojni visokošolski zavod: ***Visoka šola za računovodstvo, Stegne 21c, II/nadstropje, 1000 Ljubljana.***
- Samostojni visokošolski zavod: ***GEA College – Visoka šola za podjetništvo***, Dunajska 156, 1000 Ljubljana.

- Samostojni visokošolski zavod (Katoliški Inštitut): **Fakulteta za Poslovne vede**, Ciril-Methodov trg 9, 1000 Ljubljana.
- Samostojni visokošolski zavod: **IBS Mednarodna poslovna šola Ljubljana**, Mencingerjeva 7, 1000 Ljubljana.
- Samostojni visokošolski zavod: **Visoka gospodarska šola Celje**, Pot na Lavo 22, 3000 Celje.
- **Visoka šola za poslovne vede B2**, Tržaška cesta 42, 1000 Ljubljana

Privatne (višje) šole

- **Izobraževalno razvojni zavod IZRAZ**, Poklukarjeva 70, 1000 Ljubljana
- **Višja strokovna šola Ptuj**, Vičava 10, Ptuj
- **Višja strokovna šola INTER-ES**, Pot na Lavo 22, 3000 Celje.
- **Izobraževalni center MEMORY**, Dutovlje 32, 6221 Dutovlje
- **Izobraževalni zavod HERA**, Kržičeva 7, 1000 Ljubljana
- **Višja strokovna šola ABITURA**, Lava 7, 3000 Celje
- **Mednarodni izobraževalni center ACADEMIA**, Glavni trg 17b, 2000 Maribor
- **Center za poslovno usposabljanje CPU**, Kardeljeva ploščad 27 a, 1000 Ljubljana
- **Višja storkovna šola B&B**, Cesta Staneta Žagarja 27, 4000 Kranj
- **Višja strokovna šola MUCH**, Koprška 94, 1000 Ljubljana
- **Višja strokovna šola Slovenj Gradec**, Koroška 11, 2380 Slovenj Gradec
- **Višja strokovna ekonomska šola Murska Sobota**, Noršinska ulica 13, 9000 Murska Sobota
- **Višja strokovna šola Brežice**, Bizeljska cesta 45, 8250 Brežice
- **Višja strokovna šola Novo mesto**, Ul. Talcev 3a, 8000 Novo mesto
- **Višja strokovna šola LEILA D.O.O.**, Mencingerjeva 7, 1000 Ljubljana
- **Višja strokovna šola Celje**, Mariborska cesta 2, 3000 Celje
- **Višja strokovna šola ŠČ-PET Ljubljana**, Celjska ul. 16, 1000 Ljubljana
- **Izobraževalni center GEOSS**, Trg na Stavbah 8, 1270 Litija
- **Višja strokovna šola ŠC Kranj**, Kidričeva cesta 55, 4000 Kranj
- **MLC Fakulteta za management in pravo Ljubljana**, Linhartova 13, 1000 Ljubljana

Inštituti

- *Inštitut za računovodstvo*, Tržaška cesta 515, 1351 Brezovica pri Ljubljani
- *Slovenski inštitut za revizijo*, Dunajska cesta

Priloga 2: Vprašalnik

Pozdravljeni!

Pred vami je vprašalnik o izobraževanju računovodij na področju računovodenja in davkov v Sloveniji, ki je sestavljen za namen raziskave na znanstvenem magistrskem študiju Ekonomske Fakultete v Ljubljani. Vaše sodelovanje bo v prvi vrsti podalo pomembne informacije ponudnikom izobraževanj s področja računovodenja in davkov – v glavnih vlogah se tu pojavljajo Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (RFR), Inštitut za revizijo (SIR), Gospodarska zbornica (GZS), Obrtna zbornica, Inštitut za računovodstvo, Davčna uprava Republike Slovenije (DURS), Davčno-izobraževalni inštitut (DIZI), in ostali. Tem inštitucijam bodo podane informacije o potrebah in povpraševanju, konkurenčnih ponudnikih ter o vsebini, strukturi in načinu posredovanja znanja ciljnim skupinam. V drugi vrsti je delo namenjeno vsem uporabnikom in izvajalcem računovodskih storitev (torej tudi vam), saj boste dobili vpogled v področje računovodenja, ki je za razliko od večine članic EU neregulirano in neurejeno. Izsledki raziskave bodo na voljo na spletnih straneh Centralne ekonomske knjižnice.

Za sodelovanje se vam vnaprej zahvaljujem!

Marina Mijič

1. V kateri slovenski regiji je locirano vaše podjetje/računovodski servis?

- Osrednjeslovenska
- Notranjska
- Savinjska
- Severno Primorska
- Južno Primorska
- Dolenjska
- Posavska
- Zasavska
- Podravska
- Koroška
- Gorenjska
- Pomurska

2. Kako je v vašem podjetju organizirana računovodska funkcija?

- Znotraj podjetja
- Zunanje računovodstvo
- Notranje računovodstvo in zunanji sodelavci
- Smo računovodski servis
- Drugo

3. Velikost podjetja (št. zaposlenih):

- Mikro I. (0-1 zaposlenih)
- Mikro II. (2-5 zaposlenih)
- Mikro III. (6-9 zaposlenih)
- Majhno (10-49 zaposlenih)
- Srednje (50-249 zaposlenih)
- Veliko (250+ zaposlenih)

4. Število zaposlenih v računovodskem oddelku podjetja / v računovodskem servisu:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

- 8
- 9
- 10
- več (vpišite število)

5. Izobrazbena struktura zaposlenih v računovodskem oddelku (zadnja dokončana šola - pri vsaki izmed možnosti označite ustrezno število zaposlenih)

- Osnovna šola
- Poklicna šola (3-letni programi)
- Srednja šola (gimnazije, tehnične šole)
- Višja strokovna šola (stopnja 6/1)
- Visoka šola (stopnja 6/2)
- Univerzitetna fakulteta, strokovni magisterij (stopnja 7)
- Znanstveni magisterij (stopnja 8/1)
- Doktorat (stopnja 8/2)

6. Če ste pri prejšnjem vprašanju označili, da je katerikoli zaposlena oseba dokončala več kot srednješolsko izobraževanje, prosim označite, na kateri šoli je študij nadaljevala (označite število oseb pri posamezni šoli - ni potreben odgovor pri vsaki šoli) :

- Ekonomska fakulteta Ljubljana
- Ekonomsko - poslovna fakulteta Maribor
- Fakulteta za management
- Fakulteta za organizacijske vede
- Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije
- Visoka šola za upravljanje in poslovanje
- Fakulteta za poslovne in upravne vede
- Poslovno - tehniška fakulteta
- Fakulteta za komercialne in poslovne vede
- Visoka poslovna šola ERUDIO
- DOBA Fakulteta za uporabne poslovne in družbene študije
- Visoka šola za računovodstvo
- GEA College - Visoka šola za podjetništvo
- Fakulteta za poslovne vede (Katoliški inštitut)
- IBS Mednarodna poslovna šola
- Visoka gospodarska šola Celje
- Visoka šola za poslovne vede B2
- Drugo (vpišite)

7. V kakšni meri uporabljate naslednje vire informacij? (1-najmanj uporabljam, 2-malo uporabljam, 3-niti malo niti veliko ne uporabljam, 4-veliko uporabljam, 5-največ uporabljam)

- Internet
- Strokovne publikacije
- Uradni list RS
- Dnevno časopisje
- Najeti svetovalci

8. Katere so tiste strokovne publikacije s področja računovodstva in davkov, ki jih največkrat berete? (navedete jih lahko več)

9. Katere spletne strani s področja računovodstva in davkov največkrat obiskujete? (navedete jih lahko več)

10. Ali se vi oz. vaši zaposleni udeležujete izobraževanj oz. seminarjev, ki jih organizirajo inštitucije povezane z računovodstvom in davki (Zveza računovodij (RFR), Inštitut za ravizijo (SIR), Inštitut za računovodstvo, Obrtna zbornica, DURS, Davčno-izobraževalni inštitut (DIZI)...)?

- DA
- NE

11. Kako pogosto se zaposleni udeležujejo seminarjev in ostalih oblik izobraževanja s področja računovodstva in davkov?

- 1 do 2-krat letno
- 3 do 4-krat letno
- 5 do 6-krat letno
- vsak mesec
- po potrebi glede na spremenjeno zakonodajo
- Drugo

12. Kakšni so povprečni skupni izdatki vašega podjetja za izobraževanje na letni ravni (v EUR)?

- do 250 EUR
- med 250 in 500 EUR
- med 500 in 750 EUR
- med 750 in 1000 EUR

- med 1000 in 1500 EUR
- med 1500 in 2000 EUR
- več kot 2000 EUR

13. Kakšni so najpogostejši razlogi za udeležbo na izobraževanju/seminarju? (Možnih je več odgovorov)

- Nizka cena
- Poznavanje in zaupanje predavatelju
- Potreba po znanju
- Zakonske in druge spremembe na področju računovodenja in davkov
- Bližina lokacije izvedbe
- Iz drugih virov ne pridobim dovolj informacij
- Napotilo nadrejenih
- Drugo

14. Prosimo, da ocenite v kakšni meri je za vas posamezen dejavnik pri odločevanju o udeležbi na izobraževanju pomemben (pri tem pomeni 1 - sploh ni pomemben in 5 - zelo pomemben).

- Potreba po znanju
- Tema izobraževanja
- Predavatelj/ica
- Cena
- Kraj izvedbe
- Čas izvedbe
- Organizator
- Število udeležencev
- Trajanje
- Pogostitev med odmori

15. Katere organizacije so tiste, čigar predavanja vaši zaposleni največkrat obiskujejo? (možnih je več odgovorov)

- Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (RFR)
- Inštitut za revizijo (SIR)
- Inštitut za računovodstvo
- Davčno izobraževalni inštitut (DIZI)
- Zbornica računovodskih servisov pri GZS (ZRS)
- Drugo - navedite (drugi organizatorji, e-seminarji,...)

16. Kako ponavadi izveste, da se posamezni seminarji/predavanja izvajajo? (možnih je več odgovorov)

- Ponudba po pošti (klasična pošta, e-mail)
- Oglaševanje v medijih
- Priporočila sodelavcev, kolegov, nadrejenih
- Spletne strani (oglaševanje na spletnih straneh organizacije)
- Drugo (navedite)

17. Kakšna tematika predavanj je za vas najbolj uporabna oz. najbolj primerna? (možnih je več odgovorov)

- Sestava letnega poročila
- Finančno načrtovanje
- Povračila stroškov v zvezi z delom
- Davki v podjetju
- Obdavčitev izplačila fizičnim osebam
- Delovna razmerja, odpis terjatev, transferne cene, ...
- Praktičen prikaz knjiženj
- Drugo (navedite)

18. Kakšno je po vašem mnenju najbolj optimalno število udeležencev posameznega seminarja?

- Do 15
- 15 - 25
- 25 - 35
- 35 - 50
- nad 50

19. Kakšna je najprimernejša dolžina izobraževanja/seminarja?

- 2 do 3 ure
- 3 do 4 ure
- 4 do 5 ur
- več

20. Kaj vas najpogosteje moti glede organizacije izobraževanja? (možnih je več odgovorov)

- Preveliko število udeležencev
- Neprimeren termin

- Lokacija
- Predolgo trajanje seminarja
- Ni bilo pogostitve med odmori
- Drugo (navedite)

21. Kateri so za vas najpomembnejši atributi predavatelja? (pri tem pomeni 1 - nepomembno in 5 - zelo pomembno)

- Sposobnost povezovanja teorije s prakso
- Jasnost podajanja snovi
- Pripravljenost na odgovore
- Usposobljenost za vodenje diskusije
- Uveljavljenost v stroki
- Akademski naziv

22. Kaj vas kot udeleženca izobraževanja pri predavatelju najbolj moti? (možnih je več odgovorov)

- Preveč teorije in premalo praktičnih primerov
- Neprimerno gradivo/ pomanjkanje gradiva
- Nejasno podajanje snovi
- Nepripravljenost predavatelja
- Neskladnost naziva predavanja s predavano tematiko
- Drugo (navedite)

23. Kdaj je po vašem mnenju najprimernejši čas za postavljanje vprašanj predavatelju povezanih s predavano tematiko?

- Med predavanjem
- Takoj po predavanju
- V določenem roku po predavanju
- Drugo (navedite)

24. Kakšni so najpogostejši razlogi za nesodelovanje z vprašanji? (možnih je več odgovorov)

- Nerodno mi je
- Ne želim se izpostavljati z vprašanji
- Ne vem kaj bi vprašal/a
- Bojim se, da bom zastavil/a neprimerno vprašanje
- Nimam možnosti

- Želim si čimprej oditi s seminarja
- Drugo (navedite)

25. Kako ste ponavadi zadovoljni z organiziranimi izobraževanji/seminarji glede na pridobljeno znanje?

- Sem zelo zadovoljen/a
- Sem še kar zadovoljen/a
- Sem zadovoljen/a
- Nisem zadovoljen/a
- Sploh nisem zadovoljen/a

26. Kakšne se vam v povprečju zdijo cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje?

- Cene se mi zdijo izredno visoke
- Cene se mi zdijo visoke
- Cene se mi zdijo primerne
- Cene se mi zdijo nizke
- Cene se mi zdijo izredno nizke

27. Ali menite, da ste po končanem izobraževanju/seminarju ponavadi pridobili vse pričakovane informacije?

- Vedno
- Skoraj vedno
- Ponavadi
- Skoraj nikoli
- Nikoli

28. V kakšni meri zaupate informacijam pridobljenih na posameznih izobraževanjih/seminarjih?

- Popolnoma zaupam - informacij ne preverjam
- Zaupam - informacije še preverim
- Ne zaupam - informacije vedno preverim
- Drugo

29. Kaj na izobraževanjih/seminarjih najbolj pogrešate? (možnih je več odgovorov)

- Praktični primeri
- Ustrezno gradivo
- Kasnejši stik s predavateljem

- Možnost diskusije med predavanjem
- Možnost zastavljanja dodatnih vprašanj po koncu predavanj
- Potrdilo o udeležbi
- Drugo (navedite)

30. Ali menite, da ste svoje znanje po obiskanem izobraževanju nadgradili?

- Znanje sem zelo nadgradil/a - ne potrebujem še dodatnega izobraževanja
- Znanje sem nadgradil/a - potrebujem še nekaj dodatnega izobraževanja
- Znanja nisem nadgradil/a - potrebujem še dodatna izobraževanja
- Drugo (navedite)

31. Imate mogoče kakšen predlog/komentar glede izobraževanja računovodij v Sloveniji?

32. Ali menite, da bi bilo potrebno področje računovodskih storitev regulirati, torej predpisati vsaj minimalne pogoje za opravljanje računovodske dejavnosti (ustrezna izobrazba, predpisano funkcionalno izobraževanje, zavarovanje za poklicno odgovornost, ipd...)?

- DA
- NE
- Ne vem

Priloga 3: Ostale tabele in slike

Tabela 1: Pomen dejavnikov pri odločevanju o udeležbi v %

	Sploh ni pomemben	Malo pomemben	Nevt ralen	Pome mben	Zelo pom emb en	AS	SD	n
Tema izobraževanja	0,0	0,5	0,6	21,0	77,9	4,76	0,47	624
Potreba po znanju	0,2	0,3	2,0	26,0	71,6	4,68	0,54	612
Predavatelj/ica	1,8	4,0	13,9	46,4	33,8	4,06	0,89	603
Cena	1,2	6,7	24,2	49,2	18,8	3,78	0,87	600
Organizator	4,9	6,9	28,6	40,0	19,7	3,63	1,03	595
Kraj izvedbe	3,7	13,5	26,0	44,1	12,7	3,49	1,00	599
Čas izvedbe	7,7	13,6	26,9	41,2	10,6	3,33	1,08	595
Trajanje	14,2	16,0	36,6	28,3	4,9	2,94	1,10	593
Število udeležencev	35,2	22,6	31,3	9,2	1,7	2,20	1,07	585
Pogostitev med odmori	49,2	21,1	24,0	5,3	0,3	1,86	0,98	587

Tabela 2: Optimalno število udeležencev izobraževanja.

Število udeležencev	f	Delež (%)
Do 15	90	15,1
15 - 25	218	36,6
25 - 35	140	23,5
35 - 50	117	19,6
Nad 50	31	5,2
Skupaj	596	100,0

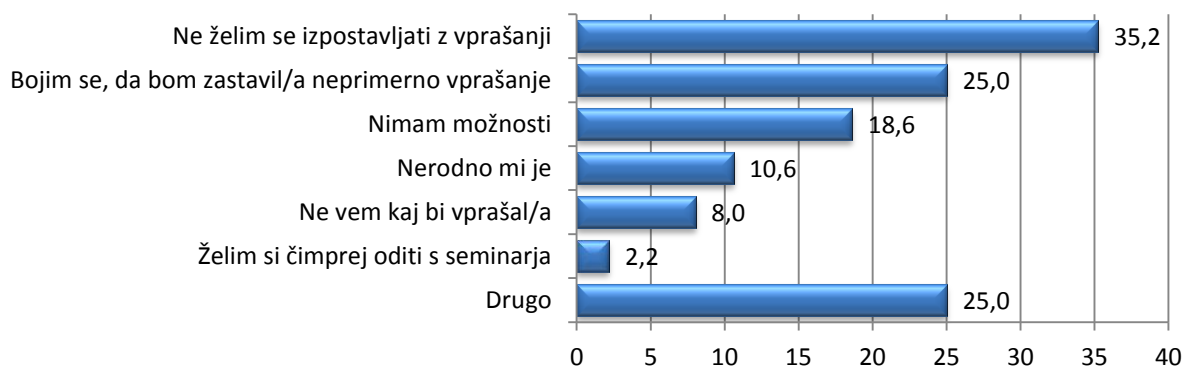
Tabela 3: Optimalna dolžina seminarja

Dolžina seminarja	f	Delež (%)
2 do 3 ure	62	10,4
3 do 4 ure	282	47,2
4 do 5 ur	240	40,1
Več	14	2,3
Skupaj	598	100,0

Tabela 4: Najprimernejši čas za postavljanje vprašanj

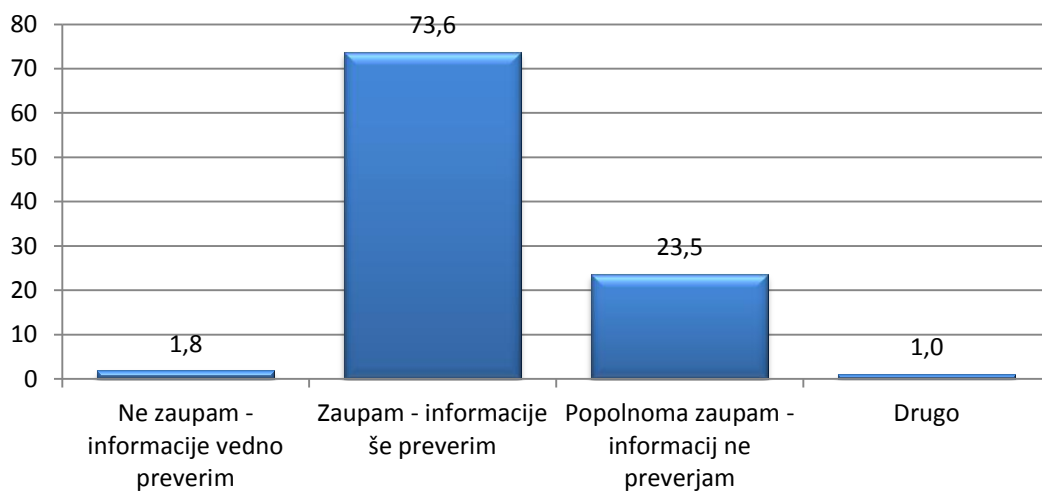
Čas za postavljanje vprašanj	f	Delež (%)
Med predavanjem	355	58,8
Takoj po predavanju	188	31,1
V določenem roku po predavanju	42	7,0
Drugo (navedite)	19	3,1
Skupaj	604	100,0

Slika 1: Razlogi za nesodelovanje

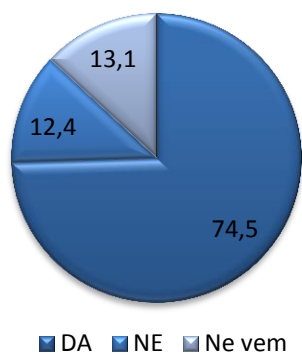

Med razlogi nespraševanja predavatelja so vprašani navedli željo po neizpostavljanju (35,2 %) ter strahom, da bodo zastavili neprimerno vprašanje (25 %). 18,6 % jih je navedlo tudi pomanjkanje možnosti za postavitev vprašanj.

Slika 2: Delež odgovorov glede na zaupanje na izobraževanjih pridobljenim informacijam
v % (n = 603)

Slika 3: Potreba po regulaciji področja računovodskih storitev (v %; n = 604)

Slika 4: Delež odgovorov glede na manjkajoče elemente na izobraževanjih (n = 587)

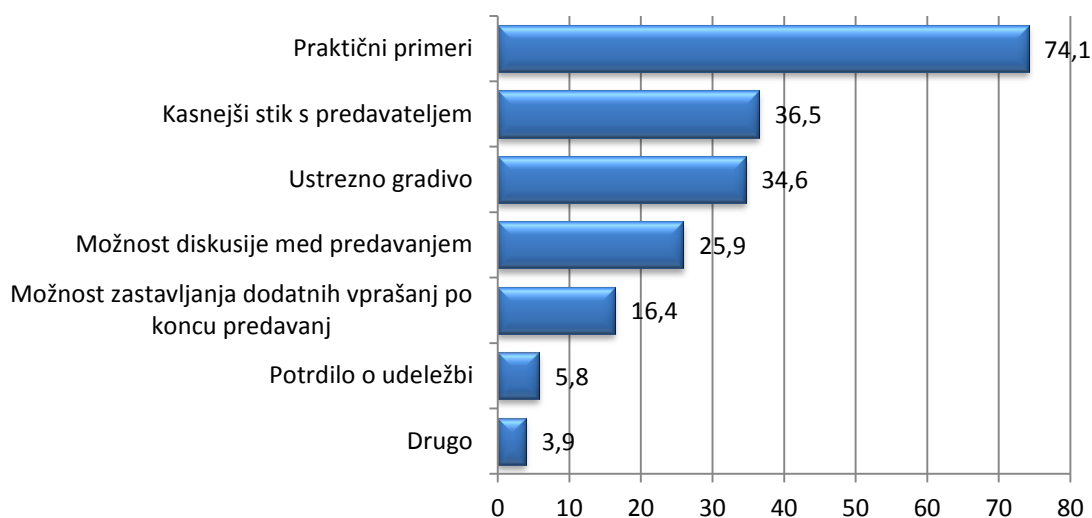

Tabela 5: Pridobitev pričakovanih informacij

	Skoraj nikoli	Ponavadi	Skoraj vedno	Vedno	AS	SD	n
Pridobitev pričakovanih informacij (%)	4,2	61,2	32,0	2,7	3,33	0,60	600

* AS = aritmetična sredina; SD = standardni odklon; n = št. odgovarjajočih

Tabela 6: Zadovoljstvo s seminarji glede na pridobljeno znanje

	sploh nisem zadovoljen	Nisem zadovoljen/a	Sem zadovoljen/a	Sem še kar zadovoljen/a	Sem zelo zadovoljen/a	AS	SD	n
Zadovoljstvo z organiziranimi izobraževanji/seminarji glede na pridobljeno znanje (%)	0,0	1,2	32,6	52,6	13,6	3,79	0,68	604

* AS = aritmetična sredina; SD = standardni odklon; n = št. odgovarjajočih

Tabela 7: Cene izobraževanj glede na pridobljeno znanje v %

	Cene se mi zdiyo primerne	Cene se mi zdiyo visoke	Cene se mi zdiyo izredno visoke	AS	SD	n
Cene izobraževanj/seminarj ev glede na pridobljeno znanje (%)	18,2	59,1	22,7	4,04	0,64	60 4

* AS = aritmetična sredina; SD = standardni odklon; n = št. odgovarjajočih

Tabela 8: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Sestava letnega poročila" in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Sestava letnega poročila"		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdiyo primerne	Cene se mi zdiyo visoke	Cene se mi zdiyo izredno visoke	
uporabna	f	43	128	38	209
	vrstični delež (%)	20,6	61,2	18,2	100,0
neuporabna	f	67	225	95	387
	vrstični delež (%)	17,3	58,1	24,5	100,0
Skupaj	f	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,	22,3	100,0

$$\chi^2 = 3,47$$

$$sp = 2$$

$$p = 0,177$$

Tabela 9: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Finančno načrtovanje" in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Finančno načrtovanje"		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdijo primerne	Cene se mi zdijo visoke	Cene se mi zdijo izredno visoke	
uporabna	f	82	257	97	436
	vrstični delež (%)	18,8	58,9	22,2	100,0
neuporabna	F	28	96	36	160
	vrstični delež (%)	17,5	60,0	22,5	100,0
Skupaj	F	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,2	22,3	100,0

$$\chi^2 = 0,134$$

$$sp = 2$$

$$p = 0,935$$

Tabela 10: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Povračila stroškov v zvezi z delom" in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Povračila stroškov v zvezi z delom"		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdijo primerne	Cene se mi zdijo visoke	Cene se mi zdijo izredno visoke	
uporabna	f	75	212	70	357
	vrstični delež (%)	21,0	59,4	19,6	100,0
neuporabna	f	35	141	63	239
	vrstični delež (%)	14,6	59,0	26,4	100,0
Skupaj	f	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,2	22,3	100,0

$$\chi^2 = 6,07$$

$$sp = 2$$

$$p = 0,048$$

Tabela 11: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Davki v podjetju" in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Davki v podjetju"		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdijo primerne	Cene se mi zdijo visoke	Cene se mi zdijo izredno visoke	
uporabna	f	15	68	28	111
	vrstični delež (%)	13,5	61,3	25,2	100,0
neuporabna	f	95	285	105	485
	vrstični delež (%)	19,6	58,8	21,6	100,0
Skupaj	f	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,2	22,3	100,0

$$\chi^2 = 2,42$$

$$sp = 2$$

$$p = 0,298$$

Tabela 12: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Obdavčitev izplačila fizičnim osebam" in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Obdavčitev izplačila fizičnim osebam"		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdijo primerne	Cene se mi zdijo visoke	Cene se mi zdijo izredno visoke	
uporabna	f	63	195	61	319
	vrstični delež (%)	19,7	61,1	19,1	100,0
neuporabna	f	47	158	72	277
	vrstični delež (%)	17,0	57,0	26,0	100,0
Skupaj	f	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,2	22,3	100,0

$$\chi^2 = 4,18$$

$$sp = 2$$

p = 0,124

Tabela 13: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Delovna razmerja, odpis terjatev, transferne cene, ..." in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Delovna razmerja, odpis terjatev, transferne cene, ..."		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdijo primerne	Cene se mi zdijo visoke	Cene se mi zdijo izredno visoke	
uporabna	f	53	175	64	292
	vrstični delež (%)	18,2	59,9	21,9	100,0
neuporabna	f	57	178	69	304
	vrstični delež (%)	18,8	58,6	22,7	100,0
Skupaj	f	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,2	22,3	100,0

$\chi^2 = 0,12$

sp = 2

p = 0,943

Tabela 14: Obstaja povezanost med zaznavanjem uporabnosti teme "Praktičen prikaz knjiženj" in zaznavanjem cene izobraževanj.

Uporabnost teme "Praktičen prikaz knjiženj"		Cene izobraževanj/seminarjev glede na pridobljeno znanje			Skupaj
		Cene se mi zdijo primerne	Cene se mi zdijo visoke	Cene se mi zdijo izredno visoke	
uporabna	f	73	220	81	374
	vrstični delež (%)	19,5	58,8	21,7	100,0
neuporabna	f	37	133	52	222
	vrstični delež (%)	16,7	59,9	23,4	100,0
Skupaj	f	110	353	133	596
	vrstični delež (%)	18,5	59,2	22,3	100,0

$\chi^2 = 0,836$

$$sp = 2$$

$$p = 0,658$$